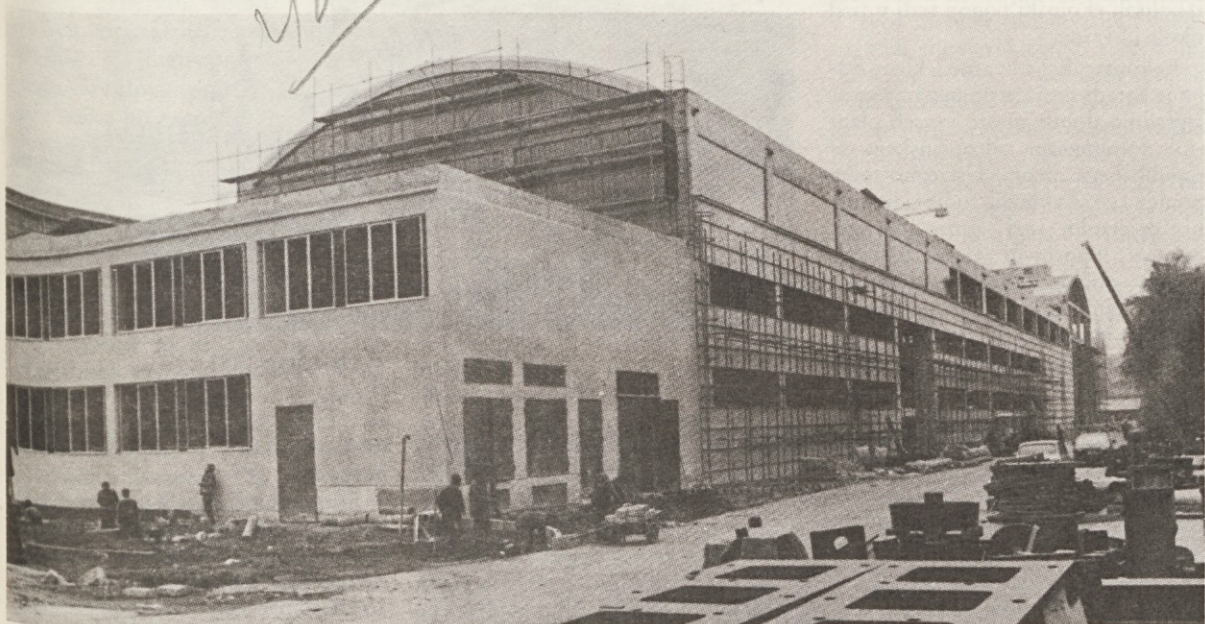

Glasiło delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6000 izvodov — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič, namestnik inž. Milan Jurjavčič in člani: prof. Hrabrosław Premelč, Jure Vulkan, Tone Erman, mag. dipl. inž. Peter Vogrič, Marjan Sigulin in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc-Lamut. Telefon uredništva 556 021 (n. c.) interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana.
Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Ponosni zremo v prihodnost

»V Ljubljani se bodo še gradile strojne tovarne, a gradili jih ne bodo kapitalisti, ampak nekdo drug!« Vizionarske besede, izrečene v ogorčenem boju za interese delavskega razreda, se v času po osvoboditvi uresničujejo v njihovem polnem pomenu v naši tovarni — v Titovih zavodih Litostroj.

Ko smo položili temeljni kamen za novo, rekonstruirano jeklolivarno, strmeč v maketo bodočih proizvodnih hal, smo imeli v mislih te besede in se globoko v sebi zavedali, kako nas obvezujejo in kaj naša odločitev pomeni za nadaljnji napredek Litostroja in strojogradnji v vsej naši domovini.

Litostroj je s svojim programom proizvodnje in njegovim obsegom že davno prerasel potrebe domačega trga zato je moral osvajati zahtevni svetovni trg. V tem je z obstoječimi zmogljivostmi uspeval dolgo let in si pridobil sloves solidnega proizvajalca

visoko kvalitetnih proizvodov. Nagel razvoj na področju težke investicijske opreme v svetu pa se je v zadnjih desetletjih vedno bolj usmerjal v velike posamične enote, zlasti na področjih hidroenergetske opreme in procesne industrije, in vedno bolj

očitno je bilo, da postajajo naše ključne zmogljivosti za taka naročila premajhne.

Še posebej očitno in zgodaj se je to pokazala pri izdelavi ulitkov iz jeklene litine, kjer smo zlasti pri izdelavi vitalnih delov postajali vedno bolj odvisni od sicer močno preobremenjenih, a vendar premajhnih talilnih agregatov in peči za toplotno obdelavo velikih ulitkov in zvarjenec. Vse bolj smo se zavedali, da moramo te zmogljivosti povečati ali pa bomo v boju s konkurenčnimi svetovnimi proizvajalci zdrknili na nivo drugorazredne delovne organizacije. Tudi potrebam v Jugoslaviji kmalu ne bi mogli zadostiti, saj tudi doma ne gradimo več malih hidroelektrarn, malih mlinov cementa in drugih malih investicijskih objektov.

Zato smo s polaganjem temeljnega kamna za novo, rekonstruirano livarno jeklene litine, dejansko postavili temelj nadaljnega razvoja težke strojogradnje v Litostroju.

Zadnji dan leta 1980 smo dobili gradbeno dovoljenje, graditi pa smo pričeli konec februarja 1981. V teh kratkih mesecih smo v ritmu izjemne zagnanosti in sodelovanja celotne tovarne zgradili veličastne proizvodne dvorane, betonske orjake, ki nimajo tekmeča v domovini. Deset tisoč m² delovnih površin in vgrajene opreme bo omogočalo izdelavo jeklenih ulitkov z bruto težo do 50 ton.

Vsa vgrajena oprema je izrazito podrejena konceptu proizvodnje zahtevnih, individualnih težkih ulitkov. Posebno pozornost smo posvetili njeni funkcionalnosti in se izogibali bleščečih in v obratovanju občutljivih naprav, ki so običajno kupljene na zahodnem tržišču. Zato naj ne bo presenečenje, ker smo zaupali robustni, a vendar moderno zasnovani opremi iz Sovjetske zveze, pa tudi

uveljavljenim domačim proizvajalcem livarske opreme.

Novi proizvodni obrati so grajeni predvsem za izdelavo težkih ulitkov. Predvidevamo, da bomo v njih še v tem srednjeročnem obdobju proizvajali okoli 1700 ton jeklenih ulitkov predvsem za potrebe Litostroja, že sedaj pa je jasno, da bo livarna postala pretežni dobavitelj težkih ulitkov za druge porabnike v naši državi.

Zunanji odraz velikega zanimanja drugih proizvajalcev investicijske opreme v Jugoslaviji za proizvode iz nove livarne težkih jeklenih ulitkov sta samoupravna sporazuma o dohodkovnem povezovanju s Fabriko kotlova Minel iz Beograda in Tvornico parnih turbin iz Karlovca. Obe veliki strojni tovarni sta si s sovlaganjem v to investicijo želeli zagotoviti del razpoložljivih zmogljivosti nove livarne, poudarjajoč, da je tako ena kot druga že do sedaj morala naročiti težke ulitke za gradnjo svojih objektov. Z usmeritvijo v gradnjo velikih posamičnih enot, ki sta jih v svojih razvojnih programih opredelili, pa bi postajala odvisnost zaradi takega uvoza resna ovira za njun nadaljnji razvoj.

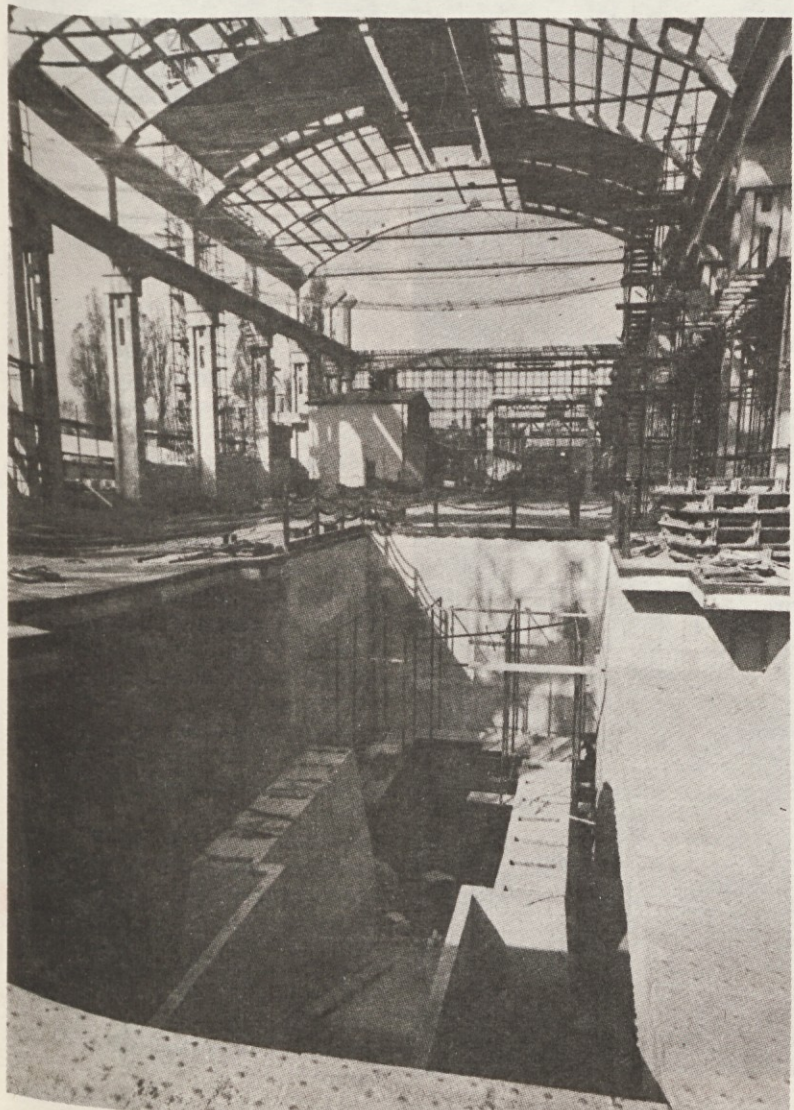
Ob načrtovanju gradnje nove livarne smo povečanju izvoza in

zmanjšanju odvisnosti od uvoza v Litostroju pa tudi pri naših partnerjih posvečali še posebno pozornost. Nekatera v letošnjem letu sklenjena velika naročila, kot npr. za HE Haditha, bi sklop ne mogli skleniti brez teh novih zmogljivosti. To dejansko potrjuje, da nova livarna že vpliva na povečanje izvoza in da bo to ostala tudi njena trajna usmeritev. Z zagotovitvijo težkih jeklenih ulitkov pa bomo tudi dejansko vplivali na zmanjšanje uvoza v Litostroju in tudi pri naših poslovnih partnerjih.

Nova livarna bo v mnogočem vplivala tudi na druge dejavnike v našem poslovanju in življenju. Predvidevamo, da se bo opazno zmanjšala poraba električne energije na tono proizvedene jeklene litine, sprostila se bodo ozka grla na področju toplotne obdelave, povečala se bo stopnja gotovosti ulitkov, saj bomo večino pošiljali v nadaljnjo uporabo v mehansko obdelanem stanju.

Korenito se bodo izboljšali tudi delovni pogoji delavcev v livarniških obratih. Moderne čistilne naprave in mehanizirane najbolj naporne delovne operacije bodo omogočile, da bomo približali delovne pogoje livar-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob devu republike
29. novembru

čestitamo vsem delavcem Litostroja,
upokojemcem in poslovnim prijateljem
in jim želimo še veliko delovnih uspehov.

Družbenopolitične organizacije, samoupravni organi in vodstvo delovne organizacije

sporočamo, da bomo

dan republike — 29. november delavci Titovih zavodov Litostroj letos praznovali s prireditvijo v petek, 27. novembra, v prostorih TOZD PPO.

Ob tej priložnosti bomo odprli rekonstruirano livarno jeklene litine, kljub temu, da so vsi udeleženci pri izgradnji objektov in proizvodnji ter montaži opreme vložili izredne napore in požrtvovalnost in dokončali predvideni obseg del.

Osnova razloga za tako odločitev sta naslednja:

1. Med stalnimi spremembami pogojev gradnje investicijskih objektov je tudi družbena usmeritev, da je ob otvoritvi novih objektov potrebno zagotoviti maksimalno stopnjo dokončanosti in jih tako čimprej vključiti v redno proizvodnjo ob ustreznih soglasjih za poskusno obratovanje.

2. Ob tako pomembnem gospodarskem objektu, ki dokazuje družbeno usmeritev v prekonstruiranje gospodarstva, želimo zagotoviti ustrezen predstavitev in rekonstruirano livarno jeklene litine odpreti ob navzočnosti predstavnikov družbenega življenja in sredstev informiranja. To pa sedaj ni možno, ker je istočasno v Ljubljani proslava dneva republike v Saturnusu, ki je hkrati posvečena tudi 60. obletnici obstoja te delovne organizacije. Proslavo organizirajo družbenopolitične organizacije mesta Ljubljana in ljubljanskih občin, skupaj z delovno organizacijo Saturnus. Na tej proslavi bodo prisostvovali številni družbeni predstavniki, ki so veliko prispevali k dosedanjemu razvoju Litostroja in k sedanjemu investicijskemu programu nadaljnega razvoja, med katerim je tudi tovariš Franc Leskovšek-Luka, ki je položil temeljni kamen za novo livarno.

Glede na to smo sprejeli priporočilo SZDL mesta Ljubljane, naj livarno slavnostno odpremo 30. aprila 1982. leta v počastitev delavskega praznika 1. maja. Ob taki odločitvi bo možno uresničiti med drugim tudi prej navedene naloge. Ob tem bo ustrezneje ovrednoten veliki uspeh delavcev Titovih zavodov Litostroj — otvoritev nove livarne — v zaostrenih gospodarskih pogojih.

Že dosednji rezultati gradnje novega dela jeklolivarne so izredni, saj bo do predvidenega roka, to je 27. 11. 1981, dograjen celoten objekt z instalacijami. Tako bo v osmih mesecih gradbeno zaključen objekt s površino okoli 11 tisoč m², v stabilni, visoko nosilni betonski izvedbi, kot originalen in neserijski tip gradnje, z večjim delom vseh instalacijskih del, rekonstrukcijo železniškega tira, zunanjimi hidrantskimi vodi, kinetami za priključke za centralno ogrevanje, položenimi elektrovodi itd., z urejenim zakloniščem, garderobami in drugimi pripadajočimi objekti, obsežnimi temelji za metalurško in drugo opremo itd. Končana bo tudi montaža opreme in montaža 400 t opreme talilniške peči, montaža dveh težkih stružnic in vrtnega stroja ter zelo verjetno tudi 80 in 50-tonskega žerjava, ki sta bila izdelana in bosta montirana v rekordnem času in ob izjemnih pogojih dela.

Iz teh podatkov, še bolj pa iz resničnega stanja pri izgradnji objekta, je razvidno, da je že zelo veliko storjenega, na kar smo delavci Litostroja, še posebno ob dnevu republike, ponosni. Ob tem pa je potrebno poudariti, da so ti rezultati doseženi ob izredno zaostrenih gospodarskih pogojih in so resnično plod posebno požrtvovalnega dela delavcev izvajalcev del Slovenija ceste Tehnika in njegovih kooperantov in delavcev Litostroja:

— delavcev TOZD IRRP, ki so izredno hitro izdelali dokumentacijo za žerjave in zelo tvorno sodelovali ter spremljali potek del ter tako zagotovili pravočasno in hitro prilagajanje posameznih elementov opreme razmeram proizvodnje;

— delavcev TOZD NABAVE, ki so v kratkem času in ob konstruktivnem sodelovanju že zagotovili popolno preskrbljenost z vsemi materiali;

— delavci TOZD PZO, PUM, OBDELAVE in MONTAŽE, ki so pod posebnimi pogoji, mimo običajnih organizacijskih postopkov, v zelo kratkem času izdelali, obdelali in montirali žerjave;

— delavci TOZD IVET, ki so prevzeli montažo metalurško talilne peči kot prvo in doslej edino tovrstno delo ter ga skupno z drugo opremo v izjemno zahtevnih pogojih zelo kvalitetno in hitro opravili, in ki so tudi sicer tvorno sodelovali, od snovanja do realizacije celotnega projekta;

— delavcev TOZD PUM, ki so poleg svojih osnovnih proizvodnih nalog prevzeli in požrtvovalno opravili veliko število zahtevnih nalog v različnih fazah in zahtevnih pogojih gradnje livarne

— vseh tu neomenjenih delavcev Litostroja, ki so na različne načine prispevali veliko truda, da je gradnja jeklolivarne kot skupna investicija delovne organizacije Litostroj tako hitro napredovala.

Zato predlagamo, da delavski svet delovne organizacije na današnji seji izreče zahvalo:

— delovni organizaciji Slovenija ceste — Tehnika z njenimi kooperanti,

ter delavcem temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti:

- PFSR,
- IRRP,
- NABAVA,
- PZO,
- OBDELAVA,
- MONTAŽA,
- IVET,
- PUM,

ki so s požrtvovalnim delom omogočili dosežene rezultate in dokazali, da so sposobni in pripravljeni ne glede na pogoje, kar največ osebno in skupno prispevati za dogovorjene in skupne cilje.

Delavski svet delovne organizacije poziva izvajalce in delavce naše delovne organizacije, da z enakimi prizadevanji nadaljujejo še preostali obseg del do konca gradnje, da objekt čimprej vključimo v poskusno obratovanje oz. proizvodnjo. S tem bomo prispevali svoj delež k naporom za stabilizacijo gospodarstva. V letu 1982 bomo s svečano otvoritvijo hkrati proslavili 35. obletnico obstoja delovne organizacije in naš delavski praznik 1. maj.

Samoupravni organi,
družbenopolitične organizacije in
vodstvo delovne organizacije ZPS
Titovi zavodi
LITOSTROJ

Ponosni zremo v prihodnost

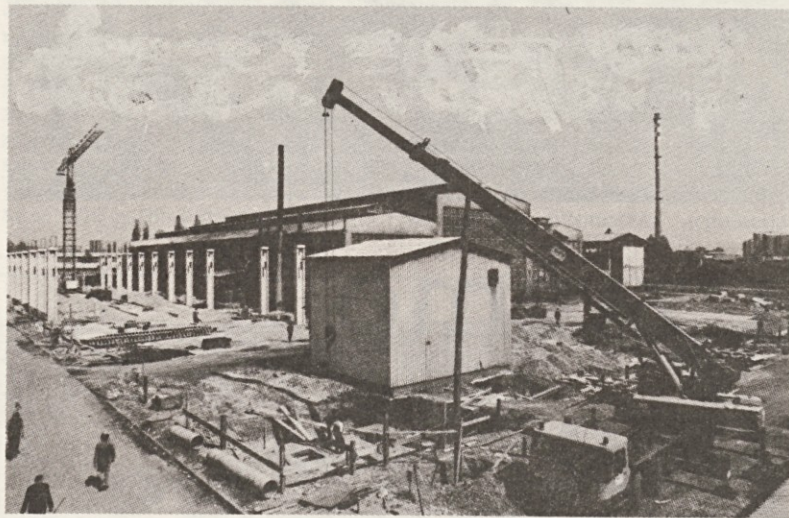
(Nadaljevanje s 1. strani)

skih delavcev delavcem v drugih obratih, zaradi celotnega odsesovanja vseh večjih količin prahu in dima ter njihovega odpraševanja pa se bodo izboljšali ekološki pogoji tudi v širši okolici livarne.

Rekonstrukcija livarne jeklene litine je zaradi svojega pomena za strojegradnjo dobila mesto v vseh planskih dokumentih, od občinskega do republiškega nivoja. Ustrezno temu pomenu so se vključili tudi vsi ustrezni dejavniki, pri čemer želimo posebej izpostaviti zlasti tiste na nivoju občine Ljubljana-Šiška in mesta Ljubljane, ki so skupaj z denarno ustanovo, ki nas pri izvajanju investicije spremlja — Jugo-

25. februar 1981

11. april 1981

banko — pripomogli, da bo 600 milijonska investicija realizirana v izjemno kratkem času, kljub zahtevnim pogojem, v katerih jo izvajamo.

Gradnja objektov je izjemen uspeh tudi v tako uveljavljeni delovni organizaciji, kot je Slovenija ceste — Tehnika. Z vzorno organizacijo dela in moderno mehanizacijo so uspeli kljub nizu zaviralnih vplivov, med katerimi vreme ni bilo eden najhujših, v času, ko se marsikatera podobna organizacija komaj pripravi k delu, zgraditi proizvodne hale s pripadajočimi zahtevnimi temelji, ki so bili potrebni za težko opremo nove livarne. Pri tem velja poudariti dejstvo, da je tudi montaža opreme potekala istočasno z gradbenimi deli in gre plodnemu sodelovanju, urejenim delovnim odnosom in visoki strokovnosti vseh udeležencev pripisati še en zelo pomemben uspeh: v

3. novembra 1981

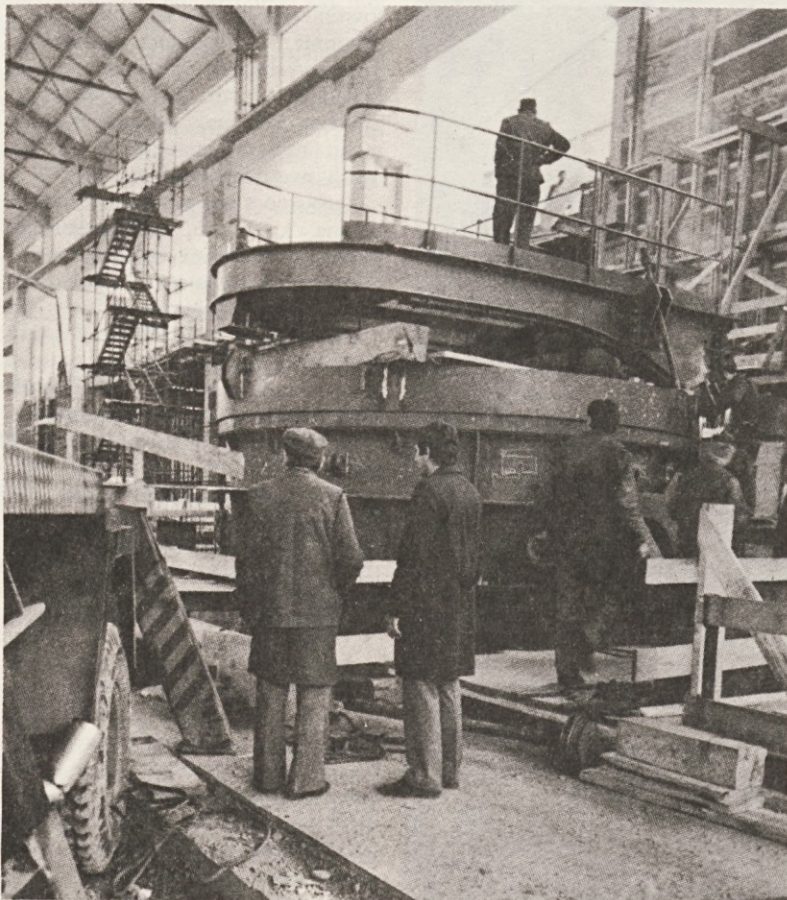
MONT, in NAB, ko ni nihče spraševal, ali je delovni dan ali nedelja, dan ali noč, ni mogoče podrobno opisati.

Rečemo lahko le to, da so se naporu izplačali in da je delovna zmagala dokaz, kaj vse zmoremo, ko enotni vztrajamo pri postavljenem cilju.

Delavci tozda PUM — Livarne smo svoj delež prispevali v celotnem času izgradnje. Ne samo z delom pri graditvi, ampak tudi s trdno voljo, da nas še tako velike ovire, ki jih prinaša graditev, ne smejo zavreti pri opravljanju naše osnovne naloge — izpolnjevanju s planom predvidene proizvodnje. Zavedali smo se, da s tem ustvarjamo osnove tudi za gradnjo novih proizvodnih dvoran, ki si jih želimo in ki za vsakogar izmed nas pomenijo delo v boljših delovnih pogojih.

Že do sedaj smo vse naše proizvodne zmogljivosti polno izkoriščali, da so dajale čimboljše rezultate. Zaradi stare opreme nam je to pogosto preprečevalo. V novi livarni bomo z enakim poletom zavrteli nove stroje, talili novo jeklo. Za lepšo in boljše prihodnost vseh nas, za našo tovarno!

S. Bradeško

13. novembra 1981

Še naprej veliko uspehov, tovariš Marko Kržišnik

Ob koncu oktobra je prenehal z delom v naši delovni organizaciji dosedanji generalni direktor dipl. inž. Marko KRŽIŠNIK. Delavski svet delovne organizacije ga je še pred iztekom tretjega uspešnega mandatnega obdobja v Litostroju na njegovo željo predčasno razrešil funkcije generalnega direktorja delovne organizacije. Zvezni organi so namreč tovariša Kržišnika po predhodnem kadrovskem in koordinacijskem postopku imenovali za generalnega konzula v Celovcu.

S tem je za tovariša Kržišnika pa tudi za nas vse, ki še naprej združujemo delo v Litostroju, preteklo skoraj dvanajstletno uspešno obdobje razvoja, dela in naporov za uveljavitev imena Titovih zavodov Litostroja doma in v svetu.

Predstavniki vodstva, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije ter vodstva tozdov in delovnih skupnosti so tovarišu Kržišniku ob odhodu na novo delovno dolžnost priredili skromno slovesnost. Ob prisotnosti predstavnikov družbenopolitične skupnosti občine Ljubljana-Šiška se je v imenu delavcev Litostroja predsednik delavskega sveta delovne organizacije tovariš Jurij Vulkan zahvalil tovarišu Kržišniku za dolgoletno uspešno vodenje delovne organizacije in med drugim dejal:

»Moram najprej povedati, da je težko spregovoriti teh nekaj besed ob tem, ko tovariš Marko Kržišnik odhaja iz naše delovne organizacije. To pa zato, ker se z nekaj stavki ne da opredeliti skoraj 12-letnega dela oziroma vodenja tako velike in za širšo družbeno skupnost tako pomembne delovne organizacije, kot so Titovi zavodi Litostroj. Kljub temu mislim, da lahko z velikim zadovoljstvom in v imenu delavcev Litostroja povem, da smo ponosni na zadnje desetletje, ki smo ga skupaj ob delu preživeli s tovarišem Kržišnikom.

V posameznih obdobjih razvoja slehernega organiziranega gospodarskega sistema in življenja v družbi izstopajo posamezniki, ki s svojim ustvarjalnim delom in premišljenimi odločitvami dajejo pečat določenemu obdobju. Tovariš Kržišnik je s svojim več kot desetletnim delom in vodenjem Litostroja od leta 1970 dalje do danes ogromno prispeval za nadaljnji razvoj, uveljavitev in za tak položaj Litostroja, ki v širši družbeni skupnosti pomeni vsem nam veliko zaupanje in odločno ter jasno perspektivo.

Tovariš Kržišnik je začel svojo življenjsko pot v najtežjih dneh med NOB, v katero se je vključil že zelo zgodaj. Od takrat pa do današnjih dni je ostal borec za stalen napredek in razvoj v slehernem okolju, v katerem se je na svoji dosedanji pestri življenjski poti vključil.

Takoj po vojni je že leto dni po dokončanem študiju prevzel delo vodje centralne priprave dela v TAM. Z ustrezno organizacijo priprave dela je omogočil hiter razvoj proizvodnje.

V sedmih letih dela je pridobil strokovne izkušnje predvsem v organizaciji, pripravi in vodenju proizvodnje, kar je bilo odločilno, da je leta 1960 prevzel naloge glavnega direktorja Tovarne železniških vozil BORIS KIDRIČ v Mariboru. Na tem mestu je z odločilnimi posegi uspel reorganizirati, modernizirati in preusmeriti proizvodnjo železniških vozil iz obrtne remontne delavnice v proizvodnjo železniških vozil, obenem pa uspel preseči obrtniško miselnost delavcev. V razmeroma kratkem času je ob sodelovanju strokovnjakov uspel napraviti večje

preusmeritve tudi v modernizacijo proizvodnje. V celotnem takratnem obdobju in delu se je uveljavil kot dober gospodarstvenik, zato je bil leta 1962 izvoljen za predsednika skupščine okraja Maribor. Od takrat pa do 1. januarja 1970 je uspešno delal kot družbenopolitični delavec v Mariboru in nato v federaciji, vse do takrat, ko smo ga na seji delavskega sveta delovne organizacije izvolili za generalnega direktorja Titovih zavodov Litostroj.

Tovariš Kržišnik se je že takoj od začetka močno zavedal pomembnosti razvoja Litostroja. Lahko rečemo, da je vse od leta 1970 dalje dolgoročno, načrtno in usklajeno usmerjal celotno delovno organizacijo s temeljnimi organizacijami k ciljem, ki so bili v skladu s potrebami, realnimi možnostmi in razvojem, saj so sproti nastajali na strokovnih nivojih in ob samoupravnih podpori vseh delavcev. Tako usmerjanje tokov v delovni organizaciji pa je bilo v vsakem trenutku sestavni del samoupravljanja ter kratkoročnih in dolgoročnih načrtov razvoja ekonomske politike v panogi strojegradnje in v celotnem gospodarstvu Slovenije in Jugoslavije.

Tovariš Kržišnik se je ob slovesu zahvalil vsem sodelavcem in delavcem Litostroja za uspešno dolgoletno sodelovanje (Foto: K. G.)

Že v prvih letih njegovega dela v Litostroju smo s smelimi odločitvami uspeli, da smo iz proizvodnega programa izločili tiste programe, ki niso bili združljivi s cilji, za kar je bila v osnovi namenjena naša delovna organizacija. Prioriteto pa so dobile vse tiste proizvodne smeri, ki so bile dejansko perspektivne za daljše obdobje. Pri tem pa dobivajo še posebno

mesto tista področja, ki jih terja razvoj in nova tehnologija, ne glede na to, ali gre za zaščito narave ali za energetske vire na osnovi atomske energije. Dokončno se je v tem obdobju utrdilo spoznanje, da je naše notranje enotno jugoslovansko tržišče premajhno, da bi lahko v celoti

sprejemalo naše izdelke. Zato smo se prav v tem obdobju izrazito usmerili v izvoz in večje sodelovanje v mednarodni menjavi dela. S takratnimi odločitvami smo z veseljem sprejeli stališča tovariša Edvarda Kardelja, ko je govoril predstavnikom mesta Ljubljane o večji in odločnejši usmeritvi Ljubljane v razvoj gospodarstva. Skupaj smo spoznali, da je enakopraven položaj in uspeh v mednarodni menjavi ob zelo ostrih in brezobzirnih pogojih konkurence razvitega svetovnega tržišča možen le toliko, dokler delovna organizacija stopa v svojem razvoju v korak z razvojem take industrije v svetu. Zato smo v tem obdobju tudi posvetili vso skrb razvoju naših proizvodov, naše delavce pa je še posebej navdušila smela odločna in obsežna modernizacija proizvodnih zmogljivosti, saj smo v tem najbolj neposredno videli zagotovilo nadaljnje rasti, istočasno pa tudi rezultate svojega dela.

Z vsemi omenjenimi načrti smo uspeli skupaj s tovarišem Kržišnikom uveljaviti našo delovno organizacijo in njen pomen za slovensko gospodarstvo v širši družbeni skupnosti, ki v preteklosti ni vselej v celoti pravilno vrednotila mesto in vlogo strojegradnje in s tem tudi naše delovne organizacije.

V nadaljnjem delu je tovariš Kržišnik posvetil veliko truda tudi oblikovanju SOZD Združena podjetja strojegradnje in njene usmeritve. Ponosni smo bili, da smo ob stalnem razvoju in večanju ugleda postali nosilci procesa združevanja delovnih organizacij slovenske kovinske predelovalne industrije na osnovi lastnih odločitev, da se priključijo našim

Izvoljen je novi generalni direktor Litostroja

Delavski svet delovne organizacije je na svoji 8. redni seji, 28. julija 1981 sprejel sklep, da generalnem direktorju tovarišu Marku Kržišniku na njegovo prošnjo preneha delovno razmerje v naši delovni organizaciji z 31. oktobrom 1981, zaradi odhoda na novo delovno dolžnost.

Zato je bil sprejet sklep o razpisu prostih del in nalog generalnega direktorja DO Titovi zavodi Litostroj, imenovana pa je bila tudi razpisna komisija.

Razpisna komisija se je sestala takoj, ko je bil vanjo imenovan tudi predstavnik družbenopolitične skupnosti. Na svojem prvem sestanku 20. avgusta je po ustanovitvi oblikovala razpis v skladu z določili samoupravnih aktov. Razpis je bil objavljen v časopisu Delo 29. septembra 1981. V razpisnem roku se je prijavil tovariš Miro Jančigaj, dipl. ing. strojništva. S tovarišem Jančigajem so imeli v tem času ustrezne razgovore predstavniki delovne organizacije,

občine Ljubljana-Šiška in mesta Ljubljane.

Razpisna komisija je na osnovi prijave ter predloženih dokazil in mnenj ugotovila, da tovariš Jančigaj izpolnjuje vse razpisne pogoje in je predlagala delavskemu svetu, da ga imenuje za generalnega direktorja delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj.

Delavski svet delovne organizacije je na 10. redni seji 29. oktobra 1981 na osnovi poročila razpisne komisije sprejel naslednje sklepe:

1. Za individualnega poslovnodnega organa — generalnega direktorja delovne organizacije ZPS Titovi zavodi Litostroj imenuje Mira Jančigaja, dipl. ing., Celje, Pucova 1.

2. Mira Jančigaja, dipl. ing., imenuje za generalnega direktorja za dobo štirih let.

Dela in naloge individualnega poslovnodnega organa — generalnega direktorja delovne organizacije ZPS Titovi zavodi Litostroj bo začel opravljati takrat, ko mu bo prenehalo delovno razmerje pri Splošnem združenju predelave kovin Jugoslavije.

3. Prevzem delovnih obveznosti in nalog med dosedanjim in novoimenovanim generalnim direktorjem mora biti opravljen najkasneje do 31. novembra 1981, in to v prisotnosti posebne komisije, ki jo sestavljajo:

— Darko KOLBL, dipl. ing. — predsednik komisije

— Jože ŠTURM, dipl. ing. — član komisije

— Anton TOMAŽIČ, dipl. iur. — član komisije.

4. Sklep glede vrednotenja sestavljenosti dela individualnega poslovnodnega organa — generalnega direktorja delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj bo sprejet do sklenitve delovnega razmerja.

5. Zaradi časovne neusklajenosti odhoda dosedanjega generalnega direktorja z nastopom dolžnosti novoimenovanega generalnega direktorja, je za vršilca dolžnosti od 1. novembra 1981 dalje, do nastopa dolžnosti novega generalnega direktorja, imenovan tovariš Darinko Kolbl.

I. Jarc

da je Litostroj z novo sprejeto samoupravno organiziranostjo v letu 1976 doživel prelomno obdobje razvoja, ki je bil pogoj za povečanje proizvodnje že sprejetih in razvitih programov.

Rezultati vseh teh odločitev so se hitro pokazali, saj smo že v letu 1979 odprli novo tovarno talnih transportnih sredstev, komaj leto za tem pa tudi tovarno preoblikovalne opreme. Z rekonstrukcijo in razširitvijo jeklovarne pa že v letošnjem letu vstopamo v novo obdobje razvoja Litostroja z osvajanjem prvega koraka programa »težke strojegradnje«.

Vsi omenjeni programi so bili vseskozi jasni in točno opredeljeni, kar je omogočilo, da smo jih uspeli v sleherni sredini predstaviti kot programe, ki zagotavljajo usmeritve proizvodnje v izvoz, ki zahteva višjo stopnjo predelave z lastnim znanjem, ki temelji na lastni tehnologiji, brez nakupa licenc.

Z vsemi že dosedaj zgrajenimi novimi tovarnami in z uveljavitvijo predvidenega težkega programa dobiva Litostroj tisto širino in zmogljivost, ki bodo v veliki meri pokrile jugoslovanski prostor, predvsem pa bodo usmerjene v izvoz za izgradnjo velikih investicijskih projektov. S temi naložbami, čeprav jih izvajamo v izredno težkih gospodarskih razmerah sedanjega časa, pomenijo kvaliteten prispevek razvoju slovenske in jugoslovanske strojegradnje.

Ob zaključku želim še enkrat poudariti, da so dosežki Litostroja pod

vodstvom tovariša Marka Kržišnika veliki in da bodo ostali trajna vrednota v zgodovini razvoja in dela Litostroja. Zato je tudi upravičena pobuda delavcev, da ga sedaj, ob odhodu, imenujemo za častnega člana delovne organizacije. Lahko rečemo, da je kot tovariš Franc Leskošek-Luka, ki je bil pobudnik za izgradnjo in ustanovitev Litostroja, tudi tovariš Kržišnik s svojim vodenjem in usmerjanjem omogočil prav v zadnjem desetletju najbolj izrazit napredek Litostroja, kar nam daje v tem trenutku novo mesto in vlogo v slovenski in jugoslovanski strojegradnji.

Zatem je tovariš Vulkan čestital tovarišu KRŽIŠNIKU za častno članstvo in dejal:

»Prepričan sem, da se bomo kljub vaši novi delovni dolžnosti še večkrat srečali v Litostroju in skupno preverjali uresničevanje zastavljenih ciljev. Mislim, da smo v tem obdobju v veliki meri uresničevali želje tovariša Tita in besede tovariša Franca Leskoška-Luke, ki je že pred mnogimi leti napovedale »da bodo v Ljubljani še stale strojne tovarne, ki jih bodo upravljali delavci«. To se je, kot vsi vemo, v celoti uresničilo.

Naj se vam, tovariš Marko, v imenu vseh delavcev Titovih zavodov Litostroj najiskreneje zahvalim za ves trud, ki ste ga kot življenjsko delo vložili v naša skupna prizadevanja!

Na vaši novi delovni dolžnosti pa vam želimo obilo uspehov!«

(Nadaljevanje na 6. strani)

Delavski svet delovne organizacije je na svoji 10. redni seji 29. oktobra 1981 med drugim razpravljal tudi o pobudi Konfernce osnovnih organizacij sindikata, da se tovariša Marka Kržišnika imenuje za častnega člana delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj. Člani delavskega sveta so z odobravanjem in soglasno sprejeli ta predlog, saj je tovariš Kržišnik v zadnjih dvanajstih letih kot generalni direktor delovne organizacije kar največ prispeval k razvoju Litostroja kar celote.

Nova spodbuda za delavsko kontrolo

V času, ko prve objavljene analize nekajletnega delovanja delavske kontrole prikazujejo, da le-ta še ni povsem zaživela, v nekaterih primerih pa zašla celo v slepo ulico, lahko ugotovimo, da je v naši delovni organizaciji delavska kontrola dosegla precejšnje uspehe. Ker pa z doseženim nikoli ne smemo biti povsem zadovoljni, je prav, da tudi na tem področju kritično pregledamo dosedanje delo in skušamo doseči še več. Priložnost za to se ponuja tudi ob sprejetju novega pravilnika o uresničevanju samoupravnih delavske kontrole.

Največja aktivnost na področju delavske kontrole je doslej potekala na nivoju delovne organizacije oziroma v okviru odbora SDK delovne organizacije. V tem odboru so sicer delegati vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, vendar tak organ ne more zadovoljiti vseh potreb po delavski kontroli, kot jo določa in zahteva zakon. Težišče je zato treba prenesti v temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti. Tak namen ima tudi nov pravilnik, ki ga samostojno (lahko tudi z različno vsebino) sprejemajo delavski sveti tozdov in delovne skupnosti.

Osnovne določbe o delavski kontroli so sicer že vsebovane v statutu temeljnih organizacij, vendar pravilnik to snov ureja bolj podrobno, kar naj bi bila tudi spodbuda in zadolžitev za večjo aktivnost ter boljše kvaliteto dela na tem področju.

Mnogi imajo napačno predstavo, da se delavska kontrola omejuje le na delo odbora. To pa ni točno, kajti zakon pozna tri oblike uresničevanja delavske kontrole: **neposredno** (na zborih delavcev, pismeni predlogi in zahteve, družbenopolitične organizacije); **posredno** (po organu upravljanja — delavskem svetu) in **po posebnem organu** (odboru samoupravnih delavske kontrole). Zato je prav, da dobro proučimo nov pravilnik in spoznamo vse oblike in možnosti, od katerih smo nekatere imeli že doslej, pa za njih morda nismo niti vedeli. Primer zato je izrecno določilo, da je zbor delavcev dolžan razpravljati o predlogu vsakega delavca v zvezi z uresničevanjem samoupravnih delavske kontrole. Da bo vsem delavcem resnično omogočena funkcija kontrole služi tudi določba, da mora delavski svet zagotoviti vsakemu delavcu vpogled v listine, spise in poročila, ki jih je obravnaval, da se seznanijo z materialno-financiarnim stanjem tozda in delovne skupnosti in njihovim poslovanjem. Enako dolžnost ima tudi individualni poslovodni organ temeljne organizacije (vodja delovne skupnosti), ki mora poleg tega delavcu v okviru svojega delovnega področja odgovoriti na njegova mnenja in predloge, bodisi v ustni ali pismeni obliki.

Med nalogami, ki jih ima odbor samoupravnih delavske kontrole, naj kot najvažnejše omenimo nadzor nad izvajanjem statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov, izvajanje sklepov delavskega sveta, uresničevanjem in varstvom pravic delavcev v medsebojnih razmerjih pri delu, uporabo in razpolaganje z družbenimi sredstvi itd. Še posebej pa je treba poudariti, da spada sem tudi nadzor nad izvajanjem delovnih in samoupravnih dolžnosti delavcev.

V dosedanjem delu odbora SDK (predvsem na nivoju DO zaradi večjega števila članov) se je v praksi pojavila potreba, da vsajih konkretnih probleme raziščejo posamezni njihovi člani, kajti ves odbor težko gre na teren, si ogleda dokumentacijo ali opravi razgovore. V ta namen so bile postavljene tudi manjše, dvo- ali tričlanske komisije. Ta možnost bo ostala tudi še v bodoče, vendar pravilnik zaradi nevarnosti privatizacije izrecno določa, da posamezen član

nima pravice sam ukrepati ali si prilašči pristojnosti odbora samoupravnih delavske kontrole.

O delu odbora SDK bodo delavci v bodoče še bolj obveščeni kot doslej, kajti pravilnik posebej določa obveznosti ter roke, v katerih mora odbor obveščati o svojem delu delavce, delavski svet in sindikat.

Upajmo, da v teh poročilih ne bomo velikokrat prebrali, da je odbor izkoristil možnost, ki mu jo daje zakon, ter se obrnil tudi na družbenega pravobranilca samoupravljanja, občinsko skupščino, službo družbenega knjigovodstva in druge organe družbenega nadzora in da bomo lahko sami z lastnimi močmi uredili naše medsebojne odnose. Sicer pa že dosedanje izkušnje kažejo, da celo npr. pravosodni organi vedno ne opravičijo naših pričakovanj, vsaj ne v smislu ažurnosti.

S tem, ko naj bi prešlo težišče delovanja na nivo temeljne organizacije, pa seveda ni zaželeno, da bi se zmanjšala aktivnost odbora samoupravnih delavske kontrole delovne organizacije.

Nasprotno! Njegovi člani naj bi izkoristili bogate izkušnje, ki so si jih pridobili z dosedanjim delom in pomagali odboru v tozdih in delovnih skupnostih, da bi le-ti zaživel in se aktivirali. Konkretno probleme, na nekatere naletijo, naj odstopijo odboru tistega tozda, v katerem se pojavljajo, nato pa spremljajo, kako jih odbor rešuje. Poleg svoje osnovne funkcije-kontrole samoupravnih organov DO, naj ima v praksi odbor SDK delovne organizacije predvsem funkcijo usklajevanja.

Tako kot pri vseh drugih aktih se moramo tudi ob sprejemu Pravilnika o uresničevanju samoupravnih delavske kontrole zavedati, da je sam pravilnik le list papirja in da je predvsem pomembno, kako ga bomo izvajali.

A. Tomažič

OBISK PREDSTAVNIKOV ZRN DEŽELE SEVERNO PORENJE — VESTFALIJA

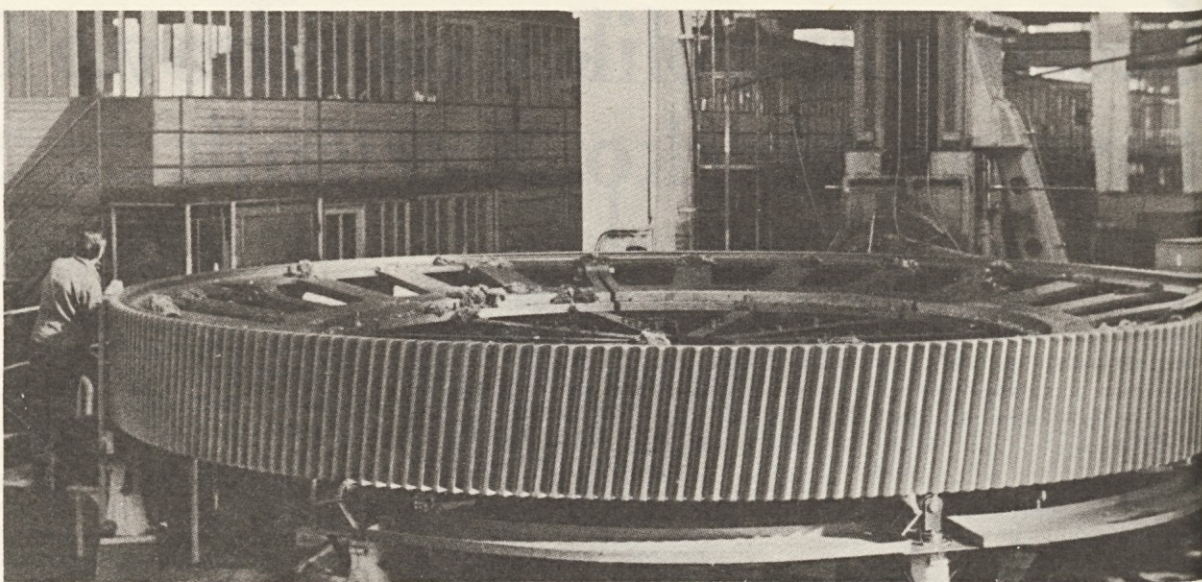
V začetku novembra so Litostroj v okviru dnevov kulture Zvezne republike Nemčije v Ljubljani, obiskali predstavniki Centrale za politično izobraževanje zvezne dežele Severno Porenje — Vestfalija. Pri nas so se želeli seznaniti z delovanjem sistema socialističnega samoupravljanja v praksi.

Predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij naše delovne organizacije so jim predstavili samoupravno pot odločanja in družbenopolitično oblikovanje stališč v sistemu samoupravnih socialistične demokracije.

Na podlagi vprašanj, ki so jih v nadaljevanju zastavljali, se je videlo, da ne ločijo prav dobro sistema soodločanja v njihovih razmerah z našim samoupravnim odločanjem. Pri samoupravnem odločanju, ki je seveda na drugi ravni kot soodločanje, jih je najbolj presenetila njegova celovitost in delovanje, ki je resnično živo in ne obstaja le kot možnost ampak kot obveznost. Prav odločanje, v vseh oblikah ustvarjanja in delitve dohodka ter usmerjanje sredstev v posamezne segmente družbene reprodukcije, osebne splošne in družbene porabe, je za njih velika samoupravna pravica, saj v njihovem sistemu sodelovanja z delodajalci oziroma njihovimi predstavniki lahko sodelujejo le pri sprejemanju tako imenovanih socialnih kadrovskih odločitev.

Ob koncu obiska so se gostje zahvalili za prisrčen sprejem in ogled delovne organizacije ter za predstavitev samoupravnih in družbenopolitičnih aktivnosti.

M. Sigulin

Zobniški velikan premera 7340 mm in težak približno 30 ton je izdelan za mlinico bakrove rude Veliki Krivelj — Bor. Zobati venec smo obdelovali na odvalno frezalnem stroju Reinicker, ki smo ga v Litostroju preuredili tako, da lahko na njem obdelujemo zobate vence do 7500 mm premera. Za istega naročnika bomo izdelali še dva enaka zobata venca. (Foto: E. L.)

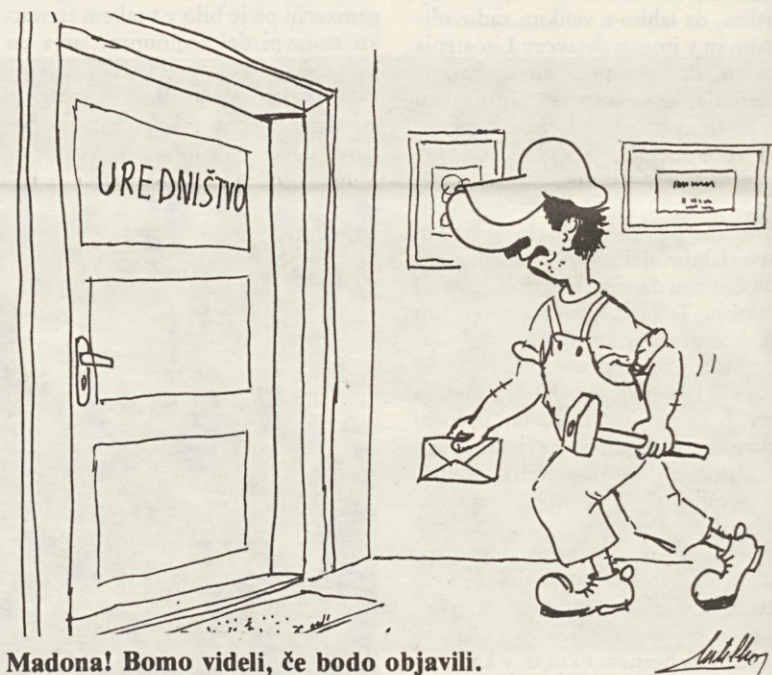
Razvoj celovitega sistema obveščanja

Točno eno leto mineva od III. srečanja organizatorjev obveščanja, ki je bilo lani novembra v Krškem. Prizadevanja, ki so bila izražena v akcijskem dogovoru o obveščanju v združenem delu, so dobila močno politično podporo, še posebej pri Zvezi sindikatov Slovenije. Republiški svet ZSS je septembra letos obravnaval obveščanje v združenem delu in sprejel stališča o razvoju in dograjevanju sistema obveščanja v združenem delu ter o vlogi in nalogah organizacij in organov Zveze sindikatov Slovenije. Ta stališča so torej politična podlaga pa tudi konkretno napotilo za razvijanje sistema obveščanja v organizacijah združenega dela.

Na področju obveščanja v združenem delu posegata dva zakona, in sicer: zakon o družbenem sistemu informiranja in zakon o javnem obveščanju, stališča pa so politični dokument, ki naj usmerja dejavnost organizacij in organov zveze sindikatov na ključne točke sistema obveščanja.

Prednostna naloga pri podružbljanju sistema obveščanja v organizacijah združenega dela naj bo ustanovitev odborov za obveščanje. To naj bo organ — v našem primeru na ravni delovne organizacije, ki bo oblikoval in načrtoval politiko obveščanja in spremljal ter nadzoroval njeno izvajanje.

Odbor naj bi sestavljali delegati delavcev tozdov, delegati DPO na ravni delovne organizacije in delegati uredništva. Delegate izvolijo na predlog sindikata delavski sveti tozdov, celoten koordinacijski in volilni postopek pa vodi in usklajuje sindikat. Odbor za obveščanje ima tudi predsednika, ki pa ne more biti odgovorni urednik glasila.

Madona! Bomo videli, če bodo objavili.

Odbori za obveščanje naj bi kot družbeni organi opravljali tudi funkcijo izdajateljskih svetov za glasila, sindikati pa si bodo prizadevali, da odbor za obveščanje ne bo izvršilni organ delavskega sveta, temveč da bi imel podoben status kot samoupravna delavska kontrola. Ena izmed pomembnih funkcij odbora za obveščanje pa bo tudi ta, da predlaga delavskemu svetu finančni načrt obveščanja in ga seznanja z načinom porabe sredstev.

Seveda bo še naprej ostala tudi pomembna vloga uredništva, ki je izvršilni oziroma izvedbeni organ odbor za obveščanje. Uredništvo ureja sredstva obveščanja v organizaciji združenega dela in je sestavljeno pretežno strokovno, kar pomeni, da ga sestavljajo delavci službe za obveščanje in strokovni sodelavci, ki sodelujejo pri nastajanju glasila. Uredništvo vodi odgovorni urednik, ki mora biti delavec službe za obveščanje. Do sprejema novega zakona o javnem obveščanju ga na predlog odbora za obveščanje imenuje delavski svet delovne organizacije.

Za vse večje podružbljanje obveščanja pa je zelo pomembno, da se sindikalne organizacije temeljiteje in odgovorneje ukvarjajo z uresničevanjem temeljnih vsebinskih zasnov sredstev obveščanja. Vse novosti, ki zadevajo podružbljanje obveščanja

pa morajo najti svoje mesto tudi v pravilnikih o obveščanju. Obveščanje je treba celovito normirati s posebnim pravilnikom, tega pa naj sprejme delavski svet na predlog odbora za obveščanje. Pravilnik mora zajeti način zagotavljanja javnosti dela organov in organizacij, pravice in obveznosti udeležencev v procesih obveščanja, opredeliti mora vsebino in načine obveščanja, položaj in odgovornost službe za obveščanje ter samoupravno organiziranost obveščanja in način financiranja. Pravilnik pa lahko vsebuje tudi vsebinsko zasnovno sredstvo obveščanja in način nagrajevanja sodelavcev — dopisnikov.

Stališča, ki jih je izdal sindikat, govorijo tudi o celovitosti in enotnosti sistema obveščanja. Učinkovito obveščanje pa narekuje pogostejšo in bolj kakovostno uporabo oglasnih desk, razglasnih postaj in biltenov, kar je dolžnost službe za obveščanje. Najbolje je, da so službe za obveščanje in tajništva samoupravnih organov združena (kar pri nas imamo), seveda pa v takih službah ne morejo delati predvsem administrativni delavci, pač pa strokovno usposobljeni delavci. Osnovna naloga je, da so ti delavci sposobni pripraviti razumljive, zanimive in popolne informacije za vse uporabnike.

Na koncu pa stališča priporočajo še eno novost: vsi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije naj določijo posameznika, ki bodo na vseh ravneh sproti in takoj posredovali informacije o delu teh organov in organizacij. Doslej tak način uvajamo bolj z dobro voljo posameznikov, kar je precej neobvezno, na žalost pa so takšne informacije tudi vse preveč zapisiške. Razumljivo pa je, naj bi bil sindikat kot predlagatelj te zamisli sam za zgled. Verjetno nam bo šele široko zasnovano akcijo, v kateri bomo aktivno vključeni vsi, uspelo uresničiti stališča, ki jih je predlagal republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

M. M.

OB DEVETMESEČNEM POSLOVANJU

Rezultati naj nam bodo izkušnja

Ekonomska teorija in praksa nas uči, da je temeljita analiza in obravna rezultatov poslovanja, zlasti tričetrtletnega, izredno pomembna, saj je na podlagi le-teh mogoče:

- realno oceniti, kakšen bo zaključek poslovnega leta;
- izpeljati učinkovite kratkotrajnejše ukrepe, s katerimi bi dosegli določene cilje;
- postaviti osnovna izhodišča plana za naslednje leto.

Pri ocenjevanju uspešnosti poslovanja na podlagi bilančnih podatkov za devetmesečje 1981 moramo poleg bilančnih kazalcev upoštevati še nekatera dejstva, ki so značilna za letošnje leto in verjetno še za nekaj naslednjih let. To so predvsem izredno zaostreni pogoji gospodarjenja, ki se odražajo:

- v omenjeni investicijski politiki v Jugoslaviji, katere posledica je težja prodaja naših proizvodov na domačem trgu;
- v recesiji na svetovnem trgu, kar pomeni za nas izredno otežene pogoje prodaje, zlasti na konvertibilnem področju;
- v pomanjkanju nekaterih vrst materialov na domačem trgu;
- v zaostrenih pogojih uvoza in
- v zaostreni kreditno monetarni politiki.

K vsem tem splošno družbenim dejavnikom, ki prav gotovo močno vplivajo na naše poslovanje, pa je treba dodati še našo investicijsko izgradnjo, ki bo vsaj še nekaj let terjala dodatne napore in odrekanje. Nobena skrivnost ni in praksa je že potrdila, da se vsako podjetje v času investicijske izgradnje in še nekaj časa potem bori s težavami, ki jih sicer ne bi bilo. Že med gradnjo nujno prihaja do finančnih težav, ker zaradi vlaganja v investicijo ostaja manj sredstev za druge namene. Ko pa je investicijska izgradnja končana, nastopijo tako imenovane zagonске težave, katerih značilnost so visoki stroški obratovanja kot posledica vračanja kreditov in visoke amortizacije, na drugi strani pa zaradi težav poskusnega obratovanja v pogojih nove organizacije (z novimi stroji in novimi delavci) zelo nizka realizacija. Seveda pa bi bilo povsem zgrešeno, če bi ob tem sklenili:

ne investirajmo, pa ne bo teh problemov in težav. Sedanja naša investicijska izgradnja je po desetletjih investicijskega zatišja pogoj za bodoče normalno delovanje in napredek Litostroja.

Če ob pregledu bilančnih podatkov devetmesečja 1981 upoštevamo vse te splošno družbene in lastne objektivne težave, bomo nekoliko manj kritično, toda realno ocenjevali dosežene rezultate. Gre predvsem za bistveno zaostajanje za planom pri realizaciji in dohodku, kar je posledica:

- visokega plana za leto 1981, katerega je narekovala vključitev dveh novih tovarn v proizvodnjo. To sta proizvodnja viličarjev in proizvodnja preoblikovalne opreme, od katerih pa se še obe, zlasti pa slednja, ki je pričela v celoti proizvajati šele ob

polletju, borita s težavami končne investicijske izgradnje.

— drug vzrok za zaostajanje pa je slaba finalizacija oziroma izredno povečanje zalog nedovršene proizvodnje, predvsem zaradi pomanjkanja nekaterih domačih reprodukcijskih materialov in uvoznih težav.

Tako iz bilance za letošnje devetmesečje ugotavljamo, da smo dosegli celotni prihodek v višini 3 milijarde in 597 milijonov din, kar je 72 odstotkov letnega plana in 33 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Vendar je k temu treba dodati, da je v tem celotnem prihodku eksterne realizacije le za 1 milijardo in 597 milijonov din, kar pa je le 55 odstotkov letnega plana in 22 odstotkov več kot v lanskem devetmesečju. Če k temu takoj dodamo še podatek o zalozah nedokončane proizvodnje (ta je namreč od 942 milijonov din v začetku leta narasla na 1 milijardo in 670 milijonov din ob devetmesečju in se je povečala za 77 odstotkov), lahko že na osnovi tega analiziramo poslovanje preteklega devetmesečja.

Vendar pogledimo še dva pomembna podatka:

— dosegli smo 1 milijardo in 3 milijone din, kar je 62 odstotkov letnega plana oziroma 20 odstotkov več kot v istem obdobju lani;

— v sklad za razširitev materialne osnove dela smo izdvojili 20 milijonov din, kar je 12 odstotkov letnega plana, oziroma nekaj manj kot v istem obdobju lani.

Teh nekaj števil iz bilance je dovolj za podkrepitev k razglabljanju o značilnostih poslovanja v letošnjem tričetrtletju.

Če sem v prvem delu tega sestavka skušala podati vse tiste objektivne dejavnike, ki so vplivali na rezultate, pa naj v drugem delu nadaljujem z razmišljanjem o tem, kaj in kako ravnati v bodoče, da se ob koncu leta in v prihodnjem letu ne bodo nadaljevala taka bilančna razmerja in take finančne težave, kakršnim smo priča že skoraj celo letošnje leto. Takoj je namreč treba poudariti in s tem pravzaprav tudi dopolniti bilančne podatke, da je temeljita analiza stanja proizvodnje že pred zaključkom devetmesečja in pred obravnavo bilančnih podatkov pokazala, da je z realizacijo v zadnjem četrtletju kljub velikemu zaostanku za planom v preteklih devetih mesecih realno mogoče računati na tako finalizacijo do konca leta, ki bo omogočala izpolnitev letnega plana fakturiranja, s tem pa tudi ostalih elementov gospodarskega načrta za leto 1981.

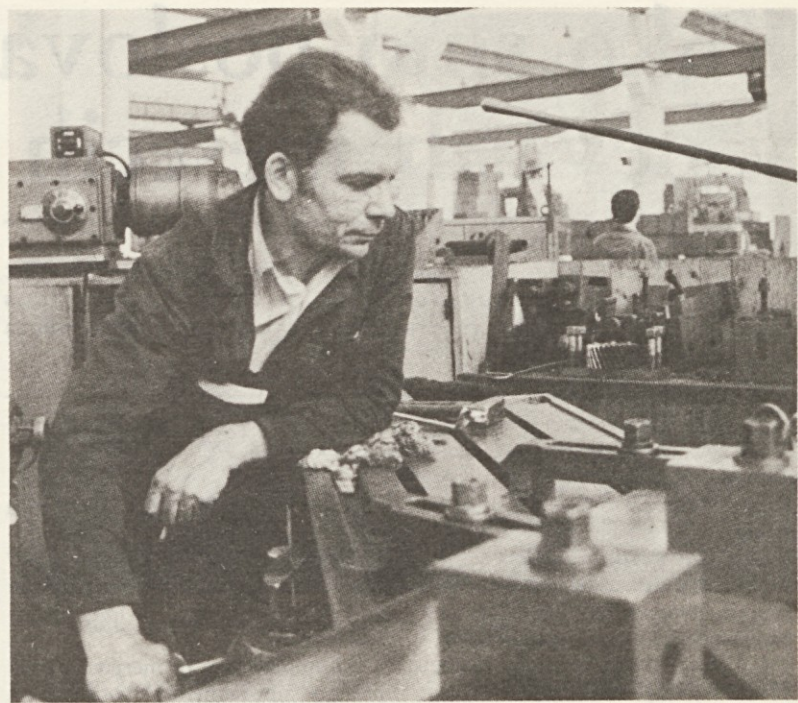
Stabilizacijsko obnašanje ne pomeni samo »zategovanje pasov«, še najmanj to, pač pa pomeni predvsem tako gospodarjenje, ki kljub zahtevnim pogojem od zunaj z lastnim zboljšanim pristopom najde način prilagajanja. To pomeni:

— Če smo leta in leta nazaj lahko akumulacijo uporabljali za financiranje povečanja obratnih sredstev v zalozah, to v času investicijske izgradnje ni mogoče, ker je akumulacija potrebna kot vir financiranja investicij.

— Če smo v vseh preteklih letih lahko računali na bančne kredite kot vir financiranja povečanja obratnih sredstev ali kot vir financiranja v primeru izpadle lastne realizacije, tega v sedanjih pogojih zaostrene kreditno monetarne politike ne moremo več pričakovati, saj v poslovni politiki bank takih kreditov enostavno ni več. V sedanjem času obstajajo za gospodarstvo samo še strogo namenski krediti — to so krediti za izvoz.

— Če v preteklih letih nismo poznali problema pomanjkanja nekaterih vrst materialov na domačem trgu, je danes problem železarn še kako prisoten.

— Če smo v preteklosti svoj uvoz bolj ali manj uspešno reševali z lastnim konvertibilnim izvozom ali celo z intervencijskimi kvotami, je v zaostrenih pogojih gospodarskih odnosov s tujino toliko bolj potrebno, da si z lastnim konvertibilnim izvozom zagotovimo nam potrebne devize in da prispevamo del svojega izvoza za kritje splošnih družbenih potreb.

Ob rezkalnem stroju v lahki obdelavi (Foto: E. L.)

— Če smo leta in leta planiranje imeli za postransko zadevo, ker so stvari tekle normalno svojo pot, nas v sedanjem času že sam obseg proizvodnje in zahtevnost na vseh področjih silijo v to, da z izredno odgovornostjo planiramo vse elemente poslovnega procesa. Nikakor se ne bi smelo več ponoviti, da bi bil gospodarski načrt seštevček želja, pač pa bi moral biti seštevček pogodb, ki jih je glede na znane proizvodne zmogljivosti, materialne in finančne pogoje možno uresničiti.

— Tudi kasnitvam pogodbenih rokov bi bilo treba posvetiti več pozornosti. Ne samo, da je v sedanjih pogojih zaostrene investicijske politike od kupca kot investitorja vse težje dobiti soglasje za podražitev, vedeti je treba tudi, da uveljavljena »drdna skala« ni nikoli tolikšna,

kolikor pomeni vpliv inflacije na stroške pri tri in večletnem delu pri določenem poslu.

— Tudi stroške poslovanja bi kazalo vzeti pod drobnogled. Stabilizacija naj ne bo »zategovanje pasu«, pač pa pametno in gospodarno uporabljati, kar imamo, za to, da dosežemo čim višji dohodek, ob normalnih cenah na domačem in svetovnih cenah na tujem trgu.

Do konca letošnjega leta nam je preostalo le še malo časa. Realno je mogoče računati, da bo pospešena finalizacija zadnjega četrtletja bistveno popravila bilančna razmerja za leto 1981. Še bolj kot to, pa želim poudariti, da v planih za leto 1982, ki jih prav zdaj pripravljamo, upoštevajmo vse izkušnje, ki nam jih je dalo zlasti letošnje leto, saj nas v prihodnje ne čakajo nič manj stabilizacijska leta.

T. Žižić

Priprave že tečejo

Uresničevanje začrtanih nalog za leto 1981 se bliža koncu in planerji se že pripravljamo na leto 1982. Zaostreni pogoji gospodarjenja nas silijo, da še z večjim vključevanjem vseh dejavnikov v našim poslovnem in proizvodnem procesu začnemo pripravljati gospodarski plan 1982.

Ključna naloga pri uresničevanju gospodarske stabilizacije je nadaljnje poglobljanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v letu 1982, izboljšanje plačilnobilančnega in deviznobilančnega položaja v temeljnih organizacijah in delovni organizaciji kot celoti. Izboljšanje navedenega pa bomo dosegli predvsem s povečanjem izvoza blaga in storitev na konvertibilno območje, z bolj produktivnim delom in intenzivnim dohodkovnim, proizvodnim in tehnološkim povezovanjem na samoupravnih osnovah v vsej Jugoslaviji.

Z ozirom na ta položaj smo že v začetku septembra pripravili predosnutek, ki je globalno zajel oceno izvršitve v letu 1981 in na podlagi tega predvidene količine naših proizvodov v letu 1982 ter njihovo vrednost. O tem predosnutku je razpravljala tehnična koordinacija in podala svoja mnenja za odpravo še nekaterih

pomanjkljivosti v našem poslovanju.

Pri sestavi plana imamo sedaj dve smeri. Ena je tako imenovana klasična proizvodnja, to so turbine, črpalke, cementna oprema in dieselski motorji, druga z novimi zmogljivostmi pa je proizvodnja talnih vozil in naprav ter preoblikovalne opreme. Prva raste normalno, ostali dve pa v skladu z napovedjo, ki je bila podana v elaboratu. Zato se ne moremo čuditi postavljeni količinski skupni proizvodnji 16.000 ton v letu 1982.

Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino SISEOT je že v septembru zahtevala točno opredelitev našega poslovanja v letu 1982 na področju izvoza in uvoza za vse temeljne organizacije.

Komite za družbeno planiranje občine Ljubljana-Šiška je zahteval podatke za pridobivanje, razporejanje in delitev dohodka, o rasti zaposlenosti, o predvidenih investicijah o uvozu in izvozu za vse leto 1982.

Po daljših razpravah smo prišli do osnutka gospodarskega plana za leto 1982.

Komisija za pripravo plana na nivoju delovne organizacije je ta osnutek obravnavala na svoji 12. redni seji. V razpravi so delegati temeljnih organizacij z vso odgovornostjo postavljali vprašanja, ki so danes ključna, kako priti do sredstev za uvoz prepotrebnega materiala. Odgovor je bil samo eden: več izvoziti na konvertibilno področje. To pa pomeni, da moramo pridobiti čimveč naročil s konvertibilnega območja in ta naročila v roku in predpisani kvaliteti tudi izgotoviti, pa bo dosti manj problemov v pogledu

likvidnosti. To ni problematika samo nabave, temveč vseh nas.

Konec oktobra smo bili že seznanjeni z rezultati 9-mesečnega poslovanja. Bilanca je pozitivna in na podlagi teh rezultatov je že možna točnejša ocena, koliko bomo letos naredili in koliko naj količinsko in vrednostno predvidevamo za leto 1982, da bomo pokrili vse potrebe po osebnih dohodkih, skupni porabi, poslovnem skladu, obveznih posojilih, rezervah, pri obveznostih do družbe, skupnih služb, obresti za najete kredite ter končno obveznosti do nakupa materiala in amortizacije.

Vse to zdaj temeljne organizacije usklajujejo med seboj in ko bo usklajeno še na nivoju delovne organizacije, bo izdelan predlog gospodarskega plana za leto 1982.

Temeljne organizacije in delovni skupnosti bodo ta predlog obravnavale na svojih delavskih svetih in ga tudi sprejele.

Po sprejetju na delavskih svetih tozdov in delovni skupnosti bo gospodarski plan za leto 1982 potrdil delavski svet delovne organizacije. Komisija za sestavo plana ima naslednje časovne zadolžitve:

2. XI. 1981 seja komisije za sestavo planov,
- do 10. XI. 1981 pripombe in usklajevanje na osnutek,
- do 18. XI. 1981 priprava predloga plana,
- do 25. XI. 1981 usklajevanje predloga,
- do 9. XII. 1981 oddaja gradiva v tiskarno,
15. XII. 1981 razdelitev knjig gospodarskega plana 1982,
- do 23. XII. 1981 sprejemanje plana v DS TOZD/DS,
- do 29. XII. 1981 potrditev plana na delavskem svetu DO.

Na koncu lahko ugotovimo, da bo plan za leto 1982 skrbno pripravljen, da sodelujejo vsi udeleženci, da bodo upoštevane naše zmogljivosti, naročila, obveznosti in vse rasti družbenega predvidevanja.

B. Ternik

Kako smo poslovali v devetih mesecih

Delavci, kot osnovni nosilci proizvodnje, imajo pravico in obveznost nenehno spremljati rezultate svojega dela in rezultate poslovanja, s katerimi so združili delo in sredstva na podlagi kazalcev, izračunanih za vsako četrtletje.

Pred nami je bilanca uspeha za devetmesečno poslovanje.

Proizvodnost dela je kazalec delovnega učinka zaposlenih delavcev v temeljni organizaciji oziroma delovni organizaciji in kaže, kakšna količina skupno proizvedenih izdelkov odpade na enega zaposlenega delavca.

V tem obdobju smo dosegli 254.950 din dohodka na delavca, to je 64,4 odstotka plana in 15,6 odstotka več kot v istem obdobju lanskega leta. Trenutno nas je 297 več kot v istem razdobju leta 1980.

Donosnost nam kaže finančni uspeh. Izračunamo ga tako, da primerjamo ustvarjeni dohodek s povprečno uporabljenimi (osnovnimi in obratnimi) sredstvi. Dosegli smo 20,3 odstotka plana oziroma 75,7 odstotka lanskega rezultata. Iz podatka je razvidno, da s sredstvi, s katerimi razpolagamo, premalo naredimo.

Čisti dohodek na delavca, ki nam kaže tudi stopnjo proizvodnosti, je 154.397 din, kar je 44,6 odstotka plana in 98,7 odstotka lanskega rezultata. Doseženi rezultat je premajhen, da bi lahko pokrili vse naše obveznosti do sprejetih samouprav-

nih sporazumov.

Akumulacija — to so poslovna in rezervna sredstva ter amortizacija nad minimalno stopnjo — je bila dosežena v primerjavi z dohodkom 37 odstotkov v primerjavi s planom in 78,3 odstotka v primerjavi z istim obdobjem leta 1981.

Akumulacijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi smo dosegli 16,6 odstotka v primerjavi s planom oziroma 60,7 odstotka rezultata istega obdobja 1981.

Poslovna sredstva so se z novimi investicijami močno povečala, zato imamo na tem področju tako nizek rezultat.

Osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo znašajo 140.191 din na delavca, kar je 68,8 odstotka plana oziroma 0,9 odstotka več kot v istem obdobju leta 1981. Čisti osebni dohodek na delavca je bil 11.963 din, kar je 103,2 odstotka plana in 22,9 odstotka več kot v istem razdobju leta 1981.

Vzrok za slabšo učinkovitost v našem poslovanju je v močnem povečanju števila zaposlenih, po-

manjkanju surovin in reprodukcije skega materiala, posebno iz uvoza s konvertibilnega območja, in zaradi tega povečani nedovršeni proizvodnji. Izredni ukrepi, potrjeni tudi na samoupravnih organih, pa so vseeno porok, da bomo uspešno zaključili poslovno leto 1981.

To so rezultati našega poslovnega in proizvodnega poslovanja. Delavci v temeljnih organizacijah naj primerjajo dosežene rezultate z rezultati, ki so jih dosegli temeljne organizacije, s katerimi so združili delo in sredstva, s temeljnimi organizacijami, ki opravljajo enake ali sorodne dejavnosti in na podlagi tega ugotovijo uspešnost svojega poslovanja.

Na podlagi doseženih rezultatov pa na koncu lahko ugotovimo, da donosnost (rentabilnost) našega poslovanja ni zadostna, da ustvarimo premalo dohodka na delavca in da smo v pogledu akumulacije močno v zaostanku. Navedene pomanjkljivosti bi bistveno popravili, če bi bila organizacija dela, to so medsebojni odnosi med delovnimi sredstvi, delovnimi predmeti in človekovim delom v našem poslovnem in proizvodnem procesu boljša.

B. Tertnik

SEJA POSLOVNEGA ZDRUŽENJA JUMEL

V torek, 20. oktobra 1981, je bila v Litostroju redna seja sveta poslovnega združenja JUMEL. Na seji je bila obravnavana tekoča problematika predvsem s področja zagotavljanja nadaljnjega skupnega nastopanja na novih perspektivnih tržiščih sveta. Veliki skupni posli so že v dosedanjem delu omogočili velike možnosti za delo in prisotnost na različnih tržiščih. Še bolj tesno sodelovanje pa odpira nove možnosti prevzemanja izgradnje velikih strojnih, metalurških in energetskih objektov, zato je potrebno predvsem z združenimi močmi enotno nastopati pri zagotavljanju poslov.

Na seji je stekla razprava tudi o izdelavi skupne značke članic JUMEL. Ob koncu seje so se člani sveta JUMEL poslovili od dosedanjega člana sveta tovariša Marka KRŽIŠNIKA, ki je že v obdobju ustanavljanja, oblikovanja in delovanja poslovne skupnosti JUMELA vložil veliko naporov za pravo mesto poslovne skupnosti pri skupnem nastopu in izdelavi velikih projektov in objektov doma in v tujini.

M. S.

Izhodišča za pripravo plana

Pri uresničevanju nalog v tekočem petletnem obdobju v letošnjem letu ugotavljamo, da izpolnjevanje osnovnih nalog ne poteka z zadostno intenzivnostjo, kljub zaostrenim gospodarskim pogojem. Vendar pa ostajajo naloge iz tega srednjeročnega obdobja še naprej naš skupni in prednostni cilj. Že znane osnove in še bolj dosledno izvajanje politike gospodarske stabilizacije nas silijo k poglobljenim strateškim premikom v letu 1982.

Tako moramo:

- bistveno povečati izvoz na konvertibilno področje,
- povečati delovno storilnost,
- dosledno izpeljati investicijske naložbe za čim bolj uspešno preoblikovanje,
- zmanjšati nepotrebno režijo in s prekvilifikacijo le-to vključiti v proizvodnjo,
- povečati osebno in kolektivno odgovornost za izvajanje sprejetih obveznosti,
- krepiti samoupravljanje, s tem

da vsi samoupravljalci postanemo uresničevalci gospodarske stabilizacije.

Iz devetmesečne bilance in ocene do konca leta 1981 izhaja, da smo uresničevali naloge iz gospodarskega plana v DO in tozdihih v težjih gospodarskih razmerah, kot smo začrtali pri sestavljanju plana za leto 1981, te razmere se bodo v letu 1982 še stopnjevale.

Kaže, da bi z vsemi dodatnimi napore, izrednimi ukrepi v DO in tozdihih do konca tega leta uspeli realizirati 13.000 ton finalnih izdelkov in 4.100 ton blagovnih ulitkov.

Zgornji obseg pomeni, da bi s tem dosegli planirano finančno realizacijo v vrednosti 2 milijardi 850 milijonov din.

Osnovne usmeritve za uresničevanje gospodarskega plana za obdobje 1981—85 in s tem gospodarske stabilizacije za gospodarski plan v letu 1982 terjajo, da bi morali v DO Litostroj oblikovati naslednje globalne usmeritve in naloge:

Zadostiti vsem interesom celotnega kolektiva v DO in tozdihih, tako v pogledu osebnega dohodka, družbenih dajatev in akumulacije za razširitev materialne osnove dela, pri čemer je potrebno na podlagi analize 9-mesečne bilance že dosedaj sprejetih naročil, nedovršene proizvodnje, zaloge materialov in zaposlenosti, zagotoviti rast fizičnega obsega proizvodnje za 23 odstotkov, da bi na ta način dosegli najmanj 16.000 ton eksterne finalne proizvodnje in 4.020 ton blagovne proizvodnje ulitkov.

Oblikovanje družbenega proizvoda — celotnega prihodka s 16-odstotno rastjo, da bi s tem dosegli finančno realizacijo 5 milijard 953 milijonov din.

Porabljena sredstva ne bi smela biti večja od 10 odstotkov iz preteklega obdobja. Ta odnos pogojuje eksterno finančno realizacijo v znesku 3 milijarde 424 milijonov din, da bi

tako dosegli prepotreben dohodek v znesku 2. milijardi 024 milijonov din za pokritje vseh notranjih in zunanjih potreb razvoja nas samih in naše družbe.

Eksterna realizacija v znesku 3 milijarde 424 milijonov din se mora realizirati: pri izvozu 740 milijonov din ali 16 odstotkov, od tega na konvertibilnem področju v znesku 190 milijonov in 560 milijonov din na kliriniškem področju, preostanek finančne realizacije do 3 milijard 424 milijonov pa na domačem trgu.

Obenem pa se lahko pri uvozu angažiramo le toliko, kolikor nam daje možnost konvertibilnega izvoza.

Obveznosti do družbe kažejo, da so le-te v rahlem porastu. Predvidevamo, da bodo na koncu poslovnega leta 1981 za 17 odstotkov večje. Ko načrtujemo gospodarski plan za leto 1982 ne bi smele presežati lanskega leta, torej ne več od 683.000 din, da bi tako ostalo za DO čistega dohodka 1 milijardo 359 milijonov din.

Čisti dohodek je osnova za pokrivanje osebnih dohodkov, ki so dosegli že eno milijardo (izplačani) so 14 odstotkov večji. S tem pokrijemo že 4.033 zaposlenih in rast poslovanja, zato ne sme biti višja od 2,3 odstotka. Za skupno porabo ostane 9 odstotkov več kot lani.

Taka globalna stabilizacijska naravnost daje možnost, da dosegemo prepotrebno akumulacijo za nadaljnji razvoj DO in njenih delov, kot smo to začrtali s posebnimi investicijskimi projekti.

S takimi izhodišči globalne stabilizacijske ponudbe za leto 1982 želimo spodbuditi vse subjekte planiranja k pravočasnemu postopku planiranja v DO in tozdihih, da pred novim letom uskladimo še vse nejasnosti in pravočasno, pred iztekom starega leta, te plane sprejemamo kot obveznosti in naloge za uresničevanje samoupravnih družbenih ekonomskih odnosov v letu 1982.

Na koncu naj omenim, da se z globalno projekcijo gospodarskega plana za leto 1982 v DO in po tozdihih v celoti vključujemo v resolucijsko naravnost občine, mesta in republike.

J. Kušar

Nekdo nam je svetoval, kako še lahko izpolnimo letni plan

Še naprej veliko uspehov

(Nadaljevanje s 3. strani)

Tovariš Kržišnik se je v nadaljevanju zahvalil predsedniku delavskega sveta in prisotnim, da smo ga počastili na tak način, še posebno pa je bil presenečen nad dejstvom, da še naprej ostaja Litostrojčan, častni član kolektiva s posebnimi obveznostmi in častni. Zatem je kot mnogokrat v teh dvanajstih letih spregovoril še o mnogih življenjskih resnicah, ki so mu bile vodilo za uspešno delo v Litostroju.

»Litostroj je dober in trden kolektiv, v njem je vedno prijetno delati, to pa zato, ker smo vsi na enem mestu, ker je združen velik umski in delovni potencial in ker vedno obstajajo realne možnosti za ustrezen razvoj z vsemi elementi pozitivnih ekonomskih zakonitosti. Čeprav je štiritisočlanski kolektiv s tako organizacijo dela dokaj zapleten, pa je vendarle potrebno povedati, da so nekatere poglobljene zadeve dokaj preproste in hkrati izredno pomembne. Ena izmed teh osnov je, da moramo imeti v taki delovni organizaciji vedno zadosti dela. To pa pomeni tudi dohodek.

Velika skrb za ustrezno strukturo naročil za vsa področja proizvodnega programa se vedno znova potrjuje kot primarna naloga vodstva, strokovnih služb in tozda PRODAJA.

Večanje udeležbe naročil za izvoz se sicer iz leta v leto spreminja, vendar se stalno večja po vrednosti in zahtevnosti objektov, ki jih izvažamo.

Stalna skrb za ustrezno kvaliteto izdelkov, ki so vedno lahko konkurenčni na svetovnem tržišču, je osnova za stalno večanje izvoza. Lasten razvoj vseh proizvodnih vej in prilagodljivost tega razvoja svetovnemu tržišču in svetovnim dosežkom je edina osnova za zagotavljanje konkurenčne sposobnosti Litostroja doma in v svetu.

Ker je cikel proizvodnje investicijske opreme dolg, so ob vsakem naročilu toliko bolj potrebne tudi dolgoročne in pazljivo opredeljene usmeritve.

Zmogljivosti posameznih proizvodnih vej se morajo v danem trenutku prilagoditi razmeram na tržišču in količini naročil ali pa se preusmeriti v tiste proizvodne veje, ki imajo več naročil.

Nadaljnja izgradnja in razvoj Litostroja je jasno opredeljen, saj temelji na dolgoročnih samoupravnih odločitvah, ki so ovrednotene v širši

družbeni skupnosti in pomenijo sestavni del slovenske in jugoslovanske strojegradske. Prvi korak v program težke strojegradske, ki ga bomo kmalu odprli, je dokaz pravih usmeritev v preteklosti, saj so že sedanja naša največja naročila odvisna od teh in bodočih objektov.

Tudi drugi razvojni programi, kot so obdelovalni stroji, ki jih načrtujemo, so v družbi že priznani in dajejo realne osnove za nadaljnji razvoj Litostroja.

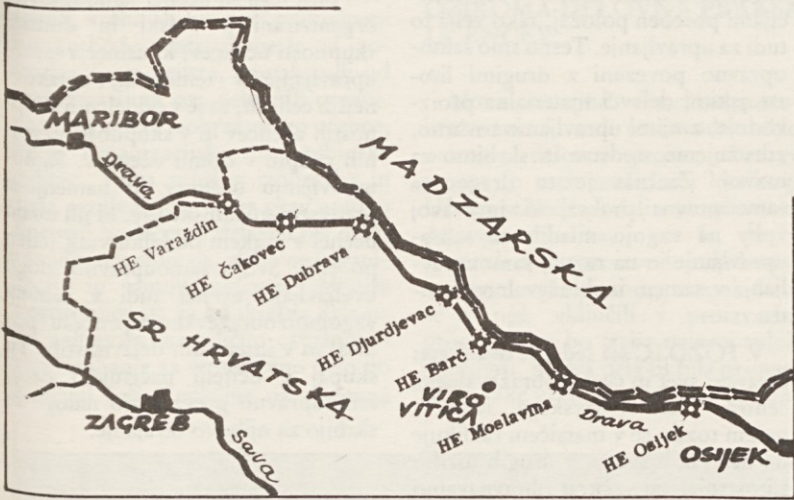
Tovariš Kržišnik je v nadaljevanju povedal še nekaj življenjskih resnic, ki so ga vodile pri delu v Litostroju, predvsem pa, da je socialna varnost delavcev v slehernem trenutku potrjena z zadostno količino dela za vse delavce, in v tem, da je za to delo opredeljen ustrezen osebni dohodek, pa čeprav gre pri tem tudi za točno opredeljen dan izplačila osebnih dohodkov.

Ob koncu se je tovariš Kržišnik še enkrat zahvalil prisotnim za plodno dolgoletno sodelovanje in skupno delo, ki je izraženo v mnogih proizvodih v številnih državah sveta in tudi v naši domovini. Zaželel je še veliko uspehov vsem delavcem Litostroja in obljubil, da se bomo z njim kot častnim članom kolektiva še večkrat srečali.

K. G.

Kaj pričakujemo od Drave?

Članek o neretvanskih hidroelektrarnah v našem časopisu je sprožil precejšen odmev bralcev. Dobival sem različna vprašanja in trditve, med njimi tudi, da je reka Drava prav gotovo močnejši hidroenergetski potencial od Neretve. Tovariši na gradbišču pa so mi malo iz »užaljenosti« dejali: »Pišeš samo o Grabovici! Če boš kdaj pisal o HE Čakovec, napiši — Na Dravi nič novega.« Ta ironičen, izposojen in potrebi prilagojen naslov romana pisatelja E. M. Remarqu me je spodbudil, da napišem nekoliko obširnejšo informacijo o delu in načrtih na reki Dravi, o izgradnji hidroenergetskega sistema, kjer bo svoje mesto našla, kot ga je že večkrat, tudi naša delovna organizacija.

Na širšem posvetu v Čakovcu 23. septembra letos, katerega so se udeležili podpredsednik izvršnega sveta SR Hrvatske, republiški sekretar za energetiko in republiški sekretar za kmetijstvo SR Hrvatske, predstavniki družbenopolitičnega življenja mesta Čakovec, predstavniki elektrogospodarstva SR Hrvatske ter investitorji in izvajalci del HE Čakovec, je predstavnik Litostroja tovariš Darinko Kolbl, dipl. ing. zagotovil:

1. da bo Litostroj opravil svoja dela tako, da se bo prvi agregat zavrtel do konca letošnjega leta in

2. da bomo v Litostroju vložili maksimalne napore v to, da bi opremo za drugi agregat dobavili do druge polovice decembra 1981.

Investitor je bil s temi zagotovili zadovoljen in je soglašal z navedenimi roki. Takšne potrditve pa predstavnik Litostroja ne bi mogel dati, če ne bomo vsak s svojim delom odgovornosti prisotni prav vsi, ki delamo pri realizaciji navedenega naročila.

Dnevno spremljanje strojne obdelave nam kaže kar zadovoljivo sliko. Seveda brez naporov in posebnih prijemov ne gre. Tovariši v težki obdelavi na težkem karuselu in trenutno na starem (prestarem) stroju Drop & Rein skupaj z mojstri in obratovodstvom bojujejo bitko s časom. Vsak dan nam je dragocen. Prav tako pa smo prepričani, da bo montažna skupina mojstra Andreja Jesenovca na osnovi izkušenj, ki si jih je pridobila z montažo prvega vodilnika, v predvidenem roku šestih tednov izvršila pozidno montažo opreme.

Tudi z gradbišča imamo ugodne vesti, montaža hitro napreduje. Vodilnik je zmontiran, montirajo francosko opremo (rotor z gredjo in pripadajočo opremo). Mladi vodja

gradbišča (vendar ne mlad po izkušnjah) tovariš Marjan Pihler trdi, da bomo mi svoja dela opravili v roku, kar pa ni popolnoma prepričan za vse izvajalce.

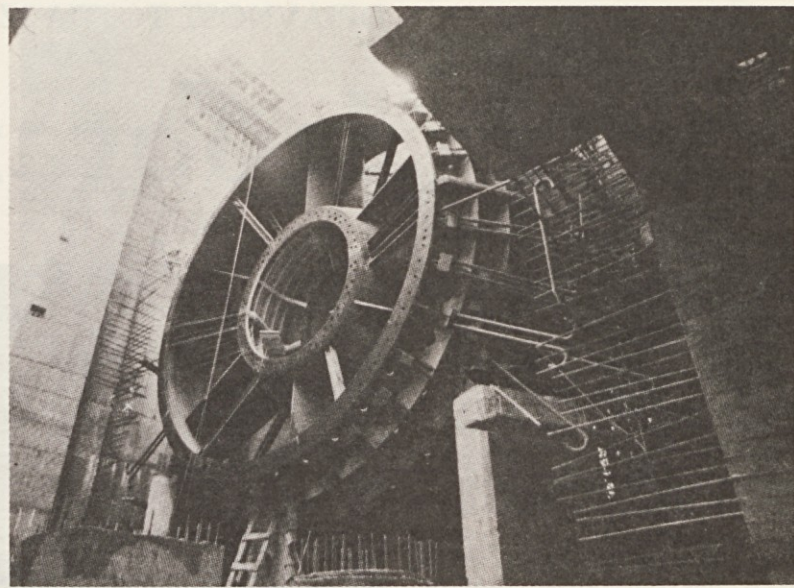
HE ČAKOVEC je druga elektrarna v SR Hrvatski na Dravi. V SR Sloveniji je Drava izkoriščena in z zgrajenimi osmimi hidroelektrarnami prihaja v omrežje letno milijarda 600 milijonov kWh električne energije. Osnovni načrti za razvoj so narejeni. Za hidroelektrarno Čakovec bo do izliva Drave v Donavo še pet elektrarn. Vseh sedem hidroelektrarn v SR Hrvatski na Dravi bo dalo milijardo 500 milijonov kWh električne energije. Tako od Drave pričakujemo (ko bo hidroenergetski sistem na reki Dravi zgrajen) tri milijarde sto milijonov kWh električne energije!

V sosednji republiki so pred petimi leti izročili namenu HE Varaždin z zmogljivostjo 476 milijonov kWh. V letu 1982 se ji bo pridružila HE Čakovec z močjo 409 milijonov kWh električne energije. Naslednja je HE Dubrava. Predvidoma bo HE Dubrava dala prve kWh v mrežo v začetku 1986. leta. Kako daleč je že HE Dubrava? Preizkusna dela na terenu so končana. Izdelujejo osnovni projekt, izvedbeni projekti pa morajo biti gotovi do začetka 1983. leta. HU Dubrava je za Litostroj izredno zanimiva, saj je enake moči in istega tipa kot HE Čakovec. Takšna elektrarna je načrtovana tudi zato, da bi se celotna izgradnja poenostavila in da bi se kar najbolj uporabile izkušnje izgradnje HE Čakovec.

Za razdobje 1986—1990 sta v načrtu hidroelektrarni Durdjevac in Barč, zadnji dve, seveda, če bodo sredstva, pa bi bili HE Moslavina in

HE Osijek. Drava je mejna reka, zato je idejne projekte za zadnje štiri elektrarne potrebno reševati skupno z LR Madžarsko. Pri tem že pet let deluje mešana jugoslovansko-madžarska komisija. Inženir Bergman, predstavnik SFRJ v tej komisiji, je povedal: »Stiki so pogosti. Za dve hidroelektrarni smo idejna vprašanja rešili, vendar so dokaj zapletena. Potrebno je povedati, da imamo pri severnih sosedih polno razumevanje. Osnovni problemi so podobni našim, to pa je vedno primanjkuje denarja. Vendar kljub takim in drugim tehničnim težavam se je delo pri pripravi idejnih projektov za HE Moslavina in HE Osijek začelo.

Drava kot hidroenergetska reka ima za našo družbo poseben pomen. Razlikuje se od drugih rek v Jugoslaviji. Ko imajo druge reke najnižjo gladino, ima Drava od konca aprila pa do septembra največ vode.

Predvodilnik pred betoniranjem (Foto: J. Babič)

Sistem hidroelektrarn v SR Hrvatski na Dravi bo tudi izboljšal in podaljšal plovnost na Dravi. V veliki meri pa bo hidroenergetski sistem vplival na izboljšanje pridelovanja

kmetijskih pridelkov s sistemom namakanja polj in nasadov, katere načrtuje naša družba v tej obdrevski regiji v bitki za prav tako pomembno energijo — hrano.

J. Babič

Obračun dela

Približuje se obdobje, ko je potrebno v vseh osnovnih organizacijah in konferenci osnovnih organizacij sindikata oceniti delo v preteklem obdobju ter na podlagi ocene začrtati pot in smer aktivnosti v prihodnjem obdobju dela osnovnih organizacij sindikata ter ostalih oblik povezovanja v sindikatu.

Po statutu Zveze sindikatov Slovenije se člani vsaki dve leti zberejo na občnem zboru osnovne organizacije sindikata v vseh okoljih, kjer te obstajajo.

Prav zato je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na svoji seji 24. septembra 1981 sprejel sklep o pripravi in izvedbi občnih zborov osnovnih organizacij Zveze sindikatov in konstitutivnih sej konferenc osnovnih organizacij sindikatov v letu 1982 z določenimi stališči in poročili, ki naj služijo pripravljalcem kot pomoč pri delu.

1. Na občnem zboru moramo celovito:

- oceniti delovanje v dvehletnem obdobju,
- sprejeti programske usmeritve za delovanje,
- oceniti finančno poslovanje in sprejeti finančni načrt,
- izvoliti člane v vse komisije in organe,
- obravnavati druga pomembna vprašanja.

V pripravi je potrebno upoštevati, da bodo le-ti potekali v času priprav na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije in 9. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ter da bodo v tem obdobju tudi vsi ostali kongresi družbenopolitičnih organizacij in društev ter vsesplošne skupščinske volitve. Republiški svet zato meni, da morajo biti vsebinske in organizacijske kadrovske priprave na občne zборе tesno povezane s pripravami na kongrese in volitve, pri katerih imajo osnovne organizacije pomembno mesto in vlogo.

Na občnih zbora osnovnih organizacij sindikata je potrebno temeljito oceniti aktivnost in učinkovitost osnovne organizacije in njenih oblik povezovanja. Zlasti temeljito je potrebno oceniti uresničevanje tistih nalog, ki neposredno zadevajo interese v zvezi sindikatov organiziranih članov. Treba je oceniti, kako je uresničena delovna usmeritev sprejeta na zadnjem občnem zboru. Gre zlasti za ugotovitve, kako članstvo oblikuje politiko in stališča osnovne organizacije in kako izvršni odbor ta stališča uresničuje v praksi v vseh oblikah delovanja političnega sistema in nivojih organiziranja sindikatov.

V oceni vsebine in učinkovitosti dela je potrebno izhajati iz dokumentov kongresov Zveze sindikatov, dokumentov treh konferenc Zveze sin-

dikatov in programskih dokumentov občinske sindikalne organizacije. Upoštevati je potrebno celotno vsebino dela oziroma družbeno vlogo osnovne organizacije. Sprejete ocene in ugotovitve o dosedanjem delovanju morajo biti podlaga za opredelitev programskih usmeritev za delovanje v prihodnjem obdobju.

V programskih usmeritvah je zato treba opredeliti naloge organizacij in organov pri:

- uresničevanju ciljev gospodarske stabilizacije,
- vlogi sindikalne organizacije pri sprejemanju in uresničevanju resolucije 3. kongresa samoupravljalcev,
- uresničevanju načela delitve po delu in rezultatih dela,
- uresničevanju usmeritev iz gradiva za 3. konferenco Zveze sindikatov Slovenije,
- uresničevanju stališč sindikatov na področju kulture,
- organiziranja LO in DS, medsebojnega obveščanja in mednarodne dejavnosti,
- organizacijski in kadrovske usposobljenosti osnovne organizacije.

V pripravi na občne zборе morajo osnovne organizacije pregledati in oceniti tudi lastno finančno stanje in administrativno tehnično poslovanje.

Republiški svet ZSS skladno s svojimi nalogami v pripravi na 10. kongres priporoča, da se občni zbori in konstruktivne seje konferenc Zveze sindikatov opravijo do konca februarja.

Za nemoten potek občnih zborov bodo izdelani posebni obrazci, ki bodo vsem nosilcem občnih zborov služili za lažje organiziranje, vodenje in pisanje zapisa z zborov.

2. O občnem zboru naj bi bili člani sindikata obveščeni vsaj 7 dni prej, delavci naj bi dobili z vabilom v roke tudi dnevni red in predlog delovne usmeritve.

Dnevni red občnega zbora naj bi obsegal:

- sprejem poslovnika o delu zbora
- izvolitev organov zbora
- poročilo o delu
- poročilo nadzornega odbora

- razprava o poročilih
- sprejem delovne usmeritve
- sprejem finančnega načrta
- razrešnica dosedanjim članom organov in nadzornega odbora
- razno.

3. Volitve se morajo izvesti po volilnem postopku, kot predvidevajo pravila.

Izvolimo:

1. Izvršni odbor
2. Nadzorni odbor
3. Delegate v konferenco osnovnih organizacij sindikata

Iz članov izvršnega odbora se v nadaljevanju predlaga predsednika, podpredsednika, sekretarja in blagajnika in jih volimo (lahko javno).

Komisije lahko potrdimo na prvi seji IO OOS. Sestaviti moramo:

- komisijo za družbenoekonomске odnose in samoupravljanje,
- komisijo za organizacijsko kadrovska vprašanja in idejnopolično usposabljanje,
- komisijo za socialna vprašanja in družbeni standard,
- komisijo za kulturo in prosveto,
- komisijo za šport in rekreacijo.

3. Delegate v konferenco osnovnih organizacij sindikata
4. Delegata v koordinacijski odbor SOZD ZPS
5. Delegata v krajevno konferenco SZDL

Vse omenjene aktivnosti je potrebno izpeljati pravočasno v skladu s statutarnimi določili, da bodo lahko vsi člani sindikata čim bolj objektivno in pravočasno informirani in seznanjeni z delom ter se tako tudi aktivno vključili v razpravo na sejah.

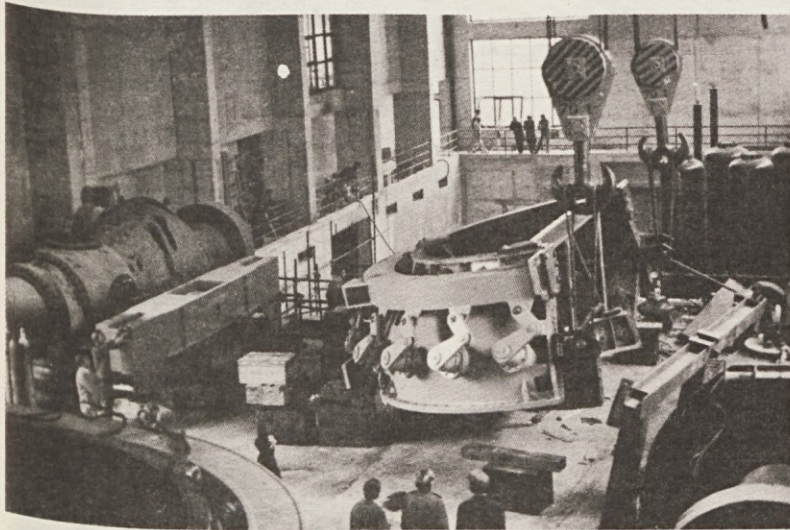
M. S.

SREČANJE MLADIH

Na pobudo mladih iz delovne skupnosti PFSR je predsedstvo te mladinske organizacije organiziralo družbeno srečanje na kegljišču na Ježici. Mladi iz tozda Nabava so se našemu vabilu odzvali. Vzdušje pred kegljanjem in po njem je bilo prijetno, tudi navijačev na obeh straneh ni manjkalo.

Po razburljivem koncu, kjer je imela ekipa Nabave le več športne sreče, pa so si mladi med seboj še izmenjali spominska darila, z željami, da se po športnem in tudi drugih področjih delovanja še kdaj srečamo.

B. Štimac

Priprava vodilnika za montažo

DOM UČENCEV

Dejavnost doma učencev IC je pomembna sestavina vzgojnoizobraževalnega procesa v Izobraževalnem centru. Življenjske situacije in odnosi, v katere stopajo učenci iz dneva v dan, od jutra do večera, pa vendar zahtevajo od doma posebne delovne usmeritve, oblike in vsebine dela z učenci. Tako je treba skrbeti za dnevni in tedenski potek življenja in delovanja učencev (učenje, prosti čas, prehrana, rekreacija, počitek), za osebne potrebe (osebna higiena, izhodi, obiski, zdravstvena nega), interesno udejstvovanje učencev v dejavnostih, ki jih organizirajo doma, šola in širše okolje, ter za posebne naloge in zadolžitve. Organizirati je treba razne skupne akcije (prireditve, proslave, tekmovanja, delovne akcije v domu in okolju) in vzdrževalna opravila: vsakodnevno pospravljanje in čiščenje bivalnih prostorov in urejanje osebne garderobe. Vzgojno delo se nanaša tudi na obravnavanje problemov ob različnih dogodkih in na različna področja človeka in družbe (razgovori, debatne ure, obiski kulturnih ustanov in drugo). Tu so še naloge, ki jih narekuje sodelovanje z družbenim okoljem.

Pri vseh oblikah našega dela utrjujemo demokratično ravnanje v medsebojnih odnosih in razvijamo akcijsko vlogo domske skupnosti učencev in mladinske organizacije.

Raznolikost učencev iz 40 občin, treh republik, dveh jezikovnih področij, z različnimi socialnimi izkušnjami, delovnimi in kulturnimi navadami in stremeljenji, interesi in okusi pa zahtevajo sistematično spoznavanje učencev, sodelovanje s šolo in svojci, svetovanje.

V domsko dejavnost je vključena oskrba učencev. Višina oskrbnine je zadnji dve leti dvakrat letno skokovito naraščala. Vendar je v našem domu trenutno med najnižjimi, če upoštevamo domove ljubljanskega območja. Na višino oskrbnine vpliva vsem znana rast življenjskih stroškov, nanjo pa vplivajo še drugi dejavniki: zasedba doma, lokalno in regionalno dogovorjeni prispevki, lokacija doma, sedemdnevno nudenje uslug v primerjavi s petdnevnim v okviru tedna, kar je obenem bistveni razlog za pojavljajoče se kadrovske težave v domu. Širši družbeni problem pa je obremenjevanje oskrbnine z osebni dohodki dela tehničnega in administrativnega osebja, ki je v vseh drugih ustanovah usmerjenega izobraževanja financirano na podlagi svobodne menjave dela.

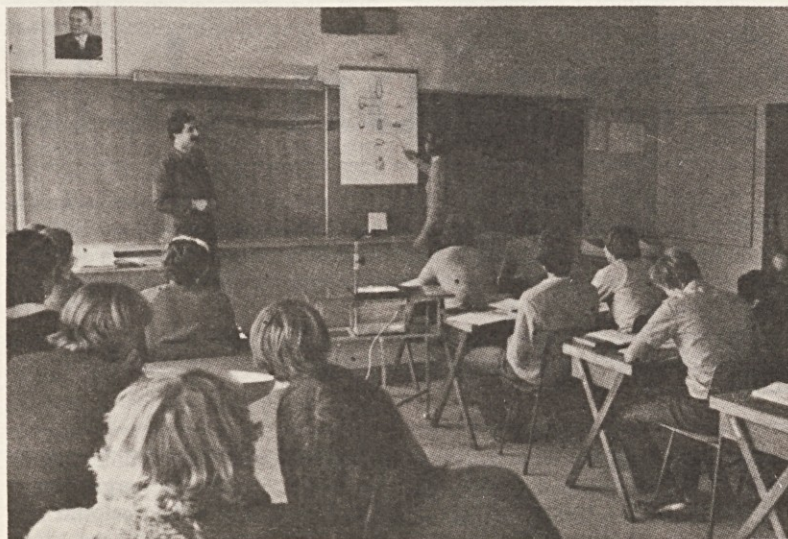
Med materialne pogoje dela sodi tudi sama stavba doma. V času izgradnje leta 1959 je pomenila pomembno in zgledno pridobitev za izobraževalni center in posebej za učence. Medtem ko je domsko okolje z zelenimi in rekreativnimi površinami ustrezno namenu doma, pa stavba po svoji notranji zasnovi, razmestitvi prostorov in sanitarno higienski opremljenosti že dolgo ne dosega več leta 1976 sprejetih normativov za graditev in opremo domov v

DEJAVNOST TOZDA IZOBRAŽEVALNI CENTER

Izobraževanje za delo

Učenci 1. razreda pri uri slovenščine. Da so živahni, ni treba posebej poudarjati . . .

Snov je treba znati tudi ponoviti (Foto: E. L.)

SR Sloveniji. Na podlagi teh normativov so bili zgrajeni že novi domovi v Sloveniji in med njimi tudi v Ljubljani.

Večji materialni poseg bo predstavljal obnova kuhinje v mejah higienskega minimuma.

Omeniti velja še družbeno pomembno vlogo doma, s katero je utemeljen njegov obstoj. Ta je v tem, da nudi po družbeno ovrednotenih kriterijih najboljšo možnost za nastanitev mladine, ki se šola izven kraja svojega stalnega bivališča, hkrati pa prispeva k zapolnjevanju vrzeli v kadrovanju, zlasti za deficitarne poklice. To v resnici dokazujejo določeni vzgojni uspehi in doslej trajna prezasedenost, s katero je tudi dom sodeloval pri zadovoljevanju perečih kadrovskih potreb Litostroja. Z vstopom v usmerjeno izobraževanje pa se je dom prvič srečal z upadom zasedbe. Vprašanje pa je, če velja to tudi za dejanske potrebe. Ker dom učencev ni in ne more biti sam sebi namen, morajo na vprašanje odgovoriti združeno delo, izobraževalne in

posebne interesne skupnosti ter družbenopolitični dejavniki.

SKUPNE SLUŽBE

V TOZD IC so se delavci dogovorili, da deluje tudi delovna enota skupne službe, v okviru katere sta računovodstvo in oddelek za izobraževanje kot posebni službi. Glede na raznovrstnost nalog, ki jih morajo opraviti skupne službe našega tozda, se te precej razlikujejo od drugih srednjih šol. Tudi število tehničnega osebja je večje kot v drugih vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Obveznosti, ki jih morajo opraviti ti delavci, je mnogo več in tudi raznovrstnejše so. Izobraževalni center samostojno vodi finančno-računovodska dela in dela v zvezi z materialnim poslovanjem centra. Prav tako vodi in ureja večino kadrovskih zadev.

Precej dela je v zvezi s pravno strokovnimi zadevami, pri katerih je priprava in dopolnjevanje samoupravnih aktov prav gotovo ena najbolj zahtevnih in tudi obsežnih nalog. Še posebno se to odraža v tem letu, ko moramo uskladiti svoje samoupravne akte z zahtevami novega zakona o usmerjenem izobraževanju.

Poudarek pri delu samoupravnih organov, odločanju delavcev in pri delu družbenopolitičnih organizacij je tudi na informiranju delavcev. To poteka prek različnih virov, tako na podlagi pisnih gradiv, ki jih dobivajo delegati, ali z obveščanjem prek litostrojskih Internih informacij, časopisa in drugega gradiva ter prek zapisnikov in pisnih objav na oglasnih mestih v TOZD IC. Skupne službe skrbijo za sprotno pripravo tega gradiva.

Skupne službe v izobraževalnem centru imajo še vrsto nalog na področju planiranja, opravljajo pa tudi vsa splošna administrativna dela, tajniška dela v zvezi z vzgojnoizobraževalno dejavnostjo in dela pri zavarovanju in vzdrževanju objektov.

IZOBRAŽEVALNI CENTER UPRAVLJAJO DELAVCI IN UČENCI

Kakor ima TOZD IC s šolo kot del tovarne v primerjavi z drugimi vzgojnoizobraževalnimi organizacijami poseben položaj, tako velja to tudi za upravljanje. Tesno smo samoupravno povezani z drugimi litostrojskimi delavci materialne proizvodnje, z njimi upravljamo tovarno, združujemo sredstva in skrbimo za razvoj. Za nas je to dragocena samoupravna praksa, ki ima svoj vpliv na vzgojo mladih za samoupravljanje in na razvoj samoupravljanja v samem izobraževalnem centru.

V TOZD IC sta sedaj še dva sveta: delavski svet in svet izobraževalnega centra. Delo delavskega sveta v našem tozdu se v marsičem razlikuje od delavskih svetov v drugih tozdih Litostroja, saj večkrat obravnavamo povsem specifično problematiko, ki je pogojena z našim vzgojnoizobraževalnim delom. V sedanjem mandatnem obdobju smo imeli že 41 rednih sej. Številka že sama pove, da se v centru odvija živahna samoupravna dejavnost. Večkrat imamo težave pri oblikovanju sklepov, kadar naj bi solidarnostno prispevali določena sredstva. Naši dohodki takih izdatkov ne omogočajo, zato smo ob podobnih sklepih na ravni tovarne v zelo neugodnem položaju. Podobno se dogaja ob sprejemanju različnih samoupravnih sporazumov, ko moramo kot tozd Litostroja sporazum sprejeti, istočasno pa imamo obveznosti kot vzgojnoizobraževalna organizacija (npr. SISEOT).

Svet izobraževalnega centra sestavljajo delegacije TOZD IC, uporabnikov ter družbenopolitične skupnosti, učencev in staršev. Obravnava najbolj specifično problematiko v zvezi z vzgojnoizobraževalnim delom in položajem učencev. Na nekaj sejah smo razpravljali tudi o naši telovadnici, ki je nikakor ne moremo prirediti graditi.

Med drugimi organi upravljanja je posebej aktivna komisija za delovna razmerja. V zadnjem času je imela veliko dela, saj je morala skrbeti za popolnitev delavcev za nova dela in naloge, ki jih prinaša preobrazba srednjega šolstva. V zadnjih dveh letih smo imeli nekaj kadrovskih težav pri nastavitvi vzgojiteljev in kuhinjskih pomočnic v domu učencev ter snažilk. Komisija je podrobneje analizirala stanje in predlagala ukrepe za ustreznejše vrednotenje del in nalog za tiste delavce, ki jih morajo opravljati ob prostih sobotah in nedeljah. Večina predlogov je bilo sprejetih.

Skrbimo, da delegati splošne delegacije in delegacije Zbora združenega dela ter delegati samoupravnih organov in delavske kontrole poročajo na zborih delavcev o svojem delu.

Seje samoupravnih organov so večinoma izven pouka, kajti izostankov učiteljev od pouka ne moremo nadoknaditi, zamenjave pa že zaradi urnika največkrat povzročajo velike težave. Podobne težave se pojavijo, če so sklicane seje konference delegacij ali samoupravnih organov v Litostroju v času, ko poteka pouk.

Z zakonom o usmerjenem izobraževanju je učencem zagotovljeno, da skupaj z delavci tozda odločajo o vseh zadevah, razen o medsebojnih razmerjih delavcev ter o delitvi sredstev za osebno in skupno porabo delavcev. To pa je za vse odgovorna naloga, saj se učenci šele vzgajajo in usposabljaajo za samoupravljanje.

Učenci imajo svojo delegacijo v svetu izobraževalnega centra in delegate v delegaciji za samoupravne interesne skupnosti. V skladu z novim statutom pa bodo imeli svoje delegate tudi v drugih organih upravljanja v izobraževalnem centru.

Poleg tega so učenci samoupravno organizirani v šolski in domski skupnosti učencev, ki usmerja samoupravljanje v temeljnih, najaktivnejših celicah, to je v oddelčnih skupnostih učencev in v skupnosti vzgojnih skupin v domu učencev. Samoupravljanje učencev so namenjene predvsem mladinske ure, ki jih imajo učenci v vsakem oddelku vsak teden po eno. Svojo samoupravno vlogo uveljavljajo učenci tudi v samem vzgojnoizobraževalnem procesu (pouku) in v interesnih dejavnostih. Tu skupaj z učitelji načrtujejo delo, samoupravno prevzemajo naloge in skrbijo za njihovo izvajanje.

SPREMEMBE, KI JIH PRINAŠA USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Vzgojnoizobraževalno delo je posebnega družbenega pomena in ima svoje posebnosti. Te pa nikakor niso take, da bi bile vzgojnoizobraževalne organizacije zaprte vase, odmaknjene od drugih področij dela ali družbenih dejavnikov. Tako je bilo ponekod v preteklosti. Z razvojem samoupravljanja na vseh področjih dela in našega življenja je podružbljanje poseglo tudi na področje vzgoje in izobraževanja, zlasti pa se to dogaja sedaj z uvajanjem usmerjenega izobraževanja. To izobraževanje postaja del združenega dela. Za nas v izobraževalnem centru lahko trdimo, da glede tega ne bomo doživljali velikih sprememb, saj smo bili in smo vseskozi šola oziroma izobraževalni center konkretne delovne organizacije, odprti pa smo tudi za druge organizacije združenega dela. Delavci Litostroja se zavedajo, da je tozd Izobraževalni center nepogrešljiv sestavni del delovne organizacije.

NOVI VZGOJNOIZOBRAŽEVALNI PROGRAMI

Večje spremembe prinašajo novi vzgojnoizobraževalni programi in sam sistem usmerjenega izobraževanja. Spreminja se vloga šole pri izobraževanju za poklic (ne samo pri nas, tudi marsikje drugje v razvitejšem svetu). Namesto različnih, med seboj nepovezanih in različno zahtevnih srednjih poklicnih, tehniških strokovnih šol in gimnazij, se uveljavlja koncept srednjega izobraževanja po vzgojnoizobraževalnih programih različnih usmeritev. Ti programi pa imajo zlasti v svojem začetnem delu izobraževanja po osnovni šoli (prvo in drugo leto) večino skupnih splošnoizobraževalnih vsebin, enakih za vse, ne glede na usmeritev. Pa tudi strokovno teoretično in praktične vsebine v programih so načrtovane s stališča posredovati v šoli zlasti tisto, kar je skupno več sorodnim poklicem, in v manjši meri tisto, kar je potrebno za konkretna samostojna dela. Večjo usposobljenost za to naj si pridobi učenec predvsem po šoli, ko se zaposli v temeljni oziroma v delovni organizaciji.

Na teh principih sestavljeni vzgojnoizobraževalni programi zahtevajo od nas v izobraževalnem centru uvajanje nekaterih povsem novih vzgoj-

V izvenšolske dejavnosti, med katerimi je tudi taborništvo, je vključenih veliko učencev naše šole

in samoupravljanje

noizobraževalnih vsebin oziroma predmetov v šoli. Zagotovili smo kadrovske zasedbe pouka teh predmetov, sedaj pa vlagamo napore in precejšnja sredstva, da bomo opremili specializirane učilnice za sodoben pouk pri teh predmetih.

Spremembe pri strokovno teoretičnih vsebinah in pri praktičnem pouku bodo zahtevale ne le od izobraževalnega centra, ampak tudi od vseh temeljnih oz. delovnih organizacij, za katere izobražujemo učence, nove organizacijske in vsebinske rešitve. Večja splošna izobrazba in širša razgledanost bosta prav gotovo koristili bodočemu delavcu pri delu, razvoju temeljne oz. delovne organizacije in samoupravljanju. Manjša usposobljenost za konkretna dela pa bo zahtevala še različno uvajanje in usposabljanje za samostojno delo po končani šoli. Temeljne oz. delovne

organizacije čakajo tu nove naloge. Vendar jih bomo v Litostroju lažje reševali, ker bo lahko v marsičem pomagal izobraževalni center.

PROIZVODNO DELO OZIROMA DELOVNA PRAKSA UČENCEV

Nova sestavina usmerjenega izobraževanja je tudi proizvodno delo oziroma delovna praksa učencev prvega in vseh naslednjih letnikov. Učenci se bodo podali v temeljne oz. delovne organizacije ne le, da bi spoznali njeno proizvodnjo in samoupravno organiziranost, ampak da bi se v njih vključili v proizvodni proces. Zato bo treba najprej sploh ugotoviti, katera dela bi bila primer- na za take učence in pri tem upošte-

vati že sprejeti program proizvodnega dela oz. delovne prakse za posamezno stroko. To je odgovorna in vsaj za nekatere delovne organizacije tudi težka naloga, saj je treba opredeliti tudi položaj učencev v času proizvodnega dela (odgovornost, varstvo pri delu, malice, nagrade za ustvarjeni dohodek in drugo) ter določiti in usposobiti inštruktorje v tovarnah. Izobraževalni center bo pri pripravi, organizaciji in izvajanju proizvodnega dela oz. delovne prakse učencev temeljnim organizacijam Litostroja nudil vso strokovno pomoč.

Pri izobraževanju odraslih — zaposlenih ob delu — pri usposabljanju in izpopolnjevanju v tečajih in seminarjih ne bo sprememb. Pač pa se bodo v oddelkih šole za zaposlene izobraževali starejši udeleženci izobraževanja po enakih novih programih usmerjenega izobraževanja kot mladina, vendar prilagojeno delovnim in življenjskim izkušnjam odraslih.

DELO BOMO NADALJEVALI NA DOSEDANJH IZKUŠNJAH

TOZD Izobraževalni center je živ organizem. Neprestano se mora odzivati različnim potrebam združenega dela in širšim družbenim spremembam, ki zlasti sedaj z reformo šolstva globoko posegajo v vzgojnoizobraževalno delo. To zahteva od nas neprestano iskanje najustrežnejših rešitev pri organizaciji, vsebinah in metodah vzgojnoizobraževalnega dela.

Vzgojnoizobraževalno delo je naporeno, odgovorno in zahteva celega človeka. Poleg običajne odgovornosti do dela imamo delavci v izobraževalnem centru veliko odgovornost do staršev, če so to učenci, ki so komaj končali osnovno šolo, do delavcev v tovarnah, za katere izobražujemo, in do družbe, ki nam nalaga naloge pri izpolnjevanju širših vzgojnoizobraževalnih in družbenih smotrov. Trdno smo prepričani, da bomo tudi v bodoče svoje naloge najbolje izpolnjevali v tesni povezavi z delavci drugih temeljnih organizacij v naši delovni organizaciji in z delavci drugih tovarn, za katere izobražujemo učence ali njihove delavce v našem izobraževalnem centru.

AKTIVNOST DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ

Vzgoja in izobraževanje daje v primerjavi z drugimi tozdi delovne organizacije pečat specifičnosti tudi družbenopolitičnim organizacijam: osnovni organizaciji sindikata, Zveze komunistov in mladinske organizacije.

Pri delu OOOZ in OOOZK v več ali manj ustaljeni raznovrstni aktivnosti, od gospodarjenja, planiranja in sprejemanja planskih aktov, uresničevanja sistema nagrajevanja po delu in rezultatih dela do socialne politike, informiranja in podobno, so bila v ospredju omenjenih specifičnosti predvsem tri področja: oblikovanje in uvajanje še učinkovitejšega sistema nagrajevanja po delu in rezultatih dela, sodelovanje z republiškimi strokovnimi in družbenopolitičnimi dejavniki pri pripravi programov za usmerjeno izobraževanje ter priprava šole za neposredno uvajanje usmerjenega izobraževanja.

Pri prvem se je kot svojevrsten problem pokazalo normiranje obsega dela in natančnejše merjenje kvalitete dela učiteljev. Znane metode proizvodnih delovnih organizacij tukaj ne

Med zimskimi počitnicami se učenci lahko naučijo smučanja na Soriški planini

Delo svojih krožkov prikažejo na razstavah

pridejo v poštev, o nekem prilagojenem in enotnem sistemu tovrstnih opravil pa prav zaradi specifične problematike še dolgo ne bomo mogli govoriti. Naši koraki v tej smeri so dokaj uspešni.

Pri pripravi programov za usmerjeno izobraževanje smo se trudili, da bi potrebam gospodarstva čimbolj zadostili z ustreznimi smotri pri posameznih vzgojnoizobraževalnih programih. Veliko naših predlogov, ki so izhajali iz delovne prakse, je bilo upoštevanih pri tem.

Nosilec del OOOZ je praktično izvršni odbor. Zaradi majhnosti namreč nimamo delovnih skupin, ampak so za posamezna področja delovanja zadolženi člani izvršnega odbora OOOZ.

Delo OOOZ v izobraževalnem centru je usklajeno z delom konferenc osnovnih organizacij sindikata v naši delovni organizaciji, prek katere nastopamo tudi navzven. Pri tem pa se zaradi specifičnosti delovnega časa zelo pogosto nahajamo pred skoraj nerešljivim problemom, kar je bilo omenjeno že pri delu samoupravnih organov in delegacij. Moramo pa omeniti, da nam pri tem vedno pri- skoči na pomoč konferenca osnovnih organizacij sindikata v delovni organizaciji. Za dosežene uspehe smo v zadnjih letih prejeli več priznanj, med njimi tudi zlati znak Zveze sindikatov Slovenije.

Vsekakor je pogoj za uspešno delo vseh družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov in za dobre medsebojne odnose članov delovnega kolektiva tudi aktivnost in uspešno delo posameznih članov ZK in

celotna OOOZK. Člani ZK so aktivno vključeni v delo družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Tudi OOOZK ima zaradi vzgojnoizobraževalne dejavnosti poleg običajnih še specifične naloge.

Na šoli delujeta poleg drugih dejavnosti učencev tudi marksistični krožek in aktiv mladih komunistov. Mlade komuniste aktivno vključujemo v delo mladinske organizacije in v vse oblike samoupravnega življenja učencev v šoli in domu učencev. Naša stalna skrb in delo je evidentiranje, priprava in sprejem mladih v članstvo ZK.

Člani ZK so nosilci akcij in prireditev, ki imajo velik idejni vpliv na mlade. Takšnih akcij smo imeli več, npr. tekmovalni Tito — revolucija — mir, Človek — delo — kultura, obrambni dnevi itd.

Posebno vlogo ima tudi mladinska organizacija. Vanjo so vključeni učenci v šoli in domu učencev IC. Njena aktivnost je odvisna tudi od dobrega mentorja-učitelja oziroma vzgojitelja, prav sedaj si je mladinska organizacija začrtala program svojega dela v tem šolskem letu. V njem se osredotoča na aktivnost pri uveljavljanju samoupravne vloge učencev pri upravljanju centra in v vzgojnoizobraževalnem procesu ter na zadeve v zvezi z uvajanjem usmerjenega izobraževanja. Vendar mladinska organizacija ne bo zanemarila svoje dodelane aktivnosti pri družbenopolitičnem delu, udeležbi na delovnih akcijah, vključevanju mladih v ZK in podobno. Potrebno bo zlasti okrepiti povezavo z mladinci v Litostroju.

Sodelavci v TOZD IC

V časopisih smo brali o hudih prestopkih nekdanjih učencev poklicne šole našega izobraževalnega centra. Članki ne navajajo nobenih dejstev o vlogi šole pri tej zadevi. Objavljamo sporočilo, ki ga je naslovila šola na starše učencev I. letnika, ki o tem niso mogli biti obveščeni.

SPOROČILO STARŠEM UČENCEV I. LETNIKA

V časopisih ste brali, kaj vse je počenjala skupina učencev II. letnika naše šole v lanskem šolskem letu: vlamljala je in kradla avtomobile, poskusila vlomiti v šolsko blagajno, zlasti pa smo presunjeni nad nasilnim obnašanjem, nad mučenjem učenca, ki se ni hotel pridružiti njihovi tatinski družini.

Čutimo se dolžni pojasniti staršem in učencem I. letnika nekatere okoliščine, saj niste mogli biti seznanjeni z njimi.

Vso zadevo smo odkrili sami na šoli, ko smo obravnavali pedagoško problematiko razreda, ki so ga obiskovali ti učenci. Prve, skope podatke o možni kraji avtomobilov smo takoj javili na milico, da bi preverili, če so resnični. Milica je ugotovila, da naši podatki ustrezajo dejstvu in je prevzela v nadaljnji postopek razčiščevanje tega primera. Učenci so ponoči tudi vlomili v šolo, da bi prišli do denarja in orodja, vendar je bilo vse dobro zavarovano in jim vlom ni uspel. Tudi prve skope podatke o mučenju součenca smo sporočili na pristojno mesto, hkrati pa je to storila tudi fantova sorodnica, ki se ji je fant vendarle izpovedal.

Učiteljski zbor je dvakrat obravnaval početje teh učencev, prav tako oddelčna skupnost oddelka, v katerem so bili učenci vključeni. Takrat še nismo vedeli za okrutno početje s součencem. Odločili smo se, da zaradi kraj in vloga v šolo tri učence izključimo iz šole (eden je izstopil že prej). Enemu od izključenih učencev smo dovolili, da bi se po uspešno opravljenih razrednih izpitih lahko vpisal v šolskem letu 1981/82 v tretji letnik. Ko pa smo zvedeli, da je bil tudi ta prisoten pri mučenju součenca, mu nismo dovolili vpisa v šolo. Učenec se sedaj uspešno šola na drugi šoli, dva sta se zaposlila, vodja je v priporu. Z navedenimi sklepi se je strinjala tudi strokovna socialna služba občine.

Vse delavce in učence v našem izobraževalnem centru je početje skupine učencev zelo prizadelo. Na naši šoli razmere niso takšne, da bi zaradi njih učenci lahko zašli na taka kriva pota. Prav s tem v zvezi moramo povedati še naslednje:

V šolo vpišemo vsako leto 15-letne učence, ki so prinesli s seboj od doma in okolja raznovrstne navade in raz-

vade, posamezniki žal tudi negativnosti večje težje. Mi, učitelji in vzgojitelji, moramo skrbeti, da z vsem svojim delom, s celotno naravnostjo vzgojnoizobraževalnega dela in razmer na šoli delujemo tako, da se negativnosti v takih učencih ne razrašajo, da se ne poglobljajo in ne širijo na druge učence. Novih učencev ne poznamo, spoznavamo jih šele tukaj. Največkrat so nam skrita negativna početja učencev, prav gotovo v njihovem prostem času. Večkrat nam starši ne povedo, kakšni so učenci, s kom se družijo. Kadar koli pa smo prišli na sled negativnim pojavom pri učencu, smo vedno skupaj s starši ne le preprečevali slabega početja, ampak učence usmerjali tako, da je spremenil svoje ravnanje. Takšno intenzivno ukvarjanje z učenci in pomoč učencem sta značilna za naše vzgojno delo. Veliko učencev z osebnimi težavami smo uspešno popeljali v življenje.

Zavedamo se, da ustvarjajo zanamranje vzgojnega dela v šoli, nered, neaktivnost učencev pri pouku in zraven izkoriščanju prostega časa pogoje za nedisciplino in za razraščanje negativnosti pri učencih. Prav tako pa velja to za razmere doma, pri starših učencev. Zagotavljamo vam, da bomo še naprej posvečali enako pozornost vzgoji in redu na šoli, razvijanju demokratičnih, samoupravnih odnosov učencev, ki pa vključujejo poleg pravic tudi dolžnosti, ustvarjalen deloven odnos ter skrben odnos do družbene imovine. Še naprej bomo usmerjali učence v zdravo izkoriščanje prostega časa v šoli, v krožke vabimo vse, ki se še niso vključili vanje. Še naprej bomo ukrepali proti vsaki obliki grobosti in nasilništva med učenci, saj se iz manjših stvari lahko razvijejo večje.

Delavci v izobraževalnem centru si bomo prizadevali še naprej razvijati pozitivne tradicije in ugled naše šole, ki smo ga ustvarili z zavzetim vzgojnoizobraževalnim delom in s skrbjo za mlade ljudi. Vzgjajali smo jih in jih bomo tudi naprej v poštene, delovne ljudi naše samoupravne socialistične družbe.

Pri tem pa bomo tembolj uspešni, kolikor bolj bomo med seboj sodelovali mi in vi, spoštovani starši.

Vodstvo TOZD IC

Na obisku v litostrojskem vrtcu

Litostrojski vrtec, ki uradno nosi ime Vzgojnovarstveni zavod Litostroj, dobro poznamo — posebej tisti, ki imajo v njem svoje otroke, ali pa bi jih želeli imeti. Tovrstni problemi so staršem dobro znani, saj je zanje, po dolgotrajnem in dragem privatnem varstvu pravo olajšanje, ko dobijo prostor za otroka v vrtcu. Še toliko prijetnejši občutek pa je, če je vrtec lepo urejen, če v njem vladajo pristrčni odnosi in delovno vzdušje. Te odlike pa naš vrtec pod vodstvom ravnateljice Vere Hamzič ima.

Povezan in delaven kolektiv

Našla sem jih ravno pri kosilu in to v edinem primernem prostoru v celem vrtcu. To je bila pisarna ravnateljice vrtca tovarišice Vere Hamzič, ki služi za jedilnico osebja, sejno sobo, družabni in delovni prostor in zbornico. Kasneje v pogovoru mi je tovarišica Hamzičeva razložila prostorsko stisko: »Tu v našem vrtcu, ki je centralni zavod, imamo kar 15 oddelkov (od tega trije jaslični oddelki in 12 za predšolske otroke), zato tudi moramo do kraja izkoristiti vse razpoložljive prostore. Na žalost gre to precej na račun osebja — tovarišic, ki nimajo nobenega skupnega prostora, kjer bi se lahko kaj pogovorile ali izmenjale izkušnje. Tako je prišlo do tega, da je postala moja pisarna edini skupni prostor«.

Kljub temu pa je najin pogovor z lahkoto stekel. Ko mi je tovarišica Hamzičeva razlagala težave, prizadevanja, uspehe in organizacije same ustanove, so naju sem in tja zmotila kakšna nujna vprašanja, vse to pa se je vklapljal v vsakdanji vrvež in tempo dela z otroci.

Vrtec, ki šteje 428 otrok in 66 članov osebja ni enostavno voditi. Tega se je tovarišica Hamzičeva zavedala že pred dvema letoma, ko je prevzela funkcijo ravnateljice. Takratne razmere so bile dokaj slabe, vladalo je nezadovoljstvo v kolektivu, zato je bila tudi fluktuacija zelo visoka. Zdaj so se stvari uredile in tudi strokovna zasedba je dobra. Pretežno dela v tem vrtcu mlad kader, kar se pozna tudi pri delavnosti in prostovoljnem delu. Značilno zanje je, da se obnašajo zelo stabilizacijsko. Besed o tem je bolj malo, dejanj pa veliko. Tako so npr. sami pobelili stene vrtca, sami urejajo zunanje površine, zelenice, barvajo lesene ograje in lesena igrala na dvorišču, skrbijo za urejenost igrišča in podobno. Pri delu seveda pomagajo tovarišicam tudi otroci — pač vsak po svojih močeh in letih.

Tak način dela za druge vrtce ni ravno najbolj značilen, čeprav je tovarišica Hamzičeva dejala, da so samo pri beljenju prihranili kar 12 starih milijonov. Glavno pa je, da se člani kolektiva s takimi akcijami strinjajo in da so pripravljeni delati.

»Takega vzdušja ni tako težko

Ravnateljica VVZ Litostroj Vera Hamzič: »Kljub vsemu me še vedno najbolj veseli delo z otroci!«

doseči«, se je nasmehnila tovarišica Hamzičeva, »če si tudi sam za vzgled. Pri nas si predvsem prizadevamo, da delo nemoteno teče in da kvaliteta dela raste. Pogosto imamo težave, če zbolijo kateri naši tovarišic, saj nadomestil ali plačanih nadur nimamo. Tedaj prevzemajo preostale tovarišice povečane skupine, ali pa prevzamem delo v oddelku tudi sama. Delo z otroci mi še vedno od vsega najbolj ugaja. Rada sem z njimi, čeprav imam za kaj takega vedno manj časa. Ravnateljsko mesto prinaša zelo veliko odgovornosti, saj moram poznati in biti seznanjena z vsemi samoupravnimi postopki in potmi, obvladati moram poslovanje, poznati vse zakone, uradne liste, spodbujati delo družbenopolitičnih organizacij, ob tem pa je moje osnovno delo pedagoško vodenje. In če prištejemo še vsakdanje drobne probleme, stike s starši, s krajevno skupnostjo, centrom za socialno delo in podobno, je dela več kot preveč. Skratka, tudi pri nas mora delo potekati na podoben način, kot v veliki delovni organizaciji kakršna je Litostroj. Le da je nas tukaj precej manj in smo po tej plati dosti manj strokovno podkovani«.

Ampak poobedek je pa najboljši! Bi še vi? (Foto: E. L.)

Veliko število oddelkov

Novinec bi se v Litostrojskem vrtcu kaj zlahka zgubil. Že ob krajšem obhodu je lahko ugotoviti, da vrtec ni bil zgrajen naenkrat. Leta 1962 sta bili zgrajeni dve igralnici in kuhinja, kasneje pa še 6 igralnic s telovadnico. Ker so bile prve igralnice zelo velike, so jih lahko pregradili in tako pridobili nove prostore. Že od vsega začetka pa gostujejo v litostrojskem vrtcu tudi učenci osnovne šole Hinka Smrekarja, ki se v vrtcu tudi hranijo. Zdaj osebje vrtca upa, da bodo z uspešnim referendumom za III. samoprispevek pridobili dodatne igralnice in ostale potrebne prostore.

Sicer pa sta ob centralnem zavodu, ki ima 15 oddelkov, še dve enoti — na Gorazdovi 13, kjer je od treh oddelkov eden za motene otroke in na Celovški 42, kjer sta še dva oddelka. Čeprav nosi vrtec ime Litostroja, v statutu vrtca ta povezava ni opredeljena. Zato tudi prihaja do občasnih nesporazumov z litostrojskimi delavci, ko pričakujejo prednost pred ostalimi prosilci. Res pa je, da si tovarišica Hamzičeva prizadeva ustreči čimveč željam, čeprav je že zdaj vrtec prenapolnjen in so morali odkloniti kar 167 otrok. Pedagoški normativ je namreč presežen kar za 30 odstotkov glede na prostor.

Težave in uspehi

Vzgojni program v vzgojnovarstvenih zavodih je vedno težji in zahtevnejši, vendar ga je potrebno izvajati. Vse polno je tudi obrobni dejavnosti, kot so npr. dejavnosti v okviru športne značke, v katero so vključeni vsi oddelki. Tako hodijo otroci pogosto na drsanje, plavanje, kotankanje, smučanje, kolesarjenje in na najrazličnejše izlete in letovanja. Sami vemo koliko skrbi nam povzroča že en otrok — npr. pri prečkanju ceste, zato je še toliko večja odgovornost tovarišic, ki vodijo cele skupine. Kljub temu pa ta odgovornost ni dovolj materialno vrednotena. To pove že samo podatek, da je bil povprečni osebni dohodek v osmih mesecih letošnjega leta v Šiški za vrtce točno 8001 dinar. Čistilke imajo tako npr. 5000 dinarjev, varuhinje 7000, vzgojiteljice pa od 8000 do 9000 din. Za tako odgovorno delo in nenazadnje tudi za takšno izobrazbo pa je to presneto malo! Ob tem je tudi skoraj nemogoče reševati stanovanjske probleme, težave so pri bolniških in poročniških, ker ni denarja za nadomeščanje, preveč dela pride na eno vzgojiteljico in tako naprej. Veliko dobre volje je potrebno, da delo teče. To je odgovornost do otrok in staršev. Dejstvo pa je, da so starši zadovoljni. Pripomb skoraj ni, razveseljujejo pa jih priložnostne prireditve, ki jih pripravijo otroci s tovarišicami.

Cene storitev

Tovarišica Hamzičeva je pripomnila, da pritožb glede višine oskrbine ni. Starši plačujejo stroške za vrtec na osnovi dohodkov, zato so lansko leto prispevali 50 odstotkov od ekonomske cene sami, 50 odstotkov pa je prispevala družba. Oskrbnina, ki jo plačujejo starši za dojenčke, to je za otroke do 34 mesecev, je najnižja 868 dinarjev, najvišja pa 3038 dinarjev. Ekonomska cena znaša 4340 dinarjev. Za predšolske otroke je ekonomska cena 3297 dinarjev, cena pa, ki jo plačajo starši je najnižja 659 dinarjev in najvišja 2038 dinarjev.

Povezava s krajevno skupnostjo in Litostrojem

Lahko bi rekli, da je povezava vrtca s krajevno skupnostjo zelo dobra. Od tod dobi vrtec sredstva za igrišča pa tudi ostalo pomoč, če jo potrebujejo. V delo vrtca se vse bolj vključuje tudi mladina iz krajevne skupnosti, v okviru najrazličnejših praznikov pa vključujejo tudi otroke iz krajevnih skupnosti. Takrat so

Dober tek vsem skupaj! Nam gre pošteno v slast. (Foto: E. L.)

lahko po cel teden tukaj in se vključujejo v redni vzgojni program. Otroci ob takih priložnostih zelo radi prihajajo, obveščajo pa jih pretežno s plakati ali pismenimi obvestili. Sredstva za takšne »akcije« dobijo od Društva prijateljev mladine iz naše krajevne skupnosti.

Malo slabše pa je sodelovanje z Litostrojem, čeprav je tam 146 ali kar ena tretjina otrok Litostrojčanov. Sami bi si želeli veliko povezave, saj bi tako lahko uspešnejše reševali skupne probleme. Gotovo bi se dalo kakorkoli pogovoriti, da bi lahko sprejeli več otrok, skupaj pa bi lahko tudi načrtovali odločitve koristne za vse. Posebej opazen je bil priliv otrok iz Andreaseve, ko so se v novi blok vselile mlade družine. Take in podobne težave pa bi lahko reševali že vnaprej in ne šele takrat, ko so že tukaj.

Ob koncu pa je tovarišica Hamzičeva predlagala še naslednje: »Pri nas tovarišice velikokrat pripravijo predstave za otroke. To so ali naše interne prireditve ali za otroke krajevne skupnosti. V te predstave je vložena veliko truda in so dobro pripravljene. Zato najbrž ne bi bilo napačno, ko bi kdaj z otroci pripravili kakšno predstavo tudi za delavce Litostroja, saj bi jih le-te gotovo pritegnile. V zameno za to bi bili veseli kakršnegakoli denarja za igračo in ostale potrebščine v vrtcu, ki jih zelo potrebujemo. Prav zdaj se na vse pretege trudimo kupiti nekaj igrač za novo leto, vendar denarja zanje ni«.

Ob takšnih razmišljanjih se človeku nehote vsili misel o novoletnih praznovanjih, ki so največkrat zelo draga. Litostroj je že lani odkupil novoletno predstavo v gledališču in tudi letos bomo odkupili dve. Zdaj je sicer

že prepozno, mogoče pa bi se splačalo drugo leto le dogovoriti, da bi praznovanje in predstavo zaupali našim malčkom in njihovim tovarišicam. Denar bi vrtcu prišel še kako prav, otroci pa bi se med svojimi vrstniki in v svojem okolju gotovo izvrstno zabavali.

Prav bi bilo tudi, ko bi razlike med obdaritvijo otrok staršev zaposlenih v različnih kolektivih odpravili. In začnimo s tem že kar v krajevnih skupnostih. Skrb za otroke navsezadnje ni le skrb vzgojnovarstvenega osebja, temveč tudi naša — zato pomagajmo po svojih močeh!

.M. M.

Ja, človek pa mora kdaj tudi na kahllico, ali ne? (Foto: M. M.)

Sončnica — trganka, ki jo je v VVZ Litostroj naredila Sabina

INVESTICIJA TOZD TVN

Naša združena sredstva

Na 10. seji delavskega sveta delovne organizacije so delegati potrdili poročilo o investicijskih vlaganjih v Litostroju. Kakšen je položaj investicije v razširitev proizvodnje transportnih vozil in naprav?

Proizvodnja viličarjev v Litostroju teče že od srede petdesetih let. Ves čas do zgraditve nove tovarne za viličarje je bila ta veja stranska proizvodnja, raztresena po vsem Litostroju in mišljena kot dodatna zaposlitev občasno prostih zmogljivosti tedanje glavne proizvodnje v Litostroju, t.j. proizvodnje opreme za hidroelektrarne.

V sedemdesetih letih je proizvodnja viličarjev postajala v Litostroju vse rednejša in pomembnejša, predvsem zaradi velikega povpraševanja po viličarjih in zaradi prostih zmogljivosti zaradi upadanja naročil za osnovno proizvodnjo. S svojo proizvodnjo viličarjev je Litostroj opravil pionirsko delo tudi pri »vzgoji« porabnikov, saj viličar kot transportno sredstvo pri nas ni bil dovolj poznan in uporabljen. Številni sedanji uporabniki so prav v stikih z Litostrojem spoznali uporabnost in prednost viličarja kot transportnega sredstva.

Z drugimi besedami: po dveh desetletjih prisotnosti na tržišču z manjšimi količinami viličarjev je trg viličarjev v Jugoslaviji »dozorel«. Uporabniki viličarjev so spoznali pomembnost viličarjev v notranjem transportu — pravzaprav bi lahko rekli, da si transporta nenadoma brez viličarjev sploh ni dalo več zamisliti.

Istočasno kot je dozorel trg viličarjev, je v Litostroju dozorela že stara ideja o samostojni proizvodnji teh vozil. Seveda je bilo jasno, da v okviru obstoječih zmogljivosti samostojna proizvodnja ni mogoča in da bo potrebno investirati v gradnjo novih zmogljivosti. Odločitev je padla v letu 1976, v marcu 1977 pa je bila oblikovana investicijska skupina. Ta zametek nove temeljne organizacije je takrat štel tri člane.

Pred investicijsko skupino so stale številne zahtevne naloge:

1. Sprejeti so morali odločitev o proizvodnem programu nove tovarne. V skupnem dogovoru z drugim pomembnim jugoslovanskim proizvajalcem Indosom iz Ljubljane je bil za osnovno proizvodnjo izbran že dosednji program viličarjev z nosilnostjo nad 3 tone in mobilnih avtodvigal z nad 6 ton nosilnosti.
2. Ugotoviti je bilo treba potreben obseg proizvodnih zmogljivosti glede na potrebe jugoslovanskega trga, izvozne možnosti in posebnosti proizvodnega procesa. Odločili smo se za zmogljivosti, s katerimi lahko pri polni zasedenosti obdelamo okrog 1000 vozil letno.
3. Izbrati so morali najbolj primerno vrsto tehnologije za začetno maloserijsko proizvodnjo. Investicijska skupina si je tu zadala pionirsko nalogo in izdelala projekt nove sodobne obdelovalne tehnologije, kakršne do sedaj v Litostroju, lahko pa rečemo tudi v Jugoslaviji, nismo poznali. Težišče obdelave pa bi bilo na numerično krmiljenih strojih, kar seveda zahteva izdelavo novih tehnoloških postopkov in izobraževanje načrtovalcev, pa tudi neposrednih delavcev za stroji. Izbrati so morali izvajalce gradbenih in drugih del, določiti realne predračunske vrednosti investicije in urediti stalen nadzor nad izvajanjem del (fizični in finančni nadzor). V okviru stalnega nadzora in strojne in druge opreme na domačem in tujem trgu
5. Zagotoviti je bilo potrebno finančno kritje investicije, ker kot pri nobeni investiciji niso zadoščala lastna sredstva v Litostroju. Treba je bilo zagotoviti bančne kredite in interesno združevanje sredstev z našimi poslovnimi partnerji.

6. Ob vseh teh glavnih nalogah in številnih drugih nalogah povezanih z investicijo, ki jih tu niti ne omenjamo, je investicijska skupina prevzela nase tudi skrb za reden potek proizvodnje, ki je tudi med izgradnjo nove tovarne potekala ves čas nemoteno.
- Priprave za investicijo so potekale približno dve leti — od konca leta 1976, do začetka investicijskih del 11. 8. 1978, ko je bila investicija prijavljena službi družbenega knjigovodstva. Da so bile priprave temeljite in uspešne, dokazuje to, da so bila glavna dela končana v dobrem letu dni. Proizvodnja na posameznih strojih je stekla namreč že v novembru 1979. Pri tem je potrebno poudariti, da gre velika zasluga za to investicijski skupini, ki je ves čas bedela nad potekom del, imela pa je tudi srečno roko pri izdelavi projektov (ki jih med samimi deli ni bilo potrebno mnogo spreminjati) in izbiri izvajalcev.
- Edini postavljeni cilj, ki ga pri tej investiciji nismo pravočasno dosegli, je zaključek investicije v prvotno zadanem roku. Katera sta glavna vzroka za to?

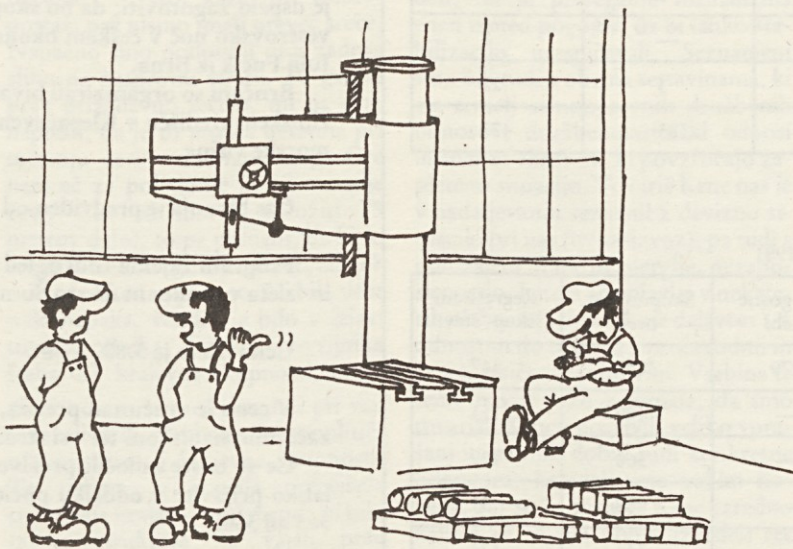
1. Med gradnjo je prišlo do razširitve prvotno začetane investicije. Vse temeljne organizacije v Litostroju so združile sredstva za nakup novega elektronskega računalnika in za izgradnjo ustreznega računskega centra. Celoten projekt se je vklopil v okvir investicije v razširitev proizvodnje transportnih vozil in naprav. Da bi pridobili prostor za računski center, smo se odločili za nadzidavo upravnega poslopja TOZD TVN. S tem povezano je prišlo tudi do spremembe finančne konstrukcije celotne investicije.
 2. Drugi vzrok je zakasnela dobava opreme.
- a) Nekateri domači dobavitelji se niso držali pogodbenih rokov in so kasnili pri dobavah za eno leto in več.
- b) V letu 1979 smo že prišli pod udar restrikcij pri uvozu opreme, tako da je bilo treba uvoz manjšega dela te opreme prenesti v letu 1980.
- Sporazumno s soinvestitorjem (Ljubljansko banko — Gospodarsko banko) smo rok zaključka investicije oz. porabe investicijskega kredita podaljšali do 30. junija 1981. Do tega roka smo tudi izkoristili vsa sredstva investicijskega kredita in praktično

zaključili investicijo TOZD TVN, formalno pa je investicija še odprta, ker še ni zaključena investicija v razširitev računalniškega centra (o tem kasneje). Investicija v razširitev transportnih vozil in naprav je s tem končana (uporabno dovoljenje so inšpekcijske službe izstavile 10. avgusta 1981).

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da kljub podaljšanju investicije predračunske vrednosti v znesku, ki je za malenkost manjši kot 45 starih milijard din, nismo prekorčili. Groba finančna struktura investicije v dinarjih je:

A. OSNOVNA SREDSTVA	
Gradbena dela	96,640.000
Domača oprema	
z montažo	76,393.000
Uvožena oprema	
z montažo	85,065.000
Carina in druge uvozne dajatve	23,818.000
Ostalo (projekti, nadzor, soglasja . . .)	17,870.000
Interkalarni obresti	18,610.000
Skupaj osnovna sredstva	318,396.000
B. Prispevek za energetiko	14,389.728
C. Obratna sredstva	117,000.000
Skupaj predračunska vrednost oz. dejansko porabljena sredstva	449,785.728
Vsebinsko je bil izpolnjen ves program nabave osnovnih sredstev za oddelek obdelave in montaže v TOZD TVN. Do manjših zamenjav uvožene opreme z domačo opremo zaradi uvoznih restrikcij je prišlo pri opremi montažnega oddelka, vendar s tem funkcionalna opremljenost tega oddelka ni okrnjena.	
Zaključimo lahko s tema ugotovitvama:	
— predračunska vrednost investicije ni bila prekoračena,	
— investicijski program je bil v celoti izpolnjen.	

Investicije v izgradnjo računalniškega centra (RC)	
V Litostroju smo se v začetku leta 1979 odločili, da bomo zgradili nov računalniški center. Celotno vrednost investicije krije Litostroj iz svojih lastnih sredstev, ki jih združujejo vsi tozdi. Ker ni bilo mogoče te investicije prijaviti pri SDK kot samostojno investicijo, je bila priključena k investiciji TOZD TVN in prijavljena 11. junija 1979 pri SDK kot razširitev investicije TOZD TVN.	
Predračunska vrednost investicije za izgradnjo RC je ob prijavi znašala:	
v din	
računalniška oprema IBM	
(1 amer. dolar = 17,50 din)	21,230.000
carina	6,370.000
gradbena dela	9,130.000

Pravijo, da je zelo prizadeven. Obdeluje manjšo kmetijo, pa še plastiko vliva!

SMUČARSKA IZKAZNICA ZA LETO 1981/82

Smučarska sekcija pri komisiji za šport in rekreacijo nudi članom našega kolektiva možnost nakupa smučarske izkaznice za sezono 1981/82. Smučarska izkaznica SZS nudi imetniku naslednje ugodnosti:

- 10 % popust pri nakupu smučarske opreme
- 10 % popust na slovenskih žičnicah.
- 10 % popust pri bivanju v nekaterih hotelih, kampih, kopališčih:
- zavarovanje
- 50 % popust pri štartninah za množična smučarska tekmovalja.

Kdor želi dobiti izkaznico SZS, naj v tajništvo sindikata prinese naslednje podatke:

- ime in priimek, točen naslov bivališča, fotografijo velikosti 2,5 × 3,5 in 150 dinarjev.

Izkaznico bo nato prejel v roku 2-3 dni v tajništvu sindikata. Poudarjamo, da je cena 150 din za člane sindikata, kar je vsekakor ugodno. V smučarskih klubih stane izkaznica 200 din.

Komisija za šport in rekreacijo pri TOZD in DS

energetska oprema	3,270.000	Delta 4780	53,653.248
energetski prispevek	1,920.000	dodatna gradbeno-obrtniška dela	4,000.000
Skupaj	41,920.000	nepredvideni stroški in podražitve	3,841.669
Ker ni izgledov, da bi lahko uvozili prvotno zamišljeni računalniški sistem, smo se po temeljitem preudarku odločili za ustrezen domač sistem Delta 4780, ki ga proizvaja Elektrotehna. V enem kot v drugem primeru prvotno namenjena sredstva za izgradnjo RC zaradi velikih sprememb deviznih tečajev (prvotna predračunska vrednost je bila izračunana na podlagi tečaja 1 ameriški dolar = 17,50 din) in podražitev ne zadoščajo za nakup računalnika oz. za dokončanje začete investicije izgradnje. Tudi cena računalnika Delta je vezana na tečaj dolarja, saj Elektrotehna uvozi za en sistem Delta 4780 za približno 500.000 dolarjev repromateriala iz ZDA. Nakup tega sistema pa je bistveno olajšan s tem, da je plačilo v dinarjih, ob 50 odstotnem komercialnem kreditu Elektrotehne. Odplačevati dinarski kredit pa je bistveno lažje kot devizni.		energetski prispevek	3,722.749
Nova predračunska vrednost računalniškega centra znaša po podpisu pogodbe s proizvajalcem Elektrotehno in ob upoštevanju vseh še potrebnih del in podražitev 81,280.023 dinarjev, in sicer:		Skupaj	81,280.023
do sedaj porabljena sredstva v din za izgradnjo RC		lastna sredstva	14,453.399
računalniški sistem		lastna sredstva po garanciji LB-GB	40,000.000
		domači komercialni krediti	26,826.624
		Skupaj	81,280.023
		Povečanje predračunske vrednosti smo prijavili SDK v začetku septembra 1981, prav tako smo nakazali Elektrotehni pogodbeno predplačilo v višini din 10,730.649. Pogodbeni rok dobave je konec decembra 1981.	
		Na koncu je potrebno pristaviti, da samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v DO Litostroj v letih 1977—1987 ne vsebuje združevanja lastnih sredstev za računalnik v znesku nove predračunske vrednosti. Tudi shema združevanja v predlaganem aneksu št. 1 ne zadošča (skupaj 78,530.000 din), tako da bo potrebno aneks popraviti, potem pa kar se da hitro po samoupravnih poti potrditi novo shemo združevanja.	
		M. Levstik	

REGRESIRANA KULTURA

Prioritetna lista?

Naj priznam že na začetku, da ta članek pišem na podlagi sklepa, ki ga je sprejelo predsedstvo KOOS Litostroj na svoji seji 5. novembra 1981. Omenjeni sklep se glasi: »Delegati predsedstva KOOS so predlagali, da komisija za kulturo pri konferenci OOS pripravi predlog prioritetenih kulturnih prireditev zaradi enotnosti tozdov in delovnih skupnosti pri nakupu vstopnic v letu 1982«.

Nejasnosti, ki so se pokazale, pa so naslednje: ali lahko OOS na željo delavcev samostojno kupuje vstopnice za posamezne kulturne prireditve? Ali je tudi taka prireditev kultura? Ali plakat lahko razobesimo samo v primeru, če so zagotovljene brezplačne vstopnice? Že na problemski konferenci o kulturi leta 1977 je bilo poudarjeno, da moramo kulturo približati delovnemu človeku. Ta pa naj zajema najbolj široke oblike, kar bo pozitivno vplivalo na delavčevo delovno storilnost in počutje.

Plakati za zabavno prireditev v hali Tivoli, ki smo jih dobili (v programu so sodelovali Tereza Kesovija, Nela Eržišnik, Mišo Kovač in Oliver Dragojević) in jih razobesili kot informacijo, so ob prireditvi izzvali različne debate in odkrili tudi nekatere nejasnosti. Konferenca OOS v svojem letnem planu določi del sredstev tudi za kulturo. Iz tega dela ponavadi odkupimo cele predstave ali koncerte in podobno ter vstopnice razdelimo med tozdi. Vendar tudi osnovne or-

ganizacije iz vsakega tozda izločijo del svojih sredstev za kulturo, z njimi razpolagajo in zadovoljujejo kulturne potrebe. Tako so se tudi v primeru omenjene prireditve nekatere osnovne organizacije sindikata ter njihovi referenti za kulturo odločili in v okviru svojih možnosti kupili nekaj vstopnic, nekateri tudi z lastno soudeležbo.

Delavcu moramo prek lastne ustvarjalnosti in poustvarjalnosti v posameznih kulturnih dejavnostih približati kulturne stvaritve poklicnih kulturnih ustanov. Menim, da ni prav, če predpisujemo, kaj se lahko gleda oziroma posluša in kaj ne. Nasprotno: pravilna pot bi bila, da vsi referenti za kulturo iščemo najboljše metode, da čim bolj približamo kulturo delovnemu človeku, pri tem pa, če je le mogoče, upoštevamo tudi njegove želje. In končno naj omenim še delavce iz drugih republik in pokrajin, ki si tudi želijo kakšno razvedrilo, pa če tudi je iz tako imenovanega lahkega žanra.

B. Ilić

Podpisana izmenjava s ČSSR za leto 1982

V oktobru se je delegacija sindikata Litostroj mudila na Čehoslovaškem, kjer je podpisala pogodbe o izmenjavi počitniških zmogljivosti za leto 1982.

Delegacija Litostroja je obiskala delovne organizacije ZVVZ Milevsko, KOVOSVIT iz Tabora, JULIJ FUČIK iz Brna ter ČKD Blansko. Ob svojem obisku so se podrobno dogovorili o doseganju izkušnjah in problemih take brezdevizne izmenjave njihovih in naših delavcev. Podrobno so izdelali obračun poslovanja izmenjave za leto 1981 in podpisali sporazum za prihodnje leto.

Ugotovili so, da iz leta v leto raste zanimanje čehoslovaških delavcev za počitnice v Fiesi. Naši delovni organizaciji so se zahvalili za vso gostoljubnost, ki jo nudimo češkim gostom ob obiskih v Litostroju, dopustovanju v Fiesi, prikazovanju

lepot naše domovine in medsebojni izmenjavi izkušenj na področju dela sindikalnih organizacij. Čehoslovaški predstavniki pa so nam ob tej priliki ponudili nekaj izmenjav krajev in programov bivanja naših delavcev v ČSSR.

Pregled letovanj v l. 1981

Za nami je letna sezona dopustov. Vas zanima koliko in kje vse smo letovali v letošnjem letu?

Uvodoma lako povemo, da smo glede na prejšnjo sezono imeli najetih nekoliko več ležišč, saj je tudi zanimanje članov za tak način letovanja iz leta v leto večji.

Eden od glavnih razlogov za vedno večji interes letovanja v naši organizaciji so vsekakor cene. Drugi razlog je bližina krajev ob slovenski obali in v delu Istre.

Analiza, ki smo jo napravili, nam kaže, da je bilo z nami v letošnjem letu več kot 10 odstotkov članov kolektiva, da pa je bilo nekoliko manj njihovih svojcev. Veliko povečanje smo beležili pri ostalih gostih, predvsem pri upokojencih in šolah, kar za 38 odstotkov. Za 28 odstotkov je bilo povečano tudi število tujih gostov, to so gostje iz ČSSR, s katerimi imamo brezdevizno menjavo.

Skupno število dopustnikov pa se je povečalo kar za 20 odstotkov. V lanskem letu smo imeli 2619 gostov, v letošnjem letu pa 3138 gostov!

Pri tem pa je potrebno poudariti, da se je pri vsem tem povečanju zmanjšal odstotek regresiranih (za 5 odstotkov), kar ni povečalo dajatve tozdv in delovnih skupnosti.

Razveseljivo je tudi to, da raste iz leta v leto po približni stopnji 10 odstotkov interes zaposlenih delavcev Litostroja. Spodbudna je tudi ugotovitev, da se prijavlja na dopust vsako leto več delavcev, ki delajo na težkih delovnih mestih, prav njim je letovanje še posebej potrebno.

Pri tabeli, ki prikazuje število regresiranih po TOZD in DS, moramo upoštevati, da je k temu prišteti še 190 članov kolektiva, ki niso koristili regresa.

Sodelovanje s podjetjem ZVVZ Milevsko stopa prihodnje leto že v šestnajsto leto, v obojestransko zadovoljstvo. Milevsko in njegovo okolico je že obiskalo več kot 3500 članov kolektiva Litostroj in njihovih svojcev. Prav tako lahko ugotovimo, da je bilo pri nas v Fiesi v tem obdobju preko 3000 njihovih gostov. To je prav gotovo enkratni primer množičnega in dolgoletnega sodelovanja. Milevsko je v letošnjem letu pridobilo nov rekreacijski center visoke B kategorije v Mozolovu s 190 ležišči.

Moderno urejeni prostori, ogrevani s centralno kurjavo nudijo zelo prijetno bivanje.

Delovna organizacije ZVVZ Milevsko nam nudi bivanje v tem centru, pa tudi počitnice v svetovno znanim naravnem zdravilišču Karlovi Vari.

Za leto 1982 smo podpisali pogodbo za izmenjavo dveh skupin po 50 oseb. Zavodi JULIJA FUČIKA iz Brna bodo naši gostitelji že šesto leto. Letos bomo sprejeli 50 članov našega kolektiva in njihovih svojcev ter mladincev v rekreacijskem centru ob brnski pregradi.

Novost pa je silvestrovanje skupine Litostrojčanov v zimskem centru v Klepačevu. Silvestrovanje bo od 30. decembra do 3. januarja, z njimi bo tudi skupina brnških delavcev. Za prijetno razpoloženje bo poskrbljeno, vključeni so tudi ogledi znamenitih krajev in gradov.

Zaradi usklajevanja penzionov bo v gosteh pri nas le ena njihova skupina, drugo skupino pa bodo prevzeli Velenjčani.

ČKD Blansko je delovna organizacija, s katero Litostroj na področju počitniške izmenjave sodeluje že tri leta, sodelujemo pa tudi na poslovnem področju.

Že trikrat sem ti rekla, da me namaži po hrbtu!

Skupno delo, ki ga opravljamo s ČKD Blansko na področju turbinske proizvodnje, nas obvezuje, da to sodelovanje poglobimo tudi na področju počitniške izmenjave. Omeniti je potrebno tudi dejstvo, da prav v tej delovni organizaciji izdelujejo tudi naš veliki karuzel, ki bo končan v prihodnjem letu.

S ČKD smo podpisali pogodbo za izmenjavo štirih skupin, v to je vključena tudi izmenjava dveh kulturnih skupin. Mi bomo gostili njihov pihalni orkester, oni pa našo skupino kulturnikov, v kateri bodo člani godbe in zabavnega ansambla, pevskega mešanega zbora in člani litostrojskega fotokluba.

Predvideno je, da bo naša kulturna skupina sodelovala na njihovem prazniku »Dimitrijev«, ob tej priložnosti pa bo tudi razstava umetniške fotografije v njihovem kulturnem domu. Predviden je tudi skupni

nastop obeh godb z dvema našima in dvema njihovima skladbama.

Predlog konkretne izmenjave za leto 1982:

- 30. 12. 1981 do 3. 1. 1982 = 50 oseb JF — silvestrovanje
 - 23. 1. do 30. 1. 1982 = 50 oseb ČKD — smučanje
 - 23. 1. do 30. 1. 1982 = 50 oseb ZVVZ — smučanje
 - 25. 4. do 2. 5. 1982 = 50 oseb ČKD
 - 24. 4. do 28. 4. 1982 = 50 oseb ZVVZ (rezervacija IVET)
 - 20. 6. do 27. 6. 1982 = 100 oseb ČKD — kulturni grupi
 - 27. 6. do 3. 7. 1982 = 50 oseb ZVVZ — Karlovi Vari
 - 3. 7. do 10. 7. 1982 = 50 oseb JF — mladina
 - 18. 9. do 25. 9. 82 = 50 oseb ČKD
- Glede na gornje termine bo TOZD ZSE ob razpisu izdal še poseben program posameznih izletov ter določil ceno in pogoje.

L. Klemenčič

Razpis zimskih počitnic

TOZD ZSE, oddelek za počitniške domove in izletništvo, razpisuje zimske počitnice za sezono 1981—1982:

Soriška planina:

- 1. izmena od 11. 1. do 18. 1. 1982
- 2. izmena od 18. 1. do 25. 1. 1982
- 3. izmena od 25. 1. do 1. 2. 1982
- 4. izmena od 1. 2. do 8. 2. 1982.

Cena celotnega paketa ene izmene je 2.500.- din ali regresirana cena 1.520.- din. V ceno ni vračunana vlečnica. Cena vlečnice v tedenskem paketu je 910.- din.

Smučanje v ČSSR:

- 1. NOVE HYTE — KURANOV od 10. 1. do 17. 1. 1982 za 50 oseb
- 2. VELIKE KARLOVICE od 23. 1. do 30. 1. 1982 za 50 oseb

Cena celotnega paketa je 5000.- din.

Všet je prevoz, penzion in vlečnica.

Člani kolektiva lahko izkoristijo regresirano ceno, ki znaša 4000.- din.

Prijave za smučanje na Sorici in v ČSSR sprejema oddelek počitniških domov in izletništva do 20. 12. 1981, tel.: 363.

SILVESTROVANJE V BRNU

V okviru izmenjave počitniških zmogljivosti za leto 1982 nam je uspelo zagotoviti, da bo skupina Litostrojčanov preživela silvestrovsko noč v češkem okolju med prijaznimi delavci podjetja Julij Fučík iz Brna.

Brnčani so organizirali bivanje ter silvestrovanje v prijaznem zimskem središču v Klepačevu, 150 km od Brna na 760 m nadmorske višine.

Čas bivanja je predviden od 30. 12. do 3. 1. 1982.

Program zajema tudi ogled znamenitosti, ogled dveh gradov in izleta v toplice in mesto Šumperk.

Cena izleta je 3.800.- din.

V ceno je vračunan prevoz, polni penzion, silvestrski meni z začetnim napitkom ter vsi stroški ogledov.

Če se boste odločili preživeti zadnjo noč v letu v ČSSR, se lahko prijavite v oddelku počitniških domov in izletništva, tel. 363 ali 366.

ŠTEVILO REGRESIRANIH PO TOZD IN DS GLEDE NA KRAJ LETOVANJA (v številu niso upoštevani družinski člani)

TOZD	Fiesa	Malinska	Prikolice	Sorica	ČSSR	SKUPAJ
ZSE	7	7	7	—	2	23
ICL	5	2	5	3	2	17
DS-SSP	7	3	8	3	6	27
IRRP	8	10	18	1	1	38
Nabava	4	1	8	—	3	16
Prodaja	8	10	4	—	4	26
PT servis	3	3	2	1	2	11
DS-PFSR	5	—	9	—	—	14
PUM	24	13	12	3	8	60
Obdelava	24	15	19	2	24	84
Montaža	18	6	7	—	9	40
TVN	8	—	6	—	6	20
PZO	7	5	7	—	6	25
PPO	3	2	2	—	4	11
IVET	19	3	14	—	3	39
Obr. ambulanta	—	1	2	—	—	3
Upokojenci	17	1	—	2	3	23
SKUPAJ	167	82	130	15	83	477

SKUPNI PREGLED LETOVANJ GLEDE NA KRAJ IN VRSTO GOSTOV V LETU 1981

Kraj letovanja	Člani kolektiva	Druž. člani nezap. - otroci	Druž. člani zapoleni	Domači gost. šole, upokoj.	Tuji gostje Čehi	Skupno štev. oseb	Regresirani skup. štev.
Fiesa	168	179	185	246	279	1057	347
Malinska	82	69	48	—	—	189	151
Prikolice	141	—	—	9	—	560	129
Sorica	73	31	162	750	—	988	31
ČSSR	203	30	26	85	—	344	124
SKUPAJ	667	309	421	1090	279	3138	782

Z NJIMI SODELUJEMO

Širok spekter kvalitetnih bronov

Danes predstavljamo DO STROJAR tudi kot edinega uspešnega proizvajalca aluminijevih bronov v Jugoslaviji. Aluminijevi broni so zelo uspešno nadomestilo za kositrove, ki zaradi pomanjkanja kositra postajajo zelo dragi oziroma jih na tržišču sploh ni več mogoče dobiti v zadostni količini. Sami materiali pa so bili podrobneje predstavljeni na zelo uspelem posvetovanju v Litostroju. Strojarku moramo vsekakor priznati pionirsko delo pri uvajanju berilijevih, cirkonovih, kobaltovih ter drugih bronov, katerih tehnologija niti v industrijsko razvitejšem svetu ni dovolj raziskana, tako da spada med najzahtevnejše na področju ulivanja barvnih kovin.

Pod severnim obronkom Slemena, ki je s svojima televizij-skima stolpoma postal simbol Zagreba, leži prijazna vasica Gornja Bistra. Že izgled lepo obdelanih polj in negovanih vrtov mimo- dočemu zgovorno pripoveduje, da tod žive pridni ljudje, ki jim lepota in urejenost domačega kraja nista deveta skrb, temveč vsakdanja potreba. Malce nenavaden uvod k predstavitvi delovne organizacije STROJAR — livarne belih kovin, v kateri izdelujejo tudi strojne dele. Podjetje s svojo kvaliteto nezadržno prodira v najvišji kvalitetni vrh tovrstne industrijske proizvodnje v Jugoslaviji. Pohvalna je namreč ugotovitev, da STROJAR, ki zaposluje le 120 delavcev, namjenja del strokovnjakov tudi razvoju na tehnično tehnološkem področju doma in v svetu, znatnejši

del pa tudi leta 1963 ustanovljenemu kemičnemu laboratoriju za nadziranje in kontrolo vhodnih surovin in končnih izdelkov. Vse to in še marsikaj bi lahko bilo napisano v osebni izkaznici tega mladega podjetja, ki je letos praznovalo dvajsetletnico obstoja. Livarno, ki je še vedno v fazi razširjanja in posodabljanja, prilagajajo čedalje zahtevnejšemu gospodarskemu tržišču. Podjetje STROJAR je bilo ustanovljeno in registrirano kot ključavničarska obrtna zadruga STROJAR v Brdovcu, vasici, ki leži v neposredni bližini Brežic. Nato je doživelo pomembnejši preobrat in napredek leta 1964 s spremembo dejavnosti od ključavničarskih na livarske izdelke ter s preselitvijo na današnjo lokacijo v Gornji Bistri. Litostroj beleži prve zametke sodelovanja s Strojarkem

že 1967. leta, ko nam je le-ta izdelal prvo količino uporabnih puš iz svinčenega bronu za proizvodnjo dieselskih motorjev. Na vsem področju pa je sodelovanje v obojestransko zadovoljstvo zaživel tudi leta 1969. Že ob začetku sodelovanja so strokovnjaki Litostroja Strojarku nudili vsestransko nesebično pomoč. S tem smo premostili vrzel, ki je nastala v naši delovni organizaciji z ukinitvijo livarne barvnih kovin. Vsa leta sodelovanja vztrajno raste količina izdelanih ulitkov, njihova kvaliteta (izmeta manj kot 1 odstotek) in razširitev izbirne vrste kvalitet bronov. Razumljivo, da je bil za tako razširitev proizvodnje potreben poleg strokovnjakov tudi mehanski laboratorij, v katerega so namestili prve aparate že leta 1974, popolnoma pa so ga opremili šele v lanskem letu. Ogledalo zares uspešnega sodelovanja s Strojarkem je v novih kvalitetah, ki jih je uvedel v svoj proizvodni program (samomazalni broni, aluminijski broni in aluminijasti nikljev broni) in s tem Litostroju prihranil prenekateri devizni dinar pri uvozu takih izdelkov. Individualna proizvodnja Litostroja strokovnjake Strojarka nenehno sili k posodabljanju in docela novim pri-

Tesnilni obroč izdelan po dokumentaciji Litostroja, vlit v pesek, premera Ø 4200 mm.

jemom v tehnologiji izdelave ulitkov večjih gabaritov (preko 4 m premera in 2,5 t teže). V centrifugalnem ulivanju je Strugar dosegel svojevrstni dosežek z ulitjem štirih puš za servomotorje v dimenziji Ø 1380 x 1080 višine in le z 10 mm debelo steno. V sedanjem kritičnem času uveljavljanja ukrepov gospodarske stabilizacije so na željo Litostroja strokovnjaki Strojarka za naše projektante in konstruktorje izvedli dokaj uspešno predavanje o uporabnosti in načinu vgrajevanja nekaterih sodobnejših kvalitet aluminij-

skih bronov kot enakovrednega nadomestila za drage kositrove brone. Naj ne izzveni preveč optimistično, če pohvalimo sodelovanje obeh partnerjev, njun poslovno tehnični razvoj in vloženo znanje ter trud pri raziskavi tehnologije in ustrezne kvalitete. To je jamstvo za uspeh v velikem naročilu ulivanja rotorjev za črpalke, ki jih Litostroj izdeluje za kupca v Iraku.

V. Krošelj

Grobo obdelani rotarji za vodnjaške črpalke v skladišču Strojarka, ki so pripravljeni za odpremo Litostroju

Ponovno popravki

Ker je tudi v tem časopisu prišlo do nekaj napak, bi jih radi čimprej popravili. V članku »OD HEMRENA DO HADITHE« (na 5. strani) sta bili dve napaki v desnem stolpcu nad karikaturο. Verjetno je vsem jasno, da besedica prispeli pomeni **prispeli**, namesto protikonstrukcijska zaščita pa je seveda pravilno **protikorozijska** zaščita. Do dveh napak je prišlo tudi v članku »PRAZNE DOPISNIŠKE SKRINJICE«. V drugem odstavku ni pravilna beseda pogledam, temveč je pravilen stavek tak: Na vso stvar gledam povsem iz lastnih opažanj in dogajanj okrog sebe pri nas, ker naš časopis rad pregledam. Seveda je to malo več kot, samo pogledati. Napaka se je pojavila v zadnjem odstavku. V zadnjem stavku je bilo napačno napisano: mladega človeka. O mladih ljudeh sorazmerno dosti pišemo in jih posebej omenjamo, tovariš Novak pa je mislil na **malega** človeka. Torej je pravilen stavek: Dokler ne bo posluha za probleme in težave malega človeka, ga ta tudi ne bo bral, še manj sodeloval pri nastajanju njegove vsebine. Zdaj pa še o napačnih podpisih. Pri fotoreportaži ob članku »Isti cilji združujejo«, smo pod zadnjo sliko

tovariša Avgusta Burgerja pomotoma predstavili kot poveljnika IGD Litostroj. No, tovariš Burger je že od januarja letos vodja poklicne gasilske enote, poveljnik IGD pa je Vinko Klemenčič, ki je zaposlen v tozdu TVN. Obema se opravičujemo in upamo, da take napake ne bomo več ponovili. Kdor dela, greši, kaj hočemo . . . Kot kaže, pri fotoreportaži pač nismo imeli preveč sreče. Napačno smo podpisali tudi zadnjo sliko na nasprotni strani. Tu gasilci prav prizadevno tečejo, mi pa smo napisali, da je to moška desetina pri metanju cevi v začrtani krog. Gre namreč za **polaganje** in ne metanje cevi. Cev so morali položiti 75 metrov daleč, to pa pomeni, da bi jo res zelo težko vrgli tako daleč, ali ne? No, na koncu pa še to. Ni bila sicer naša napaka, vendar je bilo v izjavi tovariša Rajka Žitnika, poveljnika štaba CZ krajevne skupnosti, omenjeno, da so se med drugimi pri vaji izkazali tudi člani družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti. Ta trditev je izzvala precejšnje ogorčenje krajanov, saj menda ni bilo iz te strukture na vajah prav nobenega! Drži?

Uredništvo

Mladinski seminar

Tudi letos smo mladinci izpopolnili svoje znanje na mladinskem seminarju, ki je potekal od 30. oktobra do 1. novembra v Poreču. Seminar je organiziral koordinacijski svet ZSM TZ Litostroj, udeležilo pa se ga je 43 mladincev iz skoraj vseh OO ZSM. Seminar ni bil namenjen samo spoznavanju problematike v naši državi in v naši DO ter izboljšanju delovanja mladinske organizacije, pač pa tudi spoznavanju in sodelovanju mladincev med seboj.

Iz Ljubljane smo odšli 30. oktobra ob 15.30. Po prihodu v hotel Delfin v Poreču smo se porazdelili po sobah ter se kasneje malo poveselili. Vendar nas je veliko odšlo zgodaj v postelje, saj smo vedeli, da nas čaka dan, ki nam bo prinesel veliko novega in zanimivega. Naslednji dan smo se zbrali pri zajtrku. Moramo priznati, da je bilo to zbiranje bolj počasno, vendar se je pokazalo ravno obratno pri začetku predavanja. Pred tem smo mladince porazdelili po delovnih skupinah, te pa so po vsaki temi oziroma po vsakem predavanju pripravile vprašanja za predavatelje. Za obrazložitev prve teme »Aktualne naloge pri uveljavljanju politike ekonomske stabilizacije« smo povabili izvršnega sekretarja pri CK ZKS tovariša Janeza Krnca. Tovariš Krnc nam je govoril o družbenih odnosih, formalizmu, pri katerem smo izvedli, da je preseganje formalizma eden izmed pogojev, da bi lahko stabilizacijo uresničevali. Seznajeni smo bili tudi z obema sestavinama, ki sta temelj samoupravnih družbenih odnosov: družbenolastniški odnosi in analiza vzrokov, ki povzročajo zapleteno situacijo. Tovariš Krnc nas je v nadaljevanju seznanil z devizno situacijo pri nas (uvoz-izvoz), pa tudi s položajem hrane in energije, nezaposlenostjo, katera se pojavlja v nekaterih občinah (primanjkuje delavcev), z odnosom do delavca v proizvodnji in še z marsičem zanimivim. Vsebinske teme nas je tako zanimala, da smo tovarišu Krncu postavili veliko vprašanj in na njih dobili tudi konkretne odgovore. Izvedeli smo veliko novega, saj se je tovariš Krnc izredno zavzel za to, da bomo izvedeli res tisto, kar nas v resnici zanima in česar ne slišimo oziroma ne zasledimo v sredstvih javnega obveščanja.

Popoldne pa sta nas obiskala predstavnika TZ Litostroj, član MK ZK Ljubljana tovariš Vukosav Živkovič in predsednik delavskega sveta DO tovariš Jure Vulkan. Omenjena tovariša sta nam najprej govorila o problemih, ki trenutno tarejo našo DO, (nelikvidnost, devizni položaj, izvršitev letnega plana, samoupravljanje in samoupravni odnosi . . .). Po tej uvodni obrazložitvi pa so pričela prihajati pismena vprašanja za oba predstavnika, katera sta nam odgovarjala tako, da smo bili vsi zadovoljni z odgovori, saj so bili konkretni in razumljivi. Vsem se je vtisnil v spomin stavek tovariša Živkoviča: »Imeti moramo občutek, da smo kljub težavam, ki jih imamo, dober kolektiv. Z občutkom odgovornosti moramo izvajati vse akcije.« Mislim, da so to prave besede glede na položaj v kakršnem se nahajamo, saj vsi dobro vemo, da nas ne sme prizadeti niti najmanjša napaka. Seveda pa moramo paziti, da se te napake ne bodo ponavljale. S skupnimi močmi in medsebojno pomočjo bomo rešili tudi najmanjše težave, še posebej, če se bomo vsi zavzeli za izpolnjevanje plana. Še enkrat bi se v imenu vseh mladincev, ki so bili prisotni na seminarju, zahvalila tovarišu Živkoviču in tovarišu Vulkanu za tako zanimivo tematiko, ki sta nam jo pripravila, ter za vse odgovore, ki sta nam jih posredovala. V nedeljo dopoldne pa smo imeli še zadnje predavanje: »Vloga in delovanje mladinske organizacije«. Obširno poročilo je pripravil naš predsednik KS ZSMS TZ Litostroj tovariš Duško Jovanovič. Iz poročila je bilo razvidno, da nas mlade tare veliko problemov, katere pa poskušamo vsaj delno reševati s pomočjo drugih DPO. Tovariš Jovanovič nam je

obrazložil tudi samo delovanje mladinske organizacije v osnovnih organizacijah, ter o aktualni problematiki pri uveljavljanju družbeno-gospodarskega položaja mladih. Po zaključenem predavanju so bile zopet aktivne delovne skupine. Vsaka skupina je imela po 1 člana iz različnih OO. Dobra stran te organizacije se je pokazala prav pri tej temi. Slišali smo različna mnenja, kritike, nasvete oziroma predloge. Marsikaj smo izvedeli in na podlagi ugotovitev delovnih skupin smo zavzeli svoja končna stališča. Tako je bil zaključen še en seminar, ki je v celoti uspel. Prepričana sem, da sedaj marsikdo izmed udeležencev na tem seminarju razpravlja z ostalimi v svojem tozdu o problematiki in verjetno vsak ponosno odgovarja na vprašanja, na katera prej ni znal odgovoriti. Naučili smo se veliko, zahvaljujoč izvrstnim predavateljem, pa tudi koordinacijskemu svetu, ki nam je seminar pripravil v obliki takih tem, ki so v sedanjem času in v bodoče najbolj pomembne.

M. Pešec

IZLET UPOKOJENCEV

Tokrat v Fieso

Kakor že nekaj let nazaj smo tudi letos organizirali izlet litostrojskih upokojencev. Cilj letošnjega izleta je bila Fieso. Ta zamisel je med upokojenci požela veliko navdušenja in odobravanja. Da je to res, potrjuje tudi število udeležencev (232), med katerimi je bilo veliko takih, ki so trdili, da drugam ne bi šli, v Fieso pa vedno.

Na žalost je 11. septembra zjutraj deževalo, kar pa upokojencev ni motilo in v avtobusih se je kmalu zaslila harmonika. V veselem vzdušju smo prispeli v Lipico, kjer smo si ogledali kobilarno. Veselje je bilo opazovati ljudi, kaj vse jih zanima, in strokovna vodička je imela veliko dela, da je odgovorila na vsa zastavljena vprašanja. Čeprav je bila pot dolga (ogled je trajal kar dve uri), so vsi upokojenci zdržali ta napor.

Vračali smo se proti avtobusom, kjer smo vsem udeležencem pripravili majhno presenečenje: kozarček žganja ali kozarec vina. Čeprav je bila postrežba sila enostavna, sta imeli spremljevalki Vanda in Marija polne roke dela, da sta ustregli vsem željam.

Odpeljali smo se naprej proti Fiesi. Dobro in obilno kosilo nam je teknilo. Med tem časom se je tudi vreme popravilo in pokazali so se prvi sončni žarki. Sam sem upal, da bo prosto popoldne mirno, saj smo preživeli dokaj naporno popoldne. Toda to je bil račun brez krčmarja. Skoraj vsi so se odpravili na krajše ali daljše sprehode v bližnjo okolico. Pri večerji je bilo razpoloženje na višku in se je nadaljevalo v večerne ure. Težko je popisati razpoloženje, ki je vladalo ta večer v litostrojskem počitniškem domu v Fiesi. Videti je bilo en sam nasmeh na obrazih naših upokojencev in slišati ubrano domačo pesem. Plesišče pa je bilo skoraj premajhno.

Če kje velja pregovor Rana ura zlata ura, potem je imel pravi pomen pri naših upokojencih. V glavnem so vsi vstajali zelo zgodaj ter šli na jutranji trim. No ja, bilo je tudi nekaj takih, ki so komaj čakali, da se je odprl bife, kjer so si potešili željo po kavici ali kozarčku.

Drugi dan smo imeli na programu izlet s čolni. Vse dopoldne je minilo v nestrpnem pričakovanju in ura odhoda se kar ni hotela približati. Čeprav je bil vstop in izstop iz čolnov zelo neroden, smo s skupnimi močmi vsi prišli v čolne in iz njih. Morje je bilo mirno in zato vožnja prijetna. Po približno treh urah smo se vrnili v Fieso. Pričakovali smo, da bo kdo dobil morskbo bolezen, zato je bila sestra Vanda v stanju pripravljenosti. Na srečo njene pomoči ni nihče potreboval. Zopet se je razvil prijeten večer. Tretji večer so naše upokojence obiskali predstavniki delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj, ki so jim opisali trenutni položaj Litostroja ter še pozno v noč odgovarjali na vprašanja. Upokojence so zanimala vsa področja današnjega življenja Litostroja.

Čeprav sem opisoval do sedaj le prvo skupino, je bilo enako tudi v drugi. Ker je v Ljubljani še bolj deževalo, kot pri prvi izmeni, je nekaj upokojencev ostalo doma. Ko se je vreme izboljšalo, so nekateri prišli za nami v Fieso. Zaradi boljše izrabe avtobusov smo ogled Lipice druge

izmene prestavili na dan povratka v Ljubljano. Drugače pa lahko rečem, da je bilo vdušje enako kot v prvi skupini, le da so bili obrazi drugi.

Ko sem se pogovarjal z udeleženci izleta, so mi v glavnem vsi zatrdili, da so s Fieso vsi zadovoljni in da bodo v bodoče tudi še radi prišli. Nekateri so spraševali, zakaj Fieso še nismo preuredili, in da se ta preureditev vleče že predolgo.

Delavcem in družbenopolitičnim organizacijam Litostroja se v imenu

udeležencev toplo zahvaljujem za izlet. Osebo pa bi se rad zahvalil tudi vsem zaposlenim v počitniškem domu v Fiesi za požrtvovalno delo, višji medicinski sestri Vandi za stalno pripravljenost za morebitno zdravniško pomoč, pa še sodelavkama Mariji in Anici za pomoč pri organizaciji izleta.

Naj se zahvalim tudi vsem upokojencem za prijetno vzdušje!

Vsem lep pozdrav ter na svidenje na izletu leta 1982!

L. Klemenčič

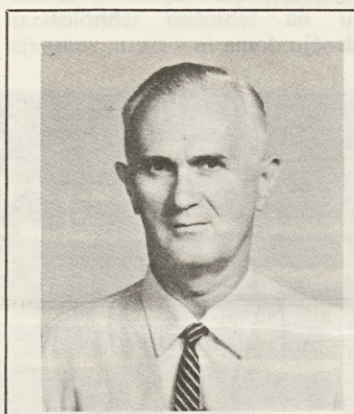

V SPOMIN

Po težki bolezni nas je zapustil naš dolgoletni sodelavec Jože GRUM. V Litostroj je prišel 22. junija 1962 in se zaposlil v takratnem PTO kot lanser.

Na svojem delovnem mestu v orodjarni in kalilnici je ostal vse do svoje bolezni v letu 1980. Vendar je bil tudi v času svoje bolezni z mislimi velikokrat pri svojem delu in svojih sodelavcih. Razveselila ga je tudi misel, da smo sprejeli v naš kolektiv še njegovega najmlajšega sina. Na zadnji poti smo ga pospremili iz hiše žalosti na pokopališče v Žužemberku v soboto 7. novembra. Ostal nam bo v lepem spominu, saj se ga bomo spominjali kot dobrega delavca in prijetnega tovariša.

Sodelavci planske operative v tozdu OB

V SPOMIN

7. septembra 1981 je umrl tovariš Radomir ŽUGIČ, direktor predstavništva LITOSTROJ v Beogradu, ki je odšel leta 1972 v pokoj.

Radomir Žugič se je rodil leta 1910 v Medjedji pri Višegradu. Bil je udeleženec NOB in nosilec več vojnih odlikovanj. Takoj po vojni je delal na več odgovornih delovnih mestih, od 1951. leta do 1962 pa je bil predstavnik Jugoslovanske gospodarske zbornice v Karačiju v Pakistanu.

Po vrnitvi iz Pakistana je kmalu po povratku prevzel mesto direktorja v našem predstavništvu v Beogradu, kjer je delal vse do upokojitve.

S svojim življenjem in delom je bil tovariš Žugič primer delovnega, poštenega in naprednega človeka.

Sodelavci

ZAHVALI

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož in oče

JOŽE GRUM st.

Ob njegovi smrti se iskreno zahvaljujemo sodelavcem v TOZD OB in sindikatu za denarno pomoč, poslovilni govor, godbo, podarjeno cvetje in izrečeno sožalje.

Žena Štefka in sinova Joži in Igor

Ob smrti moje mame Helenė DOBNIKAR se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda OBDELAVA za venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

Franc Dobnikar

Začetek z majhno udeležbo

Ob obletnici naše delovne organizacije je KS ZSMS Titovi zavodi Litostroj organiziral že tradicionalni turnir v majhnem nogometu, letos pa tudi turnir v šahu.

Precej večje zanimanje je bilo za mali nogomet, saj se je prijavilo 23 ekip, za tekmovalje v šahu pa le 10 ekip, kljub temu, da je Litostroj prav v tej športni panogi zelo močan.

Oba turnirja sta potekala po sistemu. Izvedbo turnirja v šahu je prevzela OO ZSMS TOZD PZO.

Rezultati: tekma za 3. mesto: PZO I — IRRP 0 : 3

tekma za 1. mesto PPO I — ZSE 1 : 2

Uvrstitve:

1. TOZD ZSE (Mihajlovič, Jožić, Konjevič)
2. TOZD PPO I (Mužić, Pogačar, Đajić)
3. TOZD IRRP (Sušec, Đenić, Ozišek)
4. TOZD PZO I (Duspara, Gužjan, Damjanović)

Prve tri ekipe so prejele plakete in diplome.

Tehnično izvedbo turnirja v majhnem nogometu so prevzeli: Sabljčić, Blatnik in Jagoš, sodniki pa so bili: Novosel, Adamović, Škerjanc in Nedić.

Rezultati finala:

PZO II — PZO I 1 : 1

OB — PZO I 0 : 0

PZO II — OB I 2 : 2

Uvrstitve

1. OBDELAVA
2. PZO II
3. PZO I

Čeprav sta se v finalu znašli dve ekipi PZO, nista mogli ogroziti skoraj že tradicionalnega prvega mesta tozda Obdelave, ki se je že trikrat zapovrstjo povzpela do samega vrha.

Tako sta dve plaketi odromali v TOZD PZO, prehodni veliki pokal in plaketa pa v TOZD Obdelavo.

V prihodnje si želimo tudi v šahu tako udeležbo in zanimanje, kot smo jo zabeležili na tekmovanjih v majhnem nogometu.

M. Jagoš

Odšli so v pokoj

13. oktobra se je invalidsko upokojil tovariš Ivan KREK. V Litostroj je prišel pred 20 leti in se zaposlil v orodjarni. Z vestnim in prizadevnim delom si je nabral izkušnje, se usposobil za strugarja in nato skoraj 18 let opravljal različna strgarska dela na orodjih.

7. novembra smo se poslovili od dolgoletnega sodelavca in tovariša Filipa RANTA, ki je odšel v zaslužni pokoj. Tovariš Rant se je v Litostroj zaposlil leta 1947 in je vsa ta leta budno spremljal njegov razvoj. V tem obdobju je delal kot strugar, vodoravni vrtalec, tehnolog, od leta 1960 pa kot glavni delovodja — koordinator. Za delo je imel izreden čut in sposobnost reševanja najzahtevnejših operacij. Posebno pozornost je posvečal kadrom, kar mu pri njegovih dolgoletnih izkušnjah tudi ni bilo težko.

Njegovo odsotnost na področju koordiniranja bomo v težki obdelavi težko nadoknadili. Za Litostroj je živel in delal z vsem srcem celih 35 let. Sodelavci bomo pogrešali njegovo delavnost. V upanju, da se bomo še srečevali, mu želimo zdravlja in uspehov v nadaljnjem življenju.

Sodelavci

Tovariš Krek je bil tudi udeleženec NOV, in to kot kurir v Škofje-loškem odredu od leta 1943. Zadnji dve leti je bolehal in bil zaradi rahlega zdravja tudi invalidsko upokojen. Sodelavci mu želimo v pokoji čimveč zdravja in zadovoljstva.

Sodelavci iz orodjarne

1. novembra letos je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka tovarišica Vida ZNIDARŠIČ. V Litostroj je prišla leta 1954. Kmalu po prihodu je začela delati v skladiščni službi izdaje orodja v mehanski obdelavi. Vsa ta leta je vzorno in marljivo opravljala svoje delo. Bila je natančna pri delu in priljubljena med sodelavci. Svoje bogate izkušnje je nesebično prenašala na mlajše sodelavke. Kot tako jo bomo prav gotovo zelo pogrešali.

V pokoji ji želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Sodelavci iz orodjarne

5. oktobra 1981 smo se delavci doma učencev ICL skupaj z direktorjem izobraževalnega centra zbrali v tovariškem krogu in se poslovili od svoje sodelavke Anice ZORMAN, rojeni Simčič, ki je odšla v pokoj.

Tovarišica Anica se je zaposlila pred 31 leti (1. 10. 1950) kot mlado 18-letno dekle iz Goriških Brd v kuhinji doma učencev IKS. Že od rane mladosti samorastnica (zgodaj je izgubila starše) je nadaljevala življenjsko pot z izobraževanjem ob delu. Tako si je leta 1960 pridobila kvalifikacijo kuharice, leta 1964 pa je iz zdravstvenih razlogov pričela opravljati v domu učencev ICL dela in naloge materialnega knjigovodje in administracije, za kar se je predhodno usposobila na ustreznih tečajih. Zdravstveni razlogi ji niso dopustili, da bi v celoti izpolnila svojo 35-letno delovno obveznost. 30. septembra letos je bila invalidsko upokojena.

Zahvaljujemo se ji za dolgoletno sodelovanje, zlasti pa za odgovornost iz izredno natančnost, po čemer se je ves čas odlikovala. Želimo ji zadovoljstva, predvsem pa veliko zdravlja.

Sodelavci

Po 26 letih zelo pridnega dela v Litostroju je odšla v zaslužni pokoj tovarišica Marija MATKO, ena od mnogih neznanih čistilk, saj o njih le redko spregovorimo. Največkrat se spomnimo nanje, ko jih ni, pa čeprav odidejo le na kratek dopust.

Toda Marija Matko ni bila le številka, ki jo je treba samo nadomestiti. To sicer delamo vsak dan, saj nam dnevno manjka tudi po deset čistilk. Nadomestiti sodelavko, ki je vedno z nasmejanim obrazom vestno opravljala ne le svoje vsakdanje delo, ampak vnašala v kolektiv tudi toliko vedrine in dobrega zgleda, to pa ni mogoče. Prav zaradi tega, pa kljub njeni skromnosti, je bilo ob njeni poslovitvi toliko prisrčnih želja in zadovoljstva, da je vse do polne upokojitve ostala pri čvrstem zdravju.

Njeno vedrino bomo pogrešali v tozdu ZSE, njeno pridno roko pa v tozdu PUM Livarne, kjer je delala zadnjih 17 let. Da smo jo imeli zares radi, dokazujeta darila obeh kolektivov. Tako prisrčno in spontano ni bilo še nikoli doslej.

Vsi, ki smo jo poznali ob delu, jo bomo še naprej spoštovali, želimo le to, da bi zaslužni pokoj uživala dolgo in zadovoljno. Vsakega srečanja bomo iskreno veseli.

Sodelavci

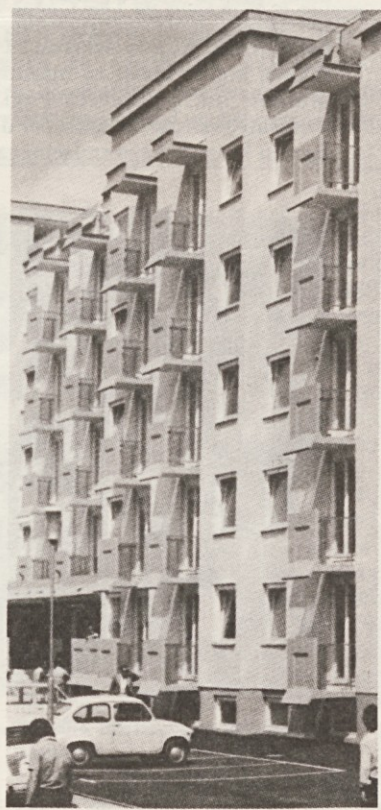

Stanovanja

Stopili smo že v zadnje četrletje, ko je skrajni čas, da še enkrat temeljito pregledamo, kako izvajamo sprejete programe ter po potrebi še pravočasno ukrepamo, saj konec poslovnega leta ni več daleč. Tako smo na zadnjih zborih delavcev obravnavali med drugimi tudi rezultate dosedanjega poslovanja temeljnih organizacij, ki kljub znanim težavam niso nezadovoljivi. Iz ustvarjenega čistega dohodka smo kar dobršen del sredstev namenili za stanovanjsko graditev, ker se v Litostroju zavedamo, da je rešeno stanovanjsko vprašanje osnovni pogoj za socialno varnost delavcev.

V letošnjem letu bomo zaključili večji del programa stanovanjske graditve, ki smo ga začeli izvajati že v letu 1978 in naj bi potekal do konca srednjoročnega obdobja. Po sprejetih usmeritvah smo v Litostroju največ pozornosti in seveda tudi sredstev namenili za reševanje stanovanjskih potreb tistih delavcev, ki so se odločili za nakup stanovanja v etažni gradnji pretežno z lastnimi sredstvi. S planom za petletno obdobje smo načrtovali, da bodo vse temeljne organizacije in delovne skupnosti skupaj financirale nakup sto stanovanj s povprečno površino 60 m², tako da bodo svojim delavcem zagotovile posojilo v višini trideset odstotkov od vrednosti standardnega stanovanja. V zvezi s tem ugotavljamo, da so temeljne organizacije in delovne skupnosti to svojo obvezo v celoti izpolnile, oziroma so planirani obseg stanovanjske graditve v tem delu celo presegle, saj so zagotovile stanovanjska posojila za nakup stanovanj 121 delavcem. Vsem delavcem je bilo odobreno stanovanjsko posojilo v predvideni višini, če upoštevamo izhodiščno ceno za stanovanja. V ta namen je bilo v letu 1980 in 1981 razdeljeno skupaj 39.082.000.- din, od tega v letu 1981 17,24 din. Pri financiranju nakupa stanovanj v etažni gradnji ne smemo zanemariti sredstev, ki so jih posamezniki pridobili kot posojilo na IX. natečaju SSS Ljubljana, saj bi brez teh sredstev le malokdo zmogel visoko kupnino za stanovanje. Samo za posojila našim delavcem, ki kupujejo stanovanja v soseski ŠS 8/2 Dravlje, je SSS Ljubljana na IX. natečaju namenila 31.826.400.- din. Bliža se že tudi čas vselitve v stanovanja. Rok za vselitev v stanovanja v prvi fazi, ki je predviden s pogodbami, je sicer že potekel, vendar izvajalci zatrjujejo, da bodo stanovanja vseljiva v decembru 1981. Končna cena za stanovanja pa še vedno ni znana. Sprašujemo se, kolikšno bo povečanje od izhodiščne do končne cene in od kod zagotoviti potrebna sredstva. Čeprav bodo temeljne organizacije in delovne skupnosti svojim delavcem priskočile na pomoč z dodatnimi posojili, se zavedamo, da sredstev za to nimamo dovolj. Zato je predvsem od končne cene stanovanj odvisno, kako bomo zaključili ta del programa stanovanjske graditve.

Tudi nakup družbenih stanovanj za reševanje kadrovskih oziroma tekočih potreb tozdv poteka po

kolektiva, ki si bodo predvsem z lastnimi sredstvi izboljšali svoj stanovanjski standard. Seveda so ta sredstva znatno nižja od tistih, ki jih namenimo za delavce brez stanovanja. Tako smo za stanovanjsko zadrugo Litostroj z vezavo zagotovili skupaj 12.745.000.- din. Del sredstev je že razpoložljiv, razliko pa bodo delavci lahko porabili šele v naslednjem letu.

Za neorganizirano gradnjo in za adaptacije v letošnjem letu nismo dodeljevali stanovanjskih posojil. Po sklepu stanovanjske komisije pri delavskem svetu delovne organizacije bodo sredstva v ta namen razpoložljiva šele po zaključnem računu za leto 1981. Tudi za dodelitev stanovanjskih posojil je v teku razpis za pripravo prednostnih lestvic, po katerih bodo delavski sveti tozdv in delovnih skupnosti sklepali o posojilu posamezniku.

Ne glede na težave, s katerimi se srečujemo pri realizaciji programa stanovanjske graditve, od katerih nestabilnost cen ni najmanjša, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da se program stanovanjske graditve uspešno izvaja. Ob tem se moramo zavedati, da je obseg reševanja stanovanjskih potreb tesno povezan z našim poslovnim rezultatom. Le uspešno poslovanje ob novem sistemu financiranja stanovanjske graditve zagotavlja tudi uspešno zadovoljevanje stanovanjskih potreb. Zato je od dela vsakega delavca na svojem delovnem mestu odvisno, ali bomo uspeli oblikovati sredstva za stanovanjsko graditev v predvideni višini in ali bomo v naslednjem letu svoje stanovanjske potrebe lahko zadovoljevali z enakim zagonom kot doslej.

H. Colja

Zdravo, vojaki

Minil je dober mesec, odkar smo zadnjikrat oglašili. Medtem se je nabralo precej pisem in razglednic s pozdravi, naslovi, željami za uspeh delovne organizacije, poslali pa so nam jih vojaki iz vse Jugoslavije. V oktobru je odšlo služiti vojaški rok kar precejšnje število delavcev iz naše delovne organizacije. Drugim pa potekajo dnevi v vojaški suknji in pred ponovno zaposlitvijo naj poudarimo naslednje:

Ob prihodu v delovno organizacijo morate imeti vojaško knjižico, odjavno-prijavni list (tisti, ki začasno bivate v Ljubljani) in osebno izkaznico.

Naša želja, da bi vojaki sodelovali v našem glasilu z raznimi prispevki iz življenja in dela med služenjem vojaškega roka, se nikakor ne more premakniti z mrtve točke. Zato ponovno pozivamo vas, vojake, da sodelujete in popestrite svoje rubriko, morda tudi s šalami, anekdotami iz vojaškega življenja.

Pozdrave so nam poslali:

Tomo Golub iz Kosovske Mitrovice, Peter Saje iz Travnika, Matjaž Mavsar iz Prištine, Božo Horvat iz Benkovca, Rajko Kolegar iz Ogulina, Marjan Božič iz Čuprije, Alojz Gregorič iz Pulja, Luka Čorković iz Vrhneke, Stevo Milić iz Leskovca, Nikola Kresović iz Zdravko Pongrac iz Pulja, Čedo Njenjić iz Šabca, Jože Blatnik iz Beograda, Andrej Grenc iz Peči, Nikola Stolić iz Ljubljane, Mirko Premru iz Banjaluke, Štefan Vavtar iz Kraljeva, Miroslav Podpečan iz Ajdovščine, Branimir Marić iz Karlovca, Rajko Kržić iz Čapljine, Tomaž Grubar iz Kumanovega, Janez Ferjančič iz Zagreba, Franc Jesenko iz Požarevca, Roman Zajc iz Bitole, Andrej Grenc iz Uroševca, Stane Erjavec iz Jastrebarskega, Dragan Hergotić iz Kosovske Mitrovice, Ljubiša Pejčković iz Malega Lošinja, Jože Lah iz Postojne, Marjan Perišić iz Pulja, Bojan Lipič iz Skopja, Miran Rahne iz Vršca,

PARLAMENTARNA DELEGACIJA SRI LANKE V LITOSTROJU

V sredo, 28. oktobra 1981, ob 11. uri je v Litostroj prispela parlamentarna delegacija prijateljske neuvrščene Sri Lanke. Delegacijo je vodil predsednik parlamenta gospod S. AMARASIRI, spremljali pa so ga še člani parlamenta: B. WIJEKOON, G. JAYATILEKE, A. AMARATUNGE, T. RASALINGAM in gospod M. SOMASUNDRAM — direktor sektorja za državno podjetje v ministrstvu za finance in planiranje.

Delegacijo so v Litostroju sprejeli predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva delovne organizacije. Delegacija si je najprej z zanimanjem ogledala proizvodne obrate naše delovne organizacije, potem pa so se z njimi pogovarjali predstavniki Litostroja o razvoju samoupravljanja pri nas. Predvsem so se gostje izredno zanimali za celoten splet družbenoekonomskih odnosov v sistemu socialističnega samoupravljanja v praksi oziroma v naši delovni organizaciji.

K. G.

Kampiranje pozimi

Nemogoča misel, kajne?

Kje pa so živele vse himalajske odprave, tudi naše? V šotorih, seveda, sredi večnega ledu in snega! Torej bi morda le šlo . . .

Takoj v začetku opozorilo: zimsko kampiranje ni za začetnika, temveč le za človeka, ki že dobro pozna vse muhe mnogokrat tako krute zime. Vsi drugi naj si pozimi raje iščejo zatočišče, ki je nekoliko trdnješe od platnene strehe, zato pa mnogo bolj hrupno in mnogo dalj od narave, pa čeprav stoji sredi prelepe zimske pokrajine.

Omejil se bom samo na nekaj najbolj bistvenih nasvetov!

Najprej odmečemo sneg čisto do tal in postavimo šotor z dnom (najboljši je dvojni šotor zaradi toplotne izolacije). Z močnim kladivom zabijemo jeklene kline! Na dno šotora položimo najprej plast smrekovih vej ali slamnjake, nanje pa odeje, potem gumijaste blazine, nanje spet odeje, potem spalne vreče, pa še nekaj odej.

Nujno potrebujemo zase primerno obleko: anorak, ki nas ščiti pred vlago in vetrom, zelo toplo volneno obleko in volneno perilo (ne pozabimo na rezervo!), za prenočevanje pa je priporočljiva trenirka.

Skrbno pazimo, da v šotor ne zanesemo mokrote, predvsem s snegom na obutvi in obleki. Nikar ne upajmo, da se bo ta mokrota posušila! Seveda poskrbimo tudi za čim izdatnejšo in koncentrirano hrano: med, konzervirano mleko, orehe, sladkor, čokolado, maščobe. Popili bomo veliko vročega in dobro oslajenega čaja.

Težave so z vodo. Če je ne primemo v steklenicah s seboj, talimo sneg, kar pa je precej dolgotrajno opravilo — že zaradi tega, ker moramo večkrat na prosto. Snežnica je precej bolj užitna, če ji dodamo ščepec soli!

Seveda je tako kampiranje bolj za prenočevanje, čez dan se pa tako ali tako ukvarjamo s smučanjem in izleti.

V tujini ima zimsko kampiranje vedno več pristašev!

Z. Bendelja

V. Štruklec

ZBOR DELAVCEV . . .

. . . toda v drugem delu obdelovalnice so hrumeli stroji in tako kljub megafonu, ki ga je imel pred usti razlagalec na zboru, delavci, razen najbližjih pač niso nič slišali — in to res čisto nič.

Če že organiziramo zbor in skličemo toliko delavcev bi moralo biti vsaj ožvočenje ustrezno (Foto: E. L.)

Jezikovni ostružki

Ena resnično pogostih napak, ki se pojavlja v pisanju za naš časopis, pa tudi drugod, je pisava besede nadaljnji. Veliko pišočih jo namreč piše kar brez drugega j, torej nadaljni, nekateri celo brez obeh j (nadalni).

Zakaj morata sploh biti v tej besedi dva j, če pa ju v izgovoru te besede skoraj ni slišati? Dejstvo je, da je slovenska pisava izvorna (etimološka) in ne izgovorna (fonetična), kot na primer srbohrvaščina. Zato moramo pri pisanju vedno pomisliti, iz česa je beseda nastala oziroma kako je narejena.

Poglejmo še nekaj besed iz iste besedne družine:

daljava
dalja
dalje
nadaljevati
nadalj-nji

Priponsko obrazilo — nji (isto kot npr. pri besedah zadnji, prejšnji)

V. TOMC

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD PZO

Sedaj, ko je javno objavljeno, da bo varilni avtomat v doglednem času le zagledal pločevinarsko luč, se je vzdušje med pločevinarji dokaj dvignilo. Izkazalo se je, da to pot niso imeli prav vsi tisti »nejeverni Tomaži«, ki so trdili, da to ne bo mogoče vsaj do leta 1985.

Veljalo se je potruditi in vztrajati. Sedaj imamo spet malo upanja, da bomo nabrali kak dinar še za druge prepotrebne zadeve v pločevinarni.

Tako so stopile v drug plan vse tiste drobne težave in težavice, ki tarejo vse nas, in ki so bile še pred časom aktualne. Tu so mišljenja več ali manj odprta vrata in mraz, ki buta skozi. Sicer pa na mraz in na te hladne dni (v hladnih prostorih) vrli pločevinarji gledajo kot na svoj prispevek k varčevalnim ukrepom, posebno potem, ko je bilo rečeno, da pločevinarne ne bodo ogrevali dokler bo to mogoče, ker bomo s tem prihranili toliko in

toliko ton premoga. Tako pločevinarji s prezirom gledamo na vse tiste Litostrojčane, ki nalašč odpirajo okna in vrata, da se ne pregrejejo.

Sicer pa je glavna skrb pločevinarcev sedaj v dokončanju nekaterih nujnih pozicij po posebnem planu, ki pomenijo finalizacijo nujnih izdelkov. Pri tem upamo, da ti zvarjenci res ne bodo končali nekje zunaj na skladišču, kjer bi jih pokrili sneg (pa še zarjevali bi), kakor se je do sedaj velikokrat zgodilo.

Drugih večjih skrbi pa pločevinarji nimamo. Planske obveznosti končujemo. Srednjo halo smo pometli, in če ne bi bilo spiralnega ohišja za HE Obrovac in nekaj drobiža, bi nepoučen lahko rekel, da se pripravljamo na otvoritev nove hale (v stari izvedbi)!

J. Virag

Mladi v TOZD PPO

22. oktobra smo se mladi iz tozda Proizvodnja preoblikovalne opreme po sedmih mesecih ponovno zbrali, da bi pregledali svoje delo v minulem obdobju in ga hkrati tudi ocenili.

Konferenca osnovne organizacije je bila sklicana zaradi pregleda (ne) delavnosti članov mladinske organizacije TOZD PPO in zaradi dopolnilnih volitev, ker so nekateri funkcionarji odšli iz delovne organizacije, nekateri pa sploh niso pokazali pripravljenosti za aktivno delovanje v predsedstvu, komisijah in v mladinski organizaciji nasploh. Po že ustaljenem postopku izvolitve delovnega predsedstva in ostalih organov konference je sekretar OO Janko Goručan prisotne seznanil z delom OO ZSMS v obdobju od marca do oktobra 1981.

Povedal je, da zadnji čas ni pokazal preveč spodbudnih rezultatov in da nima pomena poudarjati, kako se je mladinska organizacija držala smeri in sklepov tega in tega kongresa, ko pa vsi vemo, da je to le prazno fraziranje, in da so to predvsem le demagoški prijemi nekaterih posameznikov.

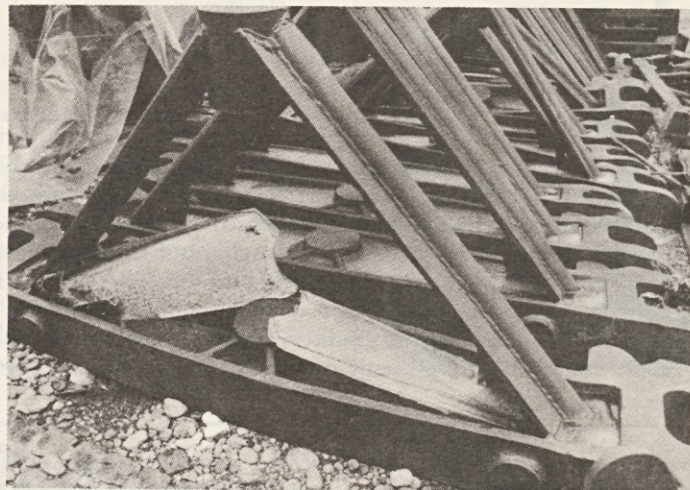
V nadaljevanju je omenil pomoč ostalih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter pohvalil maloštevilne uspehe, predvsem na področju prostovoljnega dela. Dejal je: »Predno se sploh začnemo pogovarjati o aktivnostih, ne smemo pozabiti na to, da smo vsi delavci v združenem delu, s svojimi pravicami in dolžnostmi. Toda priznajmo, da prepogosto izigravamo ali pa ignoriramo osnovno pravico — pravico do dela«.

Spregovoril je tudi nekaj besed o disciplini, žigosanju kartic, zamuju, predčasnih odhodih, malomarnem odnosu do dela in življenju v prostem času, katerega mladi prevečkrat ne znamo koristno izrabiti.

Zelo kritično je ocenil aktivnost mladih v OO in poudaril, da se ne smemo sprijazniti z dejstvom, da osnovna organizacija z več kot 100 člani ne premore več kot 20 takih, ki so nekoliko bolj delavni.

Tovariš Goručan je končal z besedami: »Še in še je problemov, ki tarejo nas mlade, a s samim naštevanjem situacija ne bo nič boljša«. Zato z delom pokažimo, kaj nas zanima in teži. Le tako lahko z večjim upanjem pričakujemo tudi od ostalih dejavnikov naše družbe, da nam pomagajo s svojimi izkušnjami in nasveti. Pri tem pa ne pozabljajmo, da za delo v mladinski organizaciji niso poklicani le člani predsedstva OO, temveč mi vsi, vendar ne tako, da vsakega posameznika vlečemo za rokav in mu vsiljujemo delo. Vsak član OO ZSMS je dolžan, da sam poskrbi za svoje udejstvovanje«.

Konferenci je prisostvoval tudi sekretar OO ZK TOZD PPO Jovan Degenek, ki se je po poročilu vključil v razpravo in poudaril, da je potrebno izločiti »heroje«, ki ustvarjajo razdor med mladimi, in da smo v dokaj kritičnem gospodarskem položaju, ki ga moramo izboljšati, pri

Nabrana voda v zvarjencih gotovo ni koristna za material iz katerega so narejeni. Pozimi zmrzne in kvarno deluje na vsa zaprta in koritasto zvarjena ohišja. (Foto: E. L.)

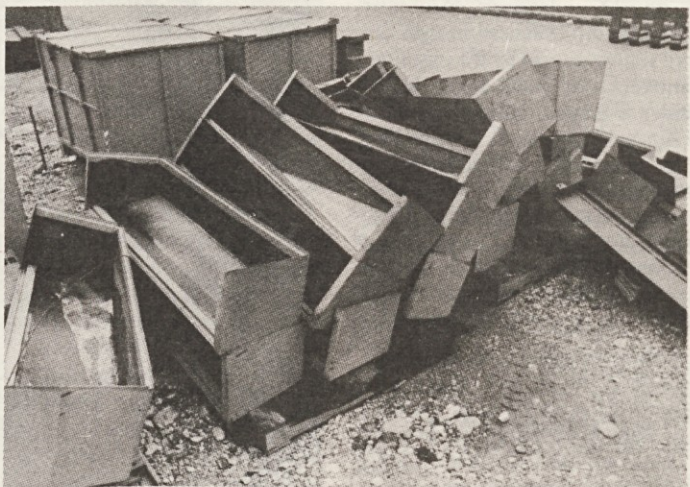
Stabilizacija

S tem vprašanjem in s tozadevno problematiko se ubada dnevno več ali manj vsak neposredni proizvajalec, krajan občan... Vendar kažejo dejstva, da ponekod dokaj brezobzirno jemljejo prizadevanja za stabilizacijo, racionalnost proizvodnje, večjo storilnost in še kaj.

Koliko časa bomo še opozarjali Litostrojčane, naj pazijo na material, potreben za proizvodnjo, na polizdelke naših dobaviteljev, ki čakajo na zunanjih skladiščih na nadaljnjo

obdelavo itd. Izgleda, da opozorila, nasveti in strokovna predavanja nič ne zaležejo. Kot kažeta obe sliki, zvarjence na zunanjih skladiščih še vedno odlagamo tako, da se v njih nabira voda, ki se zaradi onesnaženosti zraka s CO, SO₂, sajami, prahom in drugimi nečistočami počasi spreminja v slabo kislino, ki razjedajoče deluje na že tako slabo zaščitene polizdelke. Nastaja rjasta umazana površina, katero se da očistiti samo z abrazivnim peskanjem. Ali je res potrebno v povprečju letno 2.500 ton polizdelkov dvakrat čistiti s peskanjem in ponovno zaščititi, s čimer nastanejo stroški v povprečju 15.000.000 din, kar znaša 6 din na kilogram? Lep prihranek bi bil to, če bi polizdelke odlagali pravilno, tako, da se v njih ne bi nabirala voda in da ne bi glodala pločevine, profilov, ulitkov... Poleg tega še vedno razsipno ravnamo z materialom. Koliko barve gre na tla z nepotrebnim polivanjem! Koliko elektrod za varjenje leži po tleh, koliko olja se razlije, koliko masti za mazanje in koliko odpadkov pločevine, profilov itd. je preveč! Poglejte okoli sebe, razsodite in se zamislite, vendar ne tako kot do sedaj, da bo ostalo vse zopet pri starem brez vsakega smiselne ukrepanja!

V. Kabaj

Ulitki, ki so zaščiteni z barvo, zaradi nabrane deževnice kmalu začno rjaveti

ZA ČAKANJE NI ČASA

Razmišljam o našem delu

Ko se pogovarjamo o izvrševanju sprejetih nalog in obveznosti, bi bilo nujno spregovoriti in razmisliti še o mnogih zadevah.

Najnovejši sklepi delavskega sveta delovne organizacije in delavskih svetov tozdov za neposredno in učinkovito reševanje sedanje situacije se morajo izpeljati do konca. Tako bi morali ukrepati v vsakem trenutku mi vsi, ki smo odgovorni za stanje, kakršnega imamo.

Zavedam se, da so sprejeti ukrepi nujni, vendar ali je nujno, da jih moramo sprejemati vsako leto v istem času in v skoraj isti obliki? Menim, da bi bilo boljše objektivno oceno težkega gospodarskega položaja, ki je pri nas samo potrkal na vrata, odgovorno obravnavati že med celim gospodarskim letom, obenem pa sproti odstranjevanju nekatere slabosti in napake.

Samo z ugotavljanjem in pogovori brez dejanskih ukrepov ne smemo nadaljevati, pa naj gre za razvoj, nagrajevanje po delu in rezultatih dela, ali za izpolnjevanje najnovejših zadolžitvev in sprejetih ukrepov.

S tem ne mislim zanikati dosedanjih rezultatov. Ti so v zadnjih mesecih res veliki. Vendar, zakaj nismo naredili več, tam, kjer je bilo možno tudi prej?

Casa za čakanje ni! Mrtvilo, ki vlada v določenih obdobjih, moramo nujno nadomestiti s popolno aktivnostjo, ki naj ne bi bila imperativ samo ob koncu leta.

Mogoče še nekaj o odgovornosti posameznikov. Če ugotovimo, da se planske naloge v tozdih (seveda ne vseh) ne uresničujejo tako, kot bi bilo treba in kakor je dogovorjeno, tudi zaradi posameznikov, pomeni, da odgovorni ne izvršujejo svojih delovnih nalog.

Poostri bi bilo treba odgovornost, tudi za ceno, da tisti, ki niso sposobni prenesti bremena aktivnosti so pa deležni realizacije dogovorjene politike, prepustijo svoje mesto takim, ki bi to znali in radi delali. Nimam podatkov, ali je bil kdo iz vodilnih, poslovodnih ali samoupravnih struktur poklican na odgovornost za storjene napake.

Postavljenih je veliko vprašanj, na katera je potrebno dati ustrezne in pravočasne odgovore. Ko se odločamo za sprejemanje programov ali planov aktivnosti, sprejmimo še enega več, samo najprej uresničimo že sprejeto. To je edina pot učinkovitega ukrepanja, ki je že v teku in ki naj traja celo leto.

N. Djenic

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem v tozdih ZSE in PUM najlepše zahvaljujem za poslovitveno slovesnost in bogata darila. Vsem želim še mnogo uspehov in zdravlja.

Marija Matko

Z. Bendelja